

Bu Program Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti tarafından Finanse Edilmektedir.

ÖZELLİKLE KIZ ÇOCUKLARININ ORTAÖĞRETİMDE OKULLAŞMASINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER (SİVAS İLİ ÖRNEĞİ)

SİVAS İL ÖZEL İDARESİ

TR08H2.01-02 /038

ÖZELLİKLE KIZ ÇOCUKLARININ OKULLAŞMASININ ARTTIRILMASI HİBE PROGRAMI

Prensesim Projesi

Doç.Dr.Erdal TOPRAKCI
Arş.Grv.Ebru BOZPOLAT
Arş.Grv.Hilal YÜCEL
Arş.Grv.Hatice YILDIZ
Arş.Grv.İclal DAĞDEVİREN
Arş.Grv.Mustafa ERSOY

**“ÖZELLİKLE KIZ ÇOCUKLARININ ORTAÖĞRETİMDE OKULLAŞMASINI
ETKİLEYEN FAKTÖRLER SİVAS İLİ ÖRNEĞİ”**

Doç.Dr.Erdal TOPRAKCI
Arş.Grv.Ebru BOZPOLAT
Arş.Grv.Hilal YÜCEL
Arş.Grv.Hatice YILDIZ
Arş.Grv.İclal DAĞDEVİREN
Arş.Grv.Mustafa ERSOY

SİVAS İL ÖZEL İDARESİ
-TR08H2.01-02 /038-
Özellikle Kız Çocuklarının Okullaşmasının Arttırılması Hibe Programı-
Prensesim Projesi

SİVAS/ARALIK-2011

**“ÖZELLİKLE KIZ ÇOCUKLARININ ORTAÖĞRETİMDE
OKULLAŞMASINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER
SİVAS İLİ ÖRNEĞİ”**

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Bütün vatandaşların ortaöğretimi tamamlaması Türkiye'nin önde gelen hedefleri arasındadır. Bu hedeflerin kapsamına son yıllarda, kız çocukları açısından var olan dezavantajlı durumun giderilmesi konusu da dâhil olmuştur. Özellikle sivil toplum kuruluşlarının gerçekleştirdikleri çeşitli kampanyalarla (Haydi Kızlar Okula vb. gibi) okullaşmada önemli kazanımlar elde edilmiştir. Bu süreçte önemli bir boyut, ilköğretimi bitirenlerin ortaöğretime devamını sağlamak iken diğer bir boyut da çocukların ortaöğretimi tamamlamasının sağlanmasıdır. Türkiye de ilköğretimden mezun olan erkek öğrencilerin %60.63'ü, kız öğrencilerin ise %56.3'ü orta öğretime kayıt yaptırmaktadır. Diğer yandan, ortaöğretime devam ederken çeşitli nedenlerden dolayı erkek öğrencilerin %10.5'i, kız öğrencilerin ise %19'u eğitimini yarıda bırakmaktadır. Bu oranlar birleştirildiğinde, zaten düşük olan kız çocuklarının okullaşma oranı daha da düşmektedir. Sivas'ta, ilköğretimden mezun olan her 100 çocuktan 77'si orta öğretime devam edebilmektedir. Diğer yandan, çeşitli nedenlerle eğitime devam edemeyen öğrencilerle birlikte ortaöğretimde okullaşma oranı net olarak %58.45 iken kız çocuklarının ortaöğretimde okullaşma oranı ise %53.92'dir. Bu oranlar oldukça düşüktür.

Sivas İl Özel İdaresi ve Cumhuriyet Üniversitesi'nin ortaklaşa yürüttüğü-“TR08H2.01-02 /038 Numaralı Özellikle Kız Çocuklarının Okullaşmasının Arttırılması Hibe Programı” bağlamında yürütülen “Sivas'ta Özellikle Kız Çocuklarının Ortaöğretimde Okullaşmasının Arttırılması Prensensim Projesi” özellikle kız çocuklarının ortaöğretime girişi ve devamının önündeki engelleri tüm boyutlarıyla ele almaya ve aileleri, çocukları, öğretmen ve okul yöneticilerini bilinçlendirme yoluyla özellikle kız çocuklarının ortaöğretimde okullaşmasının arttırılmasına katkı sağlamaya çalışan bir projedir. “Sivas'ta Özellikle Kız Çocuklarının Ortaöğretimde Okullaşmasını Etkileyen Faktörler” adını taşıyan bu araştırma da söz konusu proje kapsamında gerçekleştirilmiş ve sorunun ortaöğretime giriş ve devamın önündeki engelleri ortaya koyma boyutuyla ele almıştır.

Bu engelleri saptamak için, araştırmacılar tarafından “Eğitim Hayatınız” adlı bir anket geliştirilmiş ve Sivas'ın merkez, ilçe ve köylerindeki bütün ilköğretim son sınıf ve ortaöğretim ilk üç sınıfında okuyan öğrencilerin yaklaşık %18'ine tekabül eden bir oranına uygulanmıştır. Bütün okullara ulaşılmış toplam 3100 anket Milli Eğitim Müdürlükleri aracılığıyla gönderilmiş dönen anket sayısı ise 2700 olmuştur. Bunun 675'i eksik veya sorunlu işaretlenmiş olduğundan değerlendirmeye alınmamıştır. Sonuçta 2643 anket değerlendirmeye alınmıştır. Anket aracılığıyla toplanan veriler frekans, yüzde, aritmetik ortalama, t testi ve varyans istatistiklerine tabi tutularak bulguya dönüştürülmüş ve alanyazındaki bilgilerle desteklenerek yorumlanmıştır.

Araştırma ile elde edilen sonuçların: pratikte, Sivas bölgesindeki anne-baba, öğrenci, öğretmen, yönetici ve diğer ilgililere yardımcı olması; teoride ise gerek Sivas gerekse bütün Türkiye de yürütülecek ilgili veya benzeri çalışmalara katkı sağlamasını umuyor ve İldeki, ilçelerdeki, köylerdeki bütün çalışmalarımız boyunca bize destek olan başta Çetin ÖZDEMİR ve Alper EĞİNÇ'e olmak üzere İl, İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri'ne, okul yöneticilere, öğretmenlere, anne, baba ve çocuklara teşekkürlerimizi sunarız.

Doç.Dr.Erdal TOPRAKCI
Proje Eğitim Koordinatörü

BÖLÜM I-GİRİŞ VE YÖNTEM

Türkiye'deki ortaöğretim; tüm genel, mesleki ve teknik eğitim kurumlarını kapsamakta olup, dört yıllık eğitim vermek ve pek çok farklı programları uygulayan liselerden oluşmaktadır. Türkiye'deki orta öğretimin amacı öğrencilere asgari düzeyde ortak bir genel kültür vermek ve onları demokratik toplum sorumluluğunu almaya hazır hale getirmek; insan haklarına saygılı olmalarını sağlamak ve ilgi, beceri ve yetenekleri doğrultusunda ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel gelişimine katkı sağlama bilinci içerisinde yükseköğrenimlerine ya da iş hayatına hazırlamaktır. İlköğrenimini tamamlayan her öğrenci cinsiyet ayrımı olmaksızın ortaöğretimden faydalanabilir (Avrupa Birliği, 2009)

Ortaöğretimde okullaşamama olgusunu üç boyutta incelemek yararlı olabilir. Birincisi zorunlu olsa da çeşitli nedenlerle ilköğretime gidemeyenler, ikincisi ilköğretime devam ederek ilköğretimi bitirdikten sonra çeşitli nedenlerle ortaöğretime hiç gidemeyenler (erken terk edenler) ve son boyut olarak ise ortaöğretime devam ederken bırakanlardır. Türkiye de birinci boyut ile ilgili istatistik mevcut değildir. Hâlihazırda Türkiye, okul dışında kalan çocuk sayısını, e-kayıt sistemi kapsamında okula kayıtlı olan çocuklardan "sürekli devamsız" (20 gün ve daha uzun süreli devamsızlık) pozisyonundaki çocukların sayısı olarak ifade etmektedir (Kavak, 2010: 82). Bu da gerçek rakamlara tekabül edemeyebilmektedir. Oysa 18-24 yaş arası nüfusun eğitim düzeyleri bir fikir verebilir. 2009 verilerine göre 18-24 yaş arası erken terk oranları, Avrupa Birliği ülkeleri ortalaması (% 14,3) ve Türkiye ortalaması ise % 44,3'dir (EU, 2011). Yani Türkiye de bir ortaöğretim kurumuna devam edenlerin oranı yüz kişi de % 55,7^'dir. Türkiye de 2004-2005 öğretim döneminde ilköğretim sonrasında okul terk oranı (erken terk) erkekler için yüzde 10,5, kızlar için yüzde 19,0, toplamda ise yüzde 14'tür (DPT, 2009) Bu terk oranının sabit kaldığı varsayılarak bir hesap yapıldığında 18-24 yaş arası nüfus oranı üzerinden, ilköğretime devam edemeyenlerin oranın neredeyse % 30'a ulaştığı söylenebilir. 18-24 yaş arası nüfusun liseyi bitirme oranları bakımından Türkiye'nin % 50 ile sonuncu olduğu görülmektedir (EU, 2011)

2009 Eurostat verilerine göre, Türkiye de ilköğretimden ortaöğretime geçiş oranı % 55,7'dir. Bu oranın 50'si mezun olduğuna göre, % 5,7 gibi bir oran da lisede okulu bırakmaktadır. Nitekim Milli Eğitim Bakanlığı'nın özellikle % 1 oranında azaltılmak gerek diyerek faaliyet planına koyduğu bir hedef olarak, ortaöğretimde okurken terk edenlerin oranı 2011 yılı itibarıyla % 7'dir (MEB, 2011). Bu iki sonuç arasındaki farklılık okul terkinin arttığı şeklinde de yorumlanabilir. Diğer yandan genel olarak, dünyada ve Türkiye de ortaöğretimde okullaşma oranları incelendiğinde Türkiye'nin durumunun yine pek de iç açıcı olmadığı görülmektedir.

Ortaöğretimde okullaşma ile ilgili dünya, Türkiye ve Avrupa ile ilgili sunulan oranların cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde kadınlar aleyhine bir tablo ortaya çıkmaktadır. Birleşmiş Milletler'in İnsani Gelişim raporuna göre, Türkiye 177 ülke içinde ortaöğretimde kadınların oranı açısından 138'inci sıradadır (BM, 2008).. Bütün bu okulu terk rakamları Türkiye'yi Lizbon hedefleri bakımından oldukça geride bırakmaktadır (DPT, 2009). Bu nedenle, genel olarak tüm eğitim kademelerinde özelde ise ortaöğretim kademesinde geliştirilen ve gerçekçi olmayan ayrımcı özellikle de cinsiyetçi yargıların giderilmesine çalışılmalıdır (EĞİTİMSEN, 2009: 8).

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre, 2010-2011 Eğitim-Öğretim yılı itibarıyla ortaöğretimde net okullaşma oranı % 64,95 olup, bu oran erkeklerde % 67,55, kızlarda ise % 62,21'tir. Türkiye de ortaöğretime erişim uluslararası standartlara göre düşüktür. Bu oranlar bölgeler arasında da ciddi farklılıklar göstermektedir; ülkenin doğusuna gidildikçe okullaşma oranları ciddi ölçüde düşmektedir (Dünya Bankası 2008: 19-20).

2010-2011 eğitim-öğretim yılı açısından Sivas ilinin ortaöğretimde net okullaşma oranları incelendiğinde toplamda % 65,79 olup, bu oran erkeklerde % 69,36, kızlarda ise % 62,09'dur. Görülebileceği üzere Sivas, erkekler açısından Türkiye ortalamasının üstünde ancak kızlar itibarıyla gerisindedir. Öte yandan hem Sivas hem de genel olarak Türkiye itibarıyla cinsiyetler arasında ciddi farklılıklar vardır (OECD, 2007,44). Buna göre ortaöğretimde okullaşma açısından kadınlar erkeklerin gerisindedir (MEB, 2009).

"Sivas'ta özellikle kız çocuklarının ortaöğretimde okullaşmasını etkileyen faktörler" başlıklı bu çalışmanın temel konusu genel olarak Türkiye'de özel olarak Sivas'ta eğitim sisteminin önemli sorunlarından biri olan "ortaöğretimde okullaşma oranının düşüklüğü" dür. Bu sorun, özellikle kız çocukları açısından yaşanan boyutuyla oldukça önemli bir nitelik göstermektedir.

İlköğretimin zorunlu olmasına rağmen "okullaşma" konusunda yaşanan sorunları devam etmektedir. 1997 tarihinde, 4306 sayılı yasa ile sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulamasına geçilmiştir. 1997-1998 eğitim öğretim döneminde başlatılan sekiz yıllık ilköğretim 6-14 yaş grubundaki çocukları kapsamaktadır. Sekiz yıllık zorunlu ilköğretime geçilmesinin ardından öncelik verilen temel hedef okullaşma oranlarının bütün çağ nüfusuna yaygınlaşmasını sağlamak olmuştur. Yalnızca yürütülen güncel kampanyalar ve yapılan araştırmalar, ilköğretimde çağ nüfusunun belli bir oranını özellikle de kız çocuklarının, sekiz yıllık eğitime gidemediğini veya çeşitli nedenlerle tamamlamadığını ve terk ettiğini göstermektedir.

İlköğretime gidemeyen ya da yarıda bırakarak ayrılan çocukların, ortaöğretim çağ nüfusunun da potansiyeli olduğundan, ilköğretimde okullaşmanın tamamlanamaması sorunu, doğal olarak ortaöğretime hiç gelemeyen bir çağ nüfusu anlamına gelmektedir. Bu çalışmada, ortaöğretimde okullaşma üzerinde etkili olan, ilköğretime devam edemeden meydana gelen faktör üzerinde durulmamıştır.

Ortaöğretimde okullaşmayı etkileyen faktörler; Okul, Sınıf, Öğrenci, Aile, Çevre ve Kitle-İletişim Araçları olarak sınıflandırılabilir. Bu araştırmanın amacı da söz konusu faktörlerin Sivas ekseninde ortaöğretimde özellikle kız çocuklarının okullaşmasını nasıl etkilediğini ortaya koymaktır.

Bu araştırma tarama türünde veri toplamaya dayalı nicel bir çalışmadır. Buna göre, araştırma ekibi, "Eğitim Hayatınız" adlı bir anket geliştirilmiştir. İki bölümden oluşan anketin birinci bölümü öğrencilerin okula istekliliğini ölçen üç seçenepli [(1) Az, (2) Biraz, (3) Çok] bir sorudur. İkinci bölümü ise okul bırakma üzerinde etkili olabilecek aile, öğrenci, çevre, sınıf, okul ve kitle-iletişim araçları ana faktörlerinin içinde bir dizi soru veya ifadeden oluşmaktadır. Bu ifade veya sorular, her bir faktörün fiziksel, psikolojik, ekonomik, kültürel, sosyal, eğitimsel, yönetsel özelliklerinden şekillenmiştir. Bu maddeler oluşturulurken, öncelikle, araştırma ekibi tarafından etraflı bir alanyazın taraması yapılmıştır. Tarama neticesinde okul bırakma nedeni olabilecek tespitler bir havuzda toplanmıştır. Sonra bu havuzdaki ifadeler, araştırma ekibi tarafından etkileşime dayalı bir tartışma ortamında ana faktörlere dağıtılmıştır. Böylece her bir ana faktörün fiziksel, psikolojik, ekonomik, kültürel, sosyal, eğitimsel ve yönetsel özellikleri ortaya konmuş ve anket maddeleri şekillendirilmiştir. Bu maddeler bazen derecelendirme [(1) Az, (2) Biraz, (3) Çok], bazen evet, hayır cevaplı olmak üzere yaklaşık . . . ifade veya sorudan oluşmuştur. Bu çeşitlilik toplu bir güvenilirlik değeri elde edilmesini engellemiştir. Ancak her bir ifade (ya da soru) kümesi (ana faktör) için güvenilirlik hesaplaması genel olarak, . 60 - .86 arasında katsayı değerleri ile sonuçlanmıştır.

Anket, Sivas'ın merkez, ilçe ve köylerindeki bütün ilköğretim son sınıf ve ortaöğretim ilk üç sınıfında okuyan öğrencilerin yaklaşık %18'ine tekabül eden bir oranına uygulanmıştır. Bu oran, okulların birer tabaka olarak değerlendirilmesi temelinde her okula uygulanmış, böylece tabakalama yoluyla örneklem alım metodu kullanılmıştır. Anketin özellikle okulu bırakma olasılığı olan kız çocuklarına uygulanması ile ilgili bir yönerge hazırlanarak okul yönetimlerine (okulun bağlı olduğu Milli Eğitim Müdürlüğü aracılığıyla) gönderilmiştir. Bütün okullara ulaşılmış toplam 3300 anket Milli Eğitim Müdürlükleri aracılığıyla gönderilmiş dönen anket sayısı ise 2700 olmuştur. Bunun 67'si eksik veya sorunlu işaretlenmiş olduğundan değerlendirmeye alınmamıştır. Sonuçta 2643 anket değerlendirmeye alınmıştır. Bu arada, anketin kız öğrencilere uygulanması öngörülmüş ve belirtilmişken bazı okullarca erkek öğrencilere (145 öğrenci) de uygulandığı anlaşılmıştır. Durum böyle olunca erkek öğrencilerin anketlerini değerlendirmeden çıkarmak yerine, bu durumun en azından kız ve erkek öğrenciler arasında okula isteklilik açısından bir farklılık olup olmadığını anlamaya katkı sağlayabileceği düşünülmüştür.

Anketin uygulanmasıyla elde edilen verilerin (her bir ana faktör veya soru türü bazında) normal dağılıp dağılmadığını anlamak için Kolmogorov-Smirnov Testi yapılmış ve normal dağıldığı bulunmuştur. Buna göre, parametrik testlerin uygulanmasına karar verilmiştir. Anket aracılığıyla toplanan veriler frekans, yüzde, aritmetik ortalama, t testi ve varyans istatistiklerine tabi tutularak bulguya dönüştürülmüş ve alanyazındaki bilgilerle desteklenerek yorumlanmıştır.

BÖLÜM-II BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde anketin her bir maddesine verilen cevaplar bağlamında elde edilen bulgulara ve bu bulguların alanyazındaki tespitlerle yorumlanmasına yer verilmiştir.

1 Öğrencinin okulunun bulunduğu ilçe ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

Ankete katılan öğrencilerin okullarının yerleşim yeri, öğrencilere sorularak değil de, anketler geri döndükten sonra araştırmacılar tarafından istatistik programına işlemek yoluyla elde edilen veri niteliği göstermektedir. Buna göre, anketi cevaplandıran öğrencilerin okullarının yerleşim yeri yüzdelik oranlarına bakıldığında; %53'ünün "Merkez ilçe ve köyleri", %1,7'sinin "Ulaş ve köyleri", %1,1'inin "İmranlı ve köyleri", %1,9'unun "Hafik ve köyleri", %6,4'ünün "Şarkışla ve köyleri", %8,4'ünün "Gemerek ve köyleri", %1,1'inin "Akıncılar ve köyleri", %3,6'sının "Altınyayla ve köyleri", %12,1'inin "Kangal ve köyleri", %1,1'inin "Divriği ve köyleri", %2,6'sının "Gürün ve köyleri", %6,6'sının "Suşehri ve köyleri" şeklinde dağılım gösterirken %0,4'ünün yerleşim yeri saptanamamıştır. Bu listenin dışında kalan ilçe ve köylere de anket gönderilmiş olmasına rağmen bir geri dönüş olmamıştır. Geri dönüş olmayan ilçeler; Zara, Gölova, Yıldızeli, Doğanşar ve Koyulhisar'dır.

	Merkez		Ulaş		İmranlı		Hafik		Şarkışla		Gemerek		Akıncılar	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
	1402	5 ,0	44	1,7	27	1,0	51	1,9	70	6,4	223	8,4	26	1,0
	Altınyayla		Kangal		Divriği		Gürün		Suşehri		Belirsiz			
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
	96	3,6	319	12,1	30	1,1	70	2,6	175	6,6	10	,4		

Öğrencinin okulunun bulunduğu yer neresidir?	İstekliliğe göre		N	AO	SS
	Merkez		13 7	2,6786 ¹	,51669
	Ulaş		44	2,8864 ^{1,2}	,32104
	İmranlı		26	2,8846 ^{1,3}	,32581
	Hafik		51	2,8431 ^{1,4}	,41821
	Şarkışla		170	2,7941 ^{1,5}	,41988
	Gemerek		223	2,7937 ^{1,6}	,46746
	Akıncılar		26	2,7692 ⁷	,514 1
	Altınyayla		95	2,7684 ⁸	,44846
	Kangal		319	2,7712 ^{1,9}	,44260
	Divriği		30	2,5000 ^{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11}	,57235
	Gürün		69	2,7391 ¹⁰	,50446
	Suşehri		169	2,7337 ¹¹	,48192

Okulun bulunduğu yer neresidir?

Merkez	51,67%
Ulaş	3,21%
İmranlı	3,26%
Hafik	4,18%
Şarkışla	4,20%
Gemerek	4,67%
Akıncılar	5,14%
Altınyayla	4,48%
Kangal	4,43%
Divriği	5,72%
Gürün	5,04%
Suşehri	4,82%
Belirsiz	0,00%

Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	9, 40	11	,895	3,758	,000
Gruplar içi	620,464	2607	,238		
Toplam	630,303	2618			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

Öğrencinin okulunun bulunduğu yerleşim yerinin, öğrencinin okula istekliliğini etkileyip etkilemediğine bakmak için varyans testi yapılmış ve anlamlı bir şekilde etkilediği anlaşılmıştır. Buna göre, "Merkez ve köyleri" ile "Divriği ve köyleri"ndeki öğrencilerin okula isteklilikleri en düşük seviyededir. Divriği ve köylerindeki öğrenciler listedeki bütün yerleşim yerlerine göre daha düşük seviyede okula isteklilik duyan öğrenciler barındıran yerleşim yeridir. Sonraki sırada Merkez ve köyleri gelmektedir. Merkez ve köylerindeki öğrencilerin okula istekliliğinde, Akıncılar, Altınyayla, Gürün ve Suşehri ilçeleri açısından bir fark yoktur. Yani bu ilçelerdeki öğrenciler ile Merkezdaki öğrenciler aynı isteklilik seviyesindedirler. Öğrencinin yaşadığı yerin kent, köy, ilçe vb. olması özellikle coğrafi, iklim, ortam, olanak vb. açılardan etkili olabilmektedir.

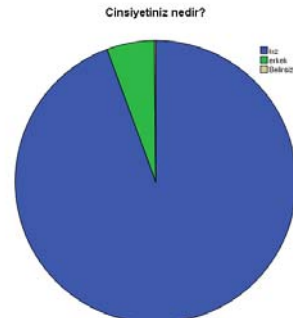
2 Öğrencinin cinsiyeti ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

Ankete katılan öğrencilerin %94,4'ü yani 2494 öğrenci "Kız" yanıtını verirken, %5,5'i yani 145 öğrenci "Erkek" yanıtını vermiştir. %0,2'si yani 4 öğrenci bu soruyu yanıtlamamıştır. Bu raporun hazırlama gerekçesi, bilindiği üzere prensesim projesi gereği olarak, özellikle kız çocuklarının ortaöğretimde okullaşmasını olumsuz bir şekilde etkileyen faktörleri saptamaktır. Bunun için okullara gönderilen anketlerin erkek öğrencilere de uygulandığı görüldü. Durum böyle olunca hazır uygulanmış ve gelmiş anketleri ve bunların verilerini kaybetmektense, kızlarla erkeklerin okul ile ilgili isteklilikleri arasında farklılık olup olmadığı merakını gidermek üzere kullanılması tercih edildi.

Cinsiyetiniz nedir?	Kız		Erkek		Belir iz	
	F	%	F	%	F	%
	2494	4,4	145	5,5	4	,2

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	2481	2,7364	,482 0	5,822	2623	,000
	Hayır	144	2,4 31	,56712			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Tabloda görülebileceği üzere, kız öğrencilerin okula isteklilik ortalamaları (AO=2,7364), erkeklerin ortalamalarına (AO=2,4931) göre yüksektir. Bu farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için t testi yapılmıştır. Anlaşılmıştır ki, kız ya da erkek olmak "okula isteklilik" üzerinde anlamlı bir etkendir. Yani, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha okula istekli olduğu anlaşılmıştır. Alanyazında okula (bağlılık) istekliliği etkileyen birçok değişken olduğuna değinen çalışmalar vardır (Jeniks 1997). Nitekim kızların erkeklerden daha fazla okula bağlı olduklarına dönük çalışma bulguları (Williams ve McGee, 1991: 335; Cernkovich ve Giordano 1992: 290; Savi, 2011) olduğu gibi cinsiyetin okula bağlılığı etkilemediğine (Hill ve Werner 2006: 240) veya erkeklerin kızlardan daha bağlı olduğuna (McNeely, Nonnemaker ve Blum, 2002: 144) dair bulgular da vardır.

3 Öğrencinin şu anda okuduğu sınıf düzeyi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Kaçınıcı sınıftasınız?” sorusuna, ankete katılan öğrencilerin %43,9’u yani 1159 öğrenci “8.sınıf” yanıtını, %31,7’si yani 839 öğrenci “9.sınıf” yanıtını, %20,5’i yani 542 öğrenci “10.sınıf” yanıtını verirken, %3,5’i yani 92 öğrenci “11.sınıf” yanıtını vermiştir. Ayrıca %0,4’ü yani 11 öğrenci bu soruyu yanıtlamamıştır. Ankete katılımda özellikle, ortaöğretime devam etmekte olan ilk ve ara sınıflar ve ilköğretimde de son sınıfların örnekleme alınması için özel bir çaba gösterildi. Tabloda görüldüğü üzere, dağılım ilköğretim ve ortaöğretim için eşit olmuştur.

Kaçınıcı sınıftasınız?	8.Sınıf		9.Sınıf		10.Sınıf		11.Sınıf		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
	1159	43,9	839	31,7	542	20,5	92	3,5	11	0,4
İstekliliğe göre	N		AO		SS					
	8.Sınıf		9.Sınıf		10.Sınıf		11.Sınıf			
	1157		2,7459 ¹		,4736					
	831		2,7088 ²		,50483					
	538		2,7230 ³		,48002					
	92		2,5870 ^{1,2,3}		,59581					

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	2,475	3	,825	3 441	, 16
Gruplar iç	626,857	2614	,240		
Toplam	629,333	2617			

* Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

“Kaçınıcı sınıftasınız?” sorusuna verilen, “8.Sınıf”, “9.Sınıf” yanıtını, “10.Sınıf” ve “11.Sınıf” şeklindeki öğrenci cevapları arasında “okula isteklilik” açısından anlamlı bir farklılık olmadığını anlamak için varyans yapılmıştır. Görülmüştür ki, özellikle 11. Sınıftaki öğrencilerin “okula isteklilikleri” diğer sınıflardaki öğrencilere göre anlamlı bir biçimde, düşüktür. Diğer yandan 8. Sınıftaki öğrencilerin okula istekliliği de 9. ve 10. sınıftaki öğrencilere göre daha fazladır. Nitekim Savi (2011: 86)’nın de bu konuyla ilgili olarak yaptığı bir tespitte, “9, 10, 11, 12, 13 ve 14 yaşlarındaki öğrencilerin yaşları arttıkça okula isteklerinin azaldığını” göstermektedir.

4 Öğrencinin evinde nine ve dedesinin olması ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

Ankete katılan öğrencilerden %19,6 sı yani 517 öğrenci dede ve ninesıyla aynı evde yaşamasına “Evet” cevabını verirken; %78,5 i yani 2074 öğrenci “Hayır” cevabını vermiştir. %2 si ise yani 52 öğrenci bu soruyu yanıtlamamıştır. Geleneksel kültürün etkisinde olmak bakımından nine ve dedenin öğrenciyle aynı evde yaşayor olması, öğrencinin eğitsel ortamını çeşitli şekillerde etkileyecektir. Sivas’ta her beş öğrenciden birinin nine ve dedesiyle birlikte aynı evi paylaştığı anlaşılmaktadır.

Aileniz nine ve dedeniz ile birlikte mi yaşıyor?	Evet		HAYIR		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	517	19,6	2074	78,5	52	2,0

	N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?						
Evet	514	2,7568	,48886	1,611	2576	,107
Hayır	2064	2,7180	48830			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

“Aileniz nine ve dedeniz ile birlikte mi yaşıyor?” sorusuna verilen “Evet” ve “Hayır” cevapları arasında “okula isteklilik” açısından bir farklılık olup olmadığını anlamak için t testi yapılmış ve olmadığı görülmüştür. Buna göre, nine ve dedesiyle birlikte yaşayan ya da yaşamayan öğrencilerin arasında “okula isteklilikleri” açısından anlamlı bir farklılık yoktur. Diğer yandan, aritmetik ortalamalara dikkat edildiğinde nine ve dedesiyle birlikte yaşayanların (AO=2,7568) “okula isteklilikleri” yaşamayan öğrencilere göre (AO=2,7180) daha yüksektir. Anlamlı olmayan bir fark olmasına rağmen durum oldukça ilginçtir. Demek ki, nine ve dede bir şekilde çocukların “okula istekliliklerine” katkıda bulunmaktadır. Davis Vd. (2002:21) bir adım ileri giderek akrabaların bile belirleyici olabileceğini bulgulamışlardır.

5 Öğrencinin annesinin hayatta olması ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

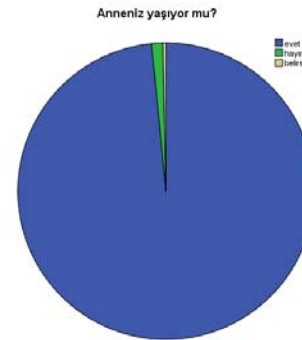
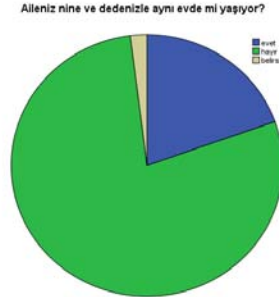
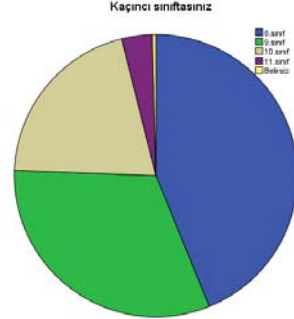
“Annemiz yaşıyor mu?” sorusuna ankete katılanların %98,4 ü yani 2602 öğrenci annesinin yaşadığını belirtirken, öğrencilerin %1,2 si yani 32 öğrenci annesinin yaşamadığını belirtmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %0,3 ü ise bu soruyu yanıtlamamıştır. Annenin sevgi açısından önemi ve sevginin öğrencinin eğitimine katkısı, annenin yaşıyor olmasını, öğrenci açısından Sivas’taki öğrencilerin büyük bir oranının annelerinin yaşıyor olması sevindiricidir.

Annemiz yaşıyor mu?	Evet		HAYIR		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	2602	98,4	32	1,2	9	,3

	N	AO	S	t	SD	Anlam düzeyi
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?						
Evet	2588	2,7210	, 9135	-2,488	2618	,013
Hayır	32	2,9375	24593			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Annemiz yaşıyor mu?” sorusuna verilen “Evet” ve “Hayır” cevapları arasında “okula isteklilik” açısından bir farklılık olup olmadığını anlamak için t testi yapılmış ve olduğu görülmüştür. Buna göre, annesi yaşayan öğrenciler, annesi yaşamayan öğrencilere göre okula daha az isteklidir. Oysa Davis Vd. (2002:21) annenin okulu tamamlama üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu bulmuşlardır. Bu farkın bir nedeni, anne yokluğunun çocukta okuma adına bir güdülenme doğurmuş olabileceğidir.

6. Öğrencinin babasının hayatta olması ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

Ankete katılan öğrencilerden % 95,1'inin babası hayatta iken %4,3'ü ise hayatta değildir. Diğer yandan bu soruya cevap vermeyen öğrencilerin oranı % ,7'dir.

Babanız hayatta mıdır?	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	2510	95,0	113	4,3	20	,7

	N	A0	ss	t	sd	Anlam düzeyi*
Okul e ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	2497	2,7241	,48902	,717	2608	,474
Hayır	11	2,6903	,51892			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Tabloda görülebileceği üzere, babası hayatta olmayan öğrencilerin okula isteklilik ortalamaları (A0=2,7241), hayatta olmayanlara (A0=2,6903) göre yüksektir. Bu farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için t testi yapılmıştır. Anlaşılmıştır ki, babasının hayatta olması ya da olmaması öğrencinin okula istekliliği üzerinde anlamlı bir etken değildir. Alanyazında (Davis Vd. 2002:21) babanın çocuğun okula istekliliğini olumlu etkilediği tespiti söz konusudur. Nitekim tabloya dikkat edilirse babası yaşayanların ortalaması yüksektir ancak fark anlamlı değildir.

7. Öğrencinin anne ve babasının birlikte yaşaması ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

Ankete katılan öğrencilerden % 92,1'inin anne ve babası birlikte yaşarken %4,9'u ise ayrı yaşamaktadır. Diğer yandan bu soruya cevap vermeyen öğrencilerin oranı % ,3'tür. Boşanma, tek başına ayrılan tarafları değil aynı zamanda çocukları da etkilemesi yönüyle toplumsal bir sorundur. Bu sorunun Sivas'taki okullara yansıma biçimi, öğrencilerin okul-aile işbirliğinin yaşayacağı olumsuzluklar, yansıma oranı ise her yüz öğrencide beş kişidir.

Anne ve babanız birlikte mi yaşıyor?	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	2434	92,	129	4,9	80	3,0

	N	A0	ss	t	sd	Anlam düzey *
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	2421	2,7253	,48716	1,750	2547	,043
Hayır	28	2,6163	,56732			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Tabloda görülebileceği üzere, anne ve babası birlikte yaşayan öğrencilerin "okula isteklilik" ortalamaları (A0=2,7253), ayrı yaşayanların ortalamalarına (A0=2,6163) göre yüksektir. Bu farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için t testi yapılmıştır. Fark anlamlı çıkmıştır. Buna göre, anne ve babası ayrı yaşayan öğrencilerin "okula isteklilikleri" düşüktür.

8. Öğrencinin ailesinin evinde yaşayan kişi sayısı ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

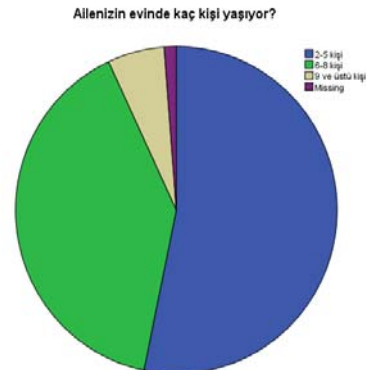
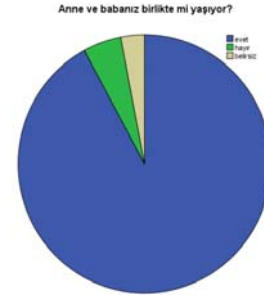
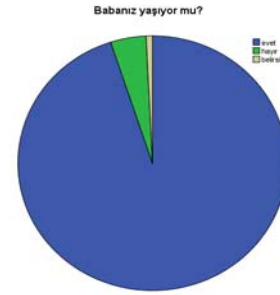
"Ailenizin evinde kaç kişi yaşıyor?" sorusuna ankete katılanların % 53,2'si "2-5 kişi", % 39,8'i "6-8 kişi" % 5,7'i "9 ve üstü kişi" yanıtını verirken % 1,2'si ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Sivas'ta her iki öğrenciden birinin evinde altı veya altıdan fazla kişi yaşamaktadır. Ailenin evinde yaşayan kişi sayısı arttıkça, çocuk için etkileşim olanağı da artabilmekte ancak, eğitsel ortam ve olanaklar konusunda çocuğun yaşam alanında da bir daralmaya sebep olabilmektedir.

Ailenizin evinde kaç kişi yaşıyor?	2-5 kişi		6-8 kişi		9 ve üstü kişi		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	1407	5 ,2	1053	39,8	151	,7	32	1,2
İstekliliğe göre	N		A		SS			
	2-5 kişi		6-8 kişi		9 ve üstü kişi			
	13 7		2,7915 ^{1,2}		,51240			
	6-8 kişi		1052		2,6981 ¹		,4598	
9 ve üstü kişi								

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	1,682	2	,841	3,516	,03
Gruplar iç	621, 66	2596	,239		
Toplam	622,749	2. 98			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

"Ailenizin evinde kaç kişi yaşıyor?" sorusuna ankete katılanların verdiği; "2-5 kişi", "6-8 kişi" "9 ve üstü kişi" şeklinde yanıt veren öğrencilerin okula isteklilikleri arasında bir farklılık olup olmadığını anlamak için varyans yapılmıştır. Anlaşılmıştır ki, bu soruyu cevaplayanlar arasında okula isteklilik açısından anlamlı bir farklılık vardır. "2-5 kişi" seçeneğini işaretleyen öğrencilerin, okula isteklilikleri, "6-8 kişi" ve "9 ve üstü kişi" seçeneklerini işaretleyenlerden daha yüksektir. Yani, ailesinin evinde yaşayan kişi sayısı arttıkça öğrencinin okula istekliliğinin arttığı anlaşılmıştır.

9. Öğrencinin annesinin eğitim düzeyi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

Ankete katılan öğrencilerden annelerinin eğitim düzeylerinin pasta dilimine göre yüzdelik oranlarına bakıldığında; %12,8'nin "Okuryazar olmadığı", %4,4'nün "Okuryazar olduğu", %69,1'inin "İlköğretim mezunu olduğu", %10,0'in "Lise mezunu olduğu", %2,5'in "Üniversite ve üstü mezunu olduğu" ve %1,4'nün belirsiz olduğu saptanmıştır. Elde edilen verilere göre ankete katılan 2643 öğrencinin annelerinin eğitim düzeylerinin; 337'sinin okuryazar olmadığı, 115'nin okuryazar olduğu, 1825'inin ilköğretim mezunu olduğu, 264'nün lise mezunu olduğu, 65'inin üniversite ve üstü mezunu olduğu ve 37'sinin cevapsız bıraktığı tespit edilmiştir. Görüldüğü gibi, Sivas'ta her on öğrenciden yaklaşık yedisinin annesi ilköğretim mezunudur. Annenin eğitsel rolü babadan daha önemli olduğundan bu oranın ortaöğretime yönelik artırılması gerektiği önerilebilir.

Annenizin eğitim düzeyi nedir?	Okuryazar değil		Okuryazar		İlköğretim mezunu		Lise mezunu		Üniversite ve üstü		Belirsiz		
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
	3	7	12,8	115	4,4	182	69,1	264	10,0	65	2,5	37	1,4
	İstekliliğe göre						N		AO		SS		
	Okuryazar değil						334		2,6198 ¹		,55537		
	Okuryazar						115		2,7391 ^{1,2}		,49 13		
	İlköğretim mezunu						18 7		2,7589 ^{1,3}		,45889		
	Lise mezunu						261		2,6207 ²		,53869		
	Üniversite ve üstü						65		2,6308 ²		, 2673		

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	9,222	4	2,306	9,716	,000
Gruplar içi	613,887	2587	,237		
Toplam	623,110	2591			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

"Annenizin eğitim seviyesi nedir?" sorusuna, "Okuryazar değil", "Okuryazar", "İlköğretim mezunu", "Lise mezunu", "Üniversite ve üstü" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığına varyansla bakılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, en yüksek isteklilikte olan çocukların annelerinin eğitim düzeyi, sırasıyla "İlköğretim mezunu" ve "Okuryazar"dır. En düşük isteklilik yaratan anne eğitim seviyeleri ise sırasıyla, "Okuryazar değil", "Üniversite ve üstü mezunu" ve "Lise"dir. Görüldüğü gibi, ilginç bir şekilde anne eğitim seviyesi ilköğretimin üstüne doğru çıktıkça öğrencinin okula istekliliği düşmektedir. Arastaman (2006) tarafından yapılan bir çalışmada da annenin eğitim durumunun artmasıyla öğrencinin okula bağlılık durumunda azalma olduğu görülmüştür. Ancak bu ilginç bir bulgudur, çünkü normalde beklenen anne eğitim düzeyi yükseldikçe, çocuğun okula istekliliğinin de yükselmesidir. Nitekim alanyazında yapılan çalışmalar annelerin eğitim durumunun bilhassa kız çocukların okula devamını olumlu etkilediği yönündedir (Gökşen vd, 2006: 31; UNICEF, 2011: 67; ERG, 2009: 11).

10. Öğrencinin babasının eğitim düzeyi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

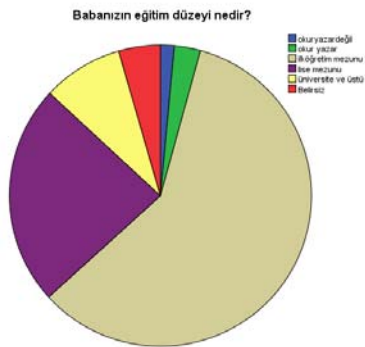
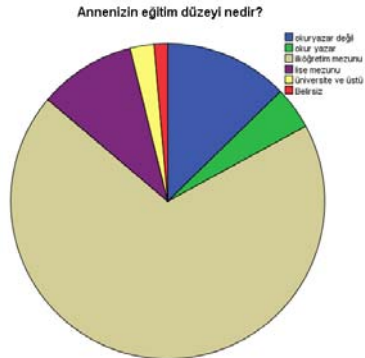
Ankete katılan öğrencilerden annelerinin eğitim düzeylerinin pasta dilimine göre yüzdelik oranlarına bakıldığında; %1,5'nin "Okuryazar olmadığı", %2,8'inin "Okuryazar olduğu", %59'unun "İlköğretim mezunu olduğu", %23,6'sının "Lise mezunu olduğu", %8,6'sının "Üniversite ve üstü mezunu olduğu" ve %1,4'nün de bu soruyu cevaplamadığı saptanmıştır. Yukarıda belirtilen, anne eğitim düzeyi ile karşılaştırıldığında babanın da yine ağırlıklı olarak ilköğretim mezunu olduğu ancak lise ve üniversite mezunu olan babaların oranının annelere göre fazla olduğu tespit edilmiştir. Yani Sivas'ta babalar daha eğitimlidir.

Babanızın eğitim düzeyi nedir?	Okuryazar değil		Okuryazar		İlköğretim mezunu		Lise mezunu		Üniversite ve üstü		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
	3	1,5	74	2,8	1559	59,0	625	23,6	228	8,6	1 8	4,5
İstekliliğe göre					N		AO		SS			
Okuryazar değil					3		2,6 16		,48885			
Okuryazar					74		2,6216 ¹		,61271			
İlköğretim mezunu					1550		2,7394 ^{1,2}		,47582			
Lise mezunu					622		2,7379 ³		,4 847			
Üniversite ve üstü					227		2,6388 ^{2,3}		,58890			

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	3,234	4	,808	,368	,009
Gruplar içi	601,610	2506	,240		
Toplam	604, 44	2510			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

"Babanızın eğitim seviyesi nedir?" sorusuna, "Okuryazar değil", "Okuryazar", "İlköğretim mezunu", "Lise mezunu", "Üniversite ve üstü" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığına varyansla bakılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, en yüksek isteklilikte olan çocukların babalarının eğitim düzeyi, sırasıyla "İlköğretim mezunu" ve "Lise"dir. En düşük isteklilik yaratan baba eğitim seviyeleri ise sırasıyla, "Okuryazar değil", "Okuryazar" ve "Üniversite ve üstü mezunu"dur. Görüldüğü gibi, annelerdeki duruma benzer bir durum burada da vardır. İlginç bir şekilde baba eğitim seviyesi ilköğretimin üstüne doğru çıktıkça öğrencinin okula istekliliği düşmektedir. Bu ilginç bir bulgudur, çünkü normalde beklenen ve alanyazında yer alan çalışmalarla (Gökşen vd, 2006: 31; UNICEF, 2011: 67; ERG, 2009: 11) desteklenen bulgu; baba eğitim düzeyinin yükselmesiyle, çocuğun okula istekliliğinin de yükselmesidir.

11.Öğrencinin babasının iş durumu ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

Ankete katılan öğrencilerin % 34,1'i babasının sabit bir işi olmadığını, %58,9'i ise babasının sabit bir işi olduğunu belirtmiştir.% 7,0 kişi ise bu soruyu yanıtsız bırakmıştır. Türkiye genelinde erkeklerde işsizlik oranının % 8,2 olduğu (TÜİK, 2011) düşünüldüğünde; Sivas'ta her on öğrenciden yaklaşık dördünün babasının sabit bir işi olmaması beklenen bir bulgu gibi durmaktadır. Yani, TÜİK verileri bağlamında, her on öğrenciden yalnızca biri veya kayıtlı olmama durumuna bağlı olarak en fazla iki öğrencinin babasının işsiz çıkması gerekirdi. Bu, Sivas'ta çok ciddi bir gizli işsizliğe işaret eden bir bulgu olarak değerlendirilebilir. Diğer yandan, bu sonuç çocuğun eğitim masrafları açısından oldukça rahatsız edicidir.

Babanızın sabit bir işi var mıdır?	Sabit bir işi yok		Sabit bir işi var		B lirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	900	34,1	1558	58,9	185	7,0

	N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorunuz?						
Sabit bir işi yok	8 6	2,7645	,45991	3,035	2443	,002
Sabit bir işi var	1549	2,6924	,50309			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Yapılan t testinin sonucuna göre, babanın sabit bir işinin olması ya da olmaması anlamlı bir biçimde "okula istekliliği" etkilemektedir. Buna göre, babası sabit bir işi olan çocukların okula istekliliği, sabit bir işi olmayanlara göre daha yüksektir. Bu sonuca bakarak, sabit bir işi olmayan babaların çocuklarının, okulu terk veya devamsızlık yapmak konusunda bir potansiyel olacağı söylenebilir. Yapılan çalışmalarda da, çocukların okula devam edemelerinin en büyük nedenlerinden biri; işsizlik sorunlarından kaynaklanan maddi sıkıntıların aileleri eğitimin giderlerini karşılayamaz hale getirmesi şeklinde dile getirilmektedir (İlhan Tunç, 2009: 254; Gürol ve Dilli, 2006; Göksen vd, 2006: 46; UNICEF, 2011: 20).

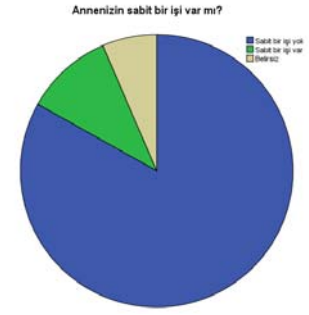
12.Öğrencinin annesinin iş durumu ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

Ankete katılan öğrencilerin % 83,1'i annesinin sabit bir işi olmadığını, % 10,4'ü ise annesinin sabit bir işi olduğunu belirtmiştir.% 6,5 kişi ise bu soruyu yanıtsız bırakmıştır. Sivas'ta babanın sabit bir işi olmaması durumunun neredeyse iki buçuk katı seviyede anne işsizliği olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgu, Türkiye genelinde kadınlarda işsizlik oranının %11,5 (TÜİK, 2011) olması ile de çelişmektedir. Zira eğer TÜİK verileriyle bu sonuç uyumlu olsaydı anne işsizlik sayısının bu kadar yüksek çıkması gerekirdi. Oysa TÜİK verileri her on kadından sadece birinin işsiz olduğunu belirtirken, bu çalışmanın oranı her on öğrenciden neredeyse sekizinin annesinin işsiz olduğunu belirtmektedir. Çocukların eğitimi açısından asıl korkutucu olan anne ve babanın ikisinin birden sabit bir işi olmaması durumudur ki, anne ve baba sabit işi olmama oranları dikkate alındığında bu olasılığın gerçekleştiği hayli fazla sayıda ailenin olabileceği söylenebilir.

Annenizin sabit bir işi var mıdır?	Sabit bir işi yok		Sabit bir işi var		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	2197	83,1	275	10,4	171	6,5

	N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?						
Sabit bir işi yok	96	,7645	,45991	3,035	24 3	,002
Sabit bir işi var	1549	2,70 4	,50309			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Yapılan t testinin sonucuna göre, annenin sabit bir işinin olması ya da olmaması anlamlı bir biçimde "okula istekliliği" etkilemektedir. Buna göre, annesi sabit bir işi olan çocukların okula istekliliği, sabit bir işi olmayanlara göre daha düşüktür. Bu sonuca bakarak, sabit bir işi olan annelerin çocuklarının, okulu terk veya devamsızlık yapmak konusunda bir potansiyel olacağı söylenebilir. Alanyazında da, annenin evin dışında çalışmasından ötürü çocuğundan uzak kalması, anneden mahrumiyet ve anneden ayrı kalmamın çocuğu etkilediği ve çocuğun ruhsal gelişimini aksatabildiğinden söz edilmektedir. Çünkü çalışan anne genellikle yorgundur, ev işlerini halletmesi gerektiğinden çocuğuna yeterince vakit ayıramayabilir (Razon 2011).

13. Öğrencinin Kardeş sayısı ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

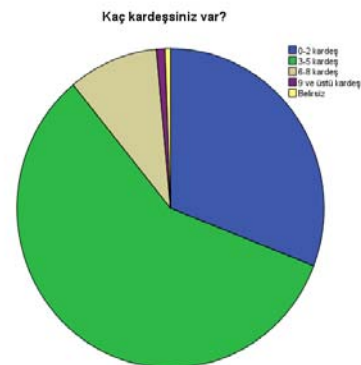
"Kaç kardeşiniz var?" sorusuna, ankete katılan öğrencilerden % 30,9 u yani 816 öğrenci kardeş sayısının "0-2" olduğunu belirtirken; % 58,2 si yani 1538 öğrenci kardeş sayısının "3-5" olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %9,5 i yani 250 öğrenci kardeş sayısının " 6-8" olduğunu; %0,9 u yani 24 öğrenci "9 ve üstü kardeş" sahip olduğunu belirtmiştir. Yine ankete katılan %0,6 yani 15 öğrenci bu maddeyi cevaplamamıştır. Öğrencilerin "3-5 kardeş" şeklindeki kardeş sayılarının yüzdesi neredeyse %70'dir. Aile içinde kişi başına düşen gelirin yüksek doğum oranlarıyla beraber gittikçe düşmesi; beslenme, sağlık ve eğitim gibi temel ihtiyaçların giderilmesinde de zorluklar ve aksaklıklar yaşanmasına neden olmaktadır (Çolak, 2009: 35). Bu nedenle bu oran, özellikle aile içerisinde ortam ve olanakların öğrenci için yetersiz olmasına neden olabilecek bir değişken olarak oldukça yüksektir.

Kaç kardeşiniz var?	0-2 kardeş		3-5 kardeş		6-8 kardeş		9 ve üstü kardeş		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
	816	30,	1538	58,2	250	9,5	24	,9	1	,6
İstekliliğe göre	N		AO		SS					
	0-2 kardeş		810		2,7849		,50028			
	3-5 kardeş		1532		2 7304		,48334			
	6-8 kardeş		249		2,7329		,51541			
	9 ve üstü kardeş		23		2,7026		42174			

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	,429	3	,143	,592	,620
Gruplar iç	629,935	2610	,241		
Toplam	630,364	2613			

* Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

"Kaç kardeşiniz var?" sorusuna verilen, "0-2 kardeş", "3-5 kardeş", "6-8 kardeş", "9 ve üstü kardeş" şeklindeki öğrenci cevapları arasında "okula isteklilik" açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Buna göre, öğrencinin kardeş sayısının onun okula istekliliğini etkilemediği söylenebilir. Anlamlı çıkmasa da, tabloda da görülebileceği üzere kardeş sayısı arttıkça okula isteklilikte azalma olmaktadır. Nitekim alanyazında kardeş sayısının fazlalığının olumsuz etkileri olabileceği gibi (masraflar) olumlu etkilerinin (sosyal etkileşim) de olabileceğine dair çalışmalar mevcuttur. (Mengi, 2011). Benzer şekilde; İpek (2011) "İlköğretim Öğrencilerinin Kardeş Sayılarının Seviye Belirleme Sınavları (SBS) Üzerindeki Etkisini" incelediği çalışmada; öğrencilerin SBS puanlarının kardeş sayısına bağlı olarak göreceli şekilde azaldığı, fakat ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde gerçekleşmediğini ortaya koymuştur.

14. Öğrencinin okula giden kardeş sayısı ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Okula giden kaç kardeşiniz var?” sorusuna, Ankete katılan öğrencilerden %72,5 i yani 1916 öğrenci okula giden kardeş sayısının “0-2” olduğunu belirtirken; %23,8 yani 629 öğrenci okula giden kardeş sayısının “3-5” olduğunu; % 1,6 s i yani 31 öğrenci kardeş sayısının “6 ve üzeri” olduğunu belirtmiştir. Yine ankete katılan % 2,5 i yani 67 öğrenci bu maddeyi yanıtlamamıştır. Sivas’ta dört öğrenciden birinin okula giden kardeş sayısının üç ve üstü olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle Türkiye’de eğitim harcamalarının ortalama %32,85’lik bölümünün aileler tarafından karşılandığı düşünüldüğünde (TULK, 2002); bu oran eğitim masraflarını karşılama adına aileleri zorlayan bir durum olarak değerlendirilebilir.

Okula giden kaç kardeşiniz var?	0-2 kardeş		3-5 kardeş		6 ve üstü kardeş		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	1916	72,5	629	23,8	31	1,	67	2,5
	İstekliliğe göre		N		AO		SS	
	0-2 kardeş		190		2,8147		,49713	
	3-5 kardeş		628		2,7516		,47126	
	6 ve üstü kardeş		31		2,7065		,40161	

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam dü eyi
Gruplar arası	,853	2	,427	1,777	,169
Gruplar iç	614,148	2559	,240		
Toplam	615,00	2561			

* Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

“Okula giden kaç kardeşiniz var?” sorusuna verilen, “0-2 kardeş”, “3-5 kardeş”, “6 ve üstü kardeş” şeklindeki öğrenci cevapları arasında, “okula isteklilik” açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Buna göre, öğrencinin okula giden kardeş sayısının onun okula istekliliğini etkilemediği söylenebilir. Her ne kadar tabloda anlamlı bir sonuç olarak görülme de, okula giden kardeş sayısı azaldıkça, istekliliğin arttığı ortaya çıkan bir bulgudur. Nitekim alanyazında, kardeş sayısı ile eğitime katılım arasındaki ilişki iki şekilde olmaktadır: Birincisi, kardeş sayısı arttıkça yapılması gereken okul harcamaları yükseleceği için gelir etkisidir. İkincisi, özellikle kız çocukların kardeşin bakımı ile ilgili yükümlülüklerden dolayı okuldan uzaklaşma ihtimali belirlemektir. Her iki kanal da aynı yönde etkiye bulunduğundan kardeş sayısı ile eğitime katılım arasındaki ilişkinin negatif olması beklenmektedir (ERG, 2009)

15. Ailenin oturulan eve sahip olma durumu ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

Aşağıda da görülebileceği üzere, “ankete katılan öğrencilerden %79,6 s i yani 2105 öğrenci oturduğu evin kendilerine ait olduğunu belirtirken; %19,2 s i yani 508 öğrenci oturduğu evin kendilerine ait olmadığını belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerden %1,1 i yani 30 öğrenci bu maddeyi yanıtlamamıştır. Öğrencilerin ailelerinin oturdukları evin sahibi olmak bakımından yaklaşık %80’nin avantajlı bir konumda oldukları söylenebilir. Çünkü bilindiği üzere, ev kirası gerek Sivas’ta gerekse Türkiye’de aile bütçesinin hatırı sayılır bir kısmını almakta ve aileleri sıkıntıya sokabilmektedir.

Ailenizin oturduğu ev size mi ait?	Bize ait		Bize ait değil		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	2105	79,6	508	19,2	30	1,1

	N	AO	SS	t	SD	Anl m düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?						
Bize ait	2093	2 7301	,49301	1 741	2597	082
Bize ait değil	5 6	2,6877	,48064			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Oturdukları evi kendilerine ait ailelerin çocukları ile kendilerine ait olmayan ailelerin çocukları arasında okula isteklilikte bir fark olup olmadığına bakmak için t testi yapılmış ve bir fark olmadığı tespiti yapılmıştır. Buna göre, oturdukları evin kendilerine ait olması ya da olmaması okula isteklilik üzerinde etkili olan bir değişken değildir. Buna rağmen, dikkat edilirse anlamlı çıkmasa da, oturdukları evi kendilerine ait olan ailelerin çocuklarının aritmetik ortalamaları daha yüksektir. Nitekim yapılan bir çalışmada, oturulan evin kira olmasının okula devam ihtimalini azalttığı vurgulanmaktadır (Gökşen vd, 2006: 48).

16. Öğrencinin ailesinin maddi durumu ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

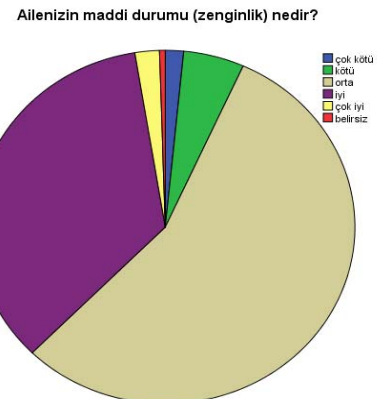
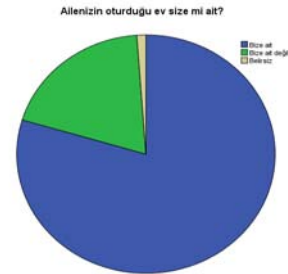
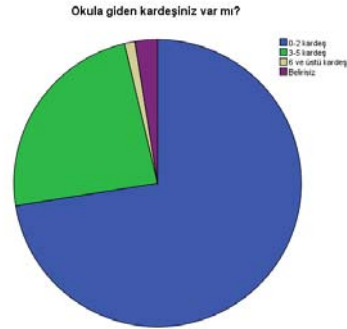
“Ailenizin maddi durumu (zenginlik) nedir?” sorusuna ankete katılan öğrencilerden %11,8 i yani 312 öğrenci ailesinin maddi durumunun “Çok kötü” olduğunu belirtirken; %33,9 u yani 896 öğrenci ailesinin maddi durumunun “Kötü” olduğunu; %26,8 i yani 708 öğrenci maddi durumunun “Orta” olduğunu; %14,8 i yani 392 öğrenci maddi durumunun “İyi” olduğunu; %7,0 i yani 184 öğrenci maddi durumunun “Çok iyi” olduğunu belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerden %0,5 i yani 13 öğrenci bu maddeyi yanıtlamamıştır. Ailesinin maddi durumu ile ilgili olarak “Çok kötü” ile “Kötü” yanıtları toplanarak ifade edildiğinde, durumu nitelikli olmayan öğrenci yüzdesi 45,7’dir. Bu oran oldukça yüksektir.

Ailenizin maddi durumu (zenginlik) nedir?	Çok kötü		Kötü		Orta		İyi		Çok iyi		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
	312	11,8	896	33,9	708	26,8	392	14,8	184	7,0	13	,5
	İstekliliğe göre				N		AO		SS			
	Çok kötü				41		2,5098 ¹		,54213			
	Kötü				137		2,6715		,55717			
	Orta				1462		2,7412 ^{1,2}		,47767			
	İyi				922		2,7199		,49069			
	Çok iyi				55		2,5364 ²		,55656			

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	,443	4	,361	1,705	,047
Gruplar iç	625,814	2612	,240		
Toplam	627,256	2616			

* Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

“Ailenizin maddi durumu (zenginlik) nedir?” sorusuna, “Çok kötü”, “Kötü”, “Orta”, “İyi”, “Çok iyi” yanıtları verenlerin okula isteklilikleri arasında fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, ilginç bir şekilde maddi durumlarının “Orta” düzeyde olduğunu söyleyen çocukların “okula isteklilikleri” maddi durumu “Çok kötü” ve “Çok iyi” olduğunu söyleyen çocuklara göre daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuç bakarak, öğrencilerin ailelerinin maddi durumlarının çok iyi ve çok kötü olduğu durumların, onlarda okulu terk veya devamsızlık potansiyeli oluşturacağı söylenebilir. Acemoğlu ve Pischke (2000) Amerikan verilerini kullanarak yaptıkları çalışmanın bir bulgusuna göre, aile geliri okula devam durumu üzerinde belirleyicidir. Aynı araştırmacılar bir başka bulgularında da, gelir düzeyinin artmasının okula devamda sürekli bir etmen olmadığını belirterek bu bulgusunun desteklenmektedirler.

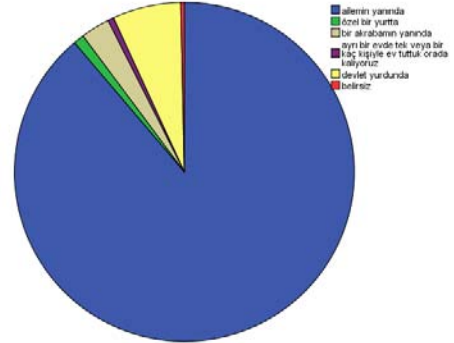

17. Öğrencinin geçen yıl okula giderken bulunduğu ortam ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Geçen yıl okula giderken hangi ortamdaydınız?” sorusuna ankete katılan öğrencilerin %88,8 i yani 2347 öğrenci geçen yıl okula giderken ailesinin yanında olduğunu belirtirken; %1,0’i yani 27 öğrenci özel bir yurttta kaldığını; %2,8’i yani 73 öğrenci bir akrabasının yanında kaldığını; %0,6’sı yani 15 öğrenci ayrı bir evde tutularak (tek veya bir kaç kişiyle ev) orada kaldıklarını; %6,5’i yani 172 öğrenci devlet yurdunda kaldığını belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerin %0,3 ü yani 9 öğrenci bu maddeyi yanıtlamamıştır.

Geçen yıl okula giderken hangi ortamdaydınız?	Ailemin yanında		Özel bir yurttta		Bir akrabamın yanında		Ayrı bir evde		Devlet yurdunda		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
	2347	88,	27	1,0	73	2,8	5	,6	172	6,5	9	,3
	İstekliliğe göre						N		A0		SS	
	Ailemin yanında						2 36		2,7200		,48837	
	Özel bir yurttta						27		2,8148		,39585	
	Bir akrabamın yanında						73		2 7 45		,43 66	
	Ayrı bir evde						15		2,7333		,45774	
	Devlet yurdunda						170		2,7353		,52785	

Geçen yıl okula giderken hangi ortamdaydınız?

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	,645	4	,161	,6 5	,609
Gruplar iç	624,916	2616	,239		
Toplam	625,561	26 0			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

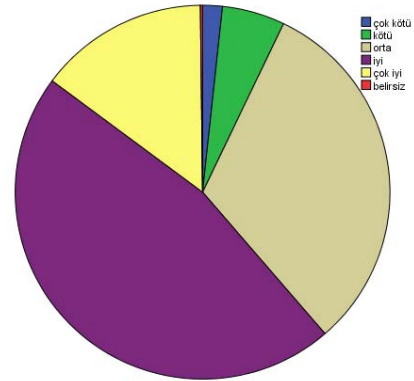
“Geçen yıl okula giderken hangi ortamdaydınız?” sorusuna, “Ailemin yanında”, “Özel bir yurttta”, “Bir akrabamın yanında”, “Ayrı bir evde” ve “Devlet yurdunda” şeklinde yanıt verenlerin okula isteklilikleri arasında fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, ilginç bir şekilde, geçen yıl nerede kalmış olurlarsa olsunlar (hatta tabloya dikkat edilirse ailesinin yanında kalanların okula istekliliği diğerlerine göre biraz daha düşüktür) bu, onların okula istekliliklerini etkilememektedir. Nitekim Gökşen vd, (2006: 40) tarafından yapılan çalışmada; anne-babanın beraber çocukla aynı evde yaşıyor olması ile okul terki arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

18. Öğrencinin geçen yıl okula giderken bulunduğu ortam ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Geçen yıl okula giderken ki başan durumunuz nasıldır?” sorusuna ankete katılan öğrencilerin %1,7 si yani 45 öğrenci geçen yılki başan durumunun çok kötü olduğunu belirtirken; %5,4 ü yani 143 öğrenci kötü olduğunu; %31,6 sı yani 834 öğrenci orta olduğunu; %46,5 i yani 1229 öğrenci iyi olduğunu; %14,6 sı yani 387 si çok iyi olduğunu belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerin %0,2 si yani 5 öğrenci bu maddeyi yanıtlamamıştır.

Geçen yıl okula giderkenki başan durumunuz nasıldır?	Çok kötü		Kötü		Orta		İyi		Çok iyi		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
	45	1,7	143	5,	34	31,6	1229	46,5	387	14,6	5	,2
	İstekliliğe göre						N	A0		SS		
	Çok ötü						45	2,5111 ¹		,50553 ²		
	Kötü						142	2,4507 ²		,62544 ²		
	Orta						828	2,6268 ²		,53835 ²		
	İyi						1223	2,8103 ^{1,2}		,41057 ²		
	Çok iyi						386	2,7746 ^{1,2}		4 186 ²		

Geçen yılki başan durumunuzu aşağıya işaretleyiniz?

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	30,559	4	7,64	33,266	,000
Gruplar iç	601, 66	2619	,230		
Toplam	63 ,024	2623			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

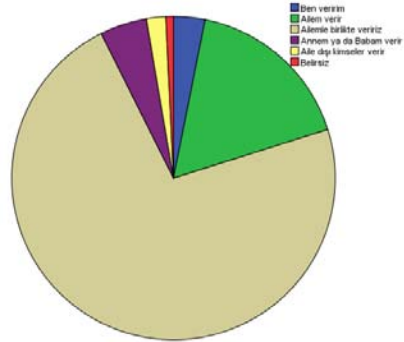
“Geçen yıl okula giderken ki başan durumunuz nasıldır?” sorusuna, “Çok kötü”, “Kötü”, “Orta”, “İyi”, “Çok iyi” yanıtını verenlerin okula isteklilikleri arasında fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Yani, tabloda da görülebileceği üzere bireyin geçen yıl okula giderken ki başan durumunun, öğrencinin okula istekliliği üzerinde anlamlı bir etkiye bulunmaktadır. Buna göre, geçen yıl başarılı olan öğrenciler, başarıları orta, iyi ve çok iyi olan öğrencilere göre okula daha az isteklidirler. Ünal’a göre (1996, 167), eğitim düzeyi ve başarı yükseldikçe bireyde olumlu gelişmeler (çalışkanlık, okula devam vb.) gözlenir. Aynı şekilde De Kalb (1999)’e göre de okula devam ve başarı arasında doğrudan bir ilişki vardır.

19. Öğrencinin yaşamındaki kararları veren kişi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Yaşamındaki önemli konularla ilgili kararları kim verir?” sorusuna, ankete katılan öğrencilerin %3,1 i yani 83 öğrenci yaşamındaki önemli konularla ilgili kararları sadece “Ben veririm” diye belirtmişlerdir. %17 si yani 449 öğrenci “Ailem verir” diye belirtmiştir. Katılımcıların %72,5 i yani 1916 öğrenci “Ailemle birlikte veririm” cevabını vermişlerdir. %4,7 si yani 124 öğrenci “Annem ya da Babam verir”, % 1,9 u yani 51 öğrenci “Aile dışı kişiler verir” demişlerdir. Yine ankete katılan öğrencilerin %0,8 i yani 20 öğrenci bu maddeyi yanıtlamamıştır.

Yaşamındaki önemli konularla ilgili kararları kim verir?	Ben veririm		Ailem verir		Annem ya da Babam verir		Ailemle birlikte veririm		Aile dışı kişiler verir		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
	83	3,1	449	17,0	124	4,7	1916	72,5	51	1,9	20	,8
İstekliliğe göre												
Ben veririm							N	AO	SS			
							83	2,7229 ¹	,54802			
Ailem verir							449	2,6080 ^{1,2}	,55302			
Ailemle birlikte veririm							1907	2,7530 ^{1,3}	,46305			
Annem ya da Babam verir							123	2,7480 ^{2,4}	,543			
Aile dışı kişiler verir							51	2,5882 ³	,66862			

Yaşamındaki önemli konularla ilgili kararları kim verir?

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	8,656	4	2,164	9,14	,000
Gruplar içi	617,848	2608	,27		
Toplam	62,504	2612			

* Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

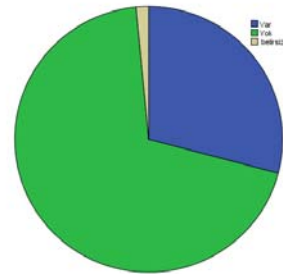
“Yaşamındaki önemli konularla ilgili kararları kim verir?” sorusuna, “Ben veririm”, “Ailem verir”, “Ailemle birlikte veririm”, “Annem ya da Babam verir” ve “Aile dışı kişiler verir” şeklinde yanıt veren öğrencilerin okula isteklilikleri arasında fark olup olmadığı varyans testi karşılaştırılmış ve anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Buna göre okula isteklilikte en düşük ortalama kararları “Aile dışı kişiler verir” seçeneği işaretleyen öğrencilerdedir. Diğer yandan, “Ailem verir” diyen öğrencilerin “okula istekliliği” ikinci sırada en düşük seviyededir. Okula istekliliği en fazla artıran kararlar sırasıyla; öğrencinin ailesiyle birlikte verdiği, sadece anne veya babasının verdiği, en sonra sadece kendisinin verdiği kararlardır. Yani öğrenci için karar veren aile olduğunda öğrenci okula güdülenmektedir. Nitekim alanyazında konuyla ilgili olarak yapılmış olan bir çalışmanın sonucuna göre; kişinin kararlar alma yönünde ailesinden aldığı sosyal destek düzeyi arttıkça okula bağlılığı da artmaktadır (Mengi, 2011: 55).

20. Öğrencinin etrafında okula gidemeyenlerin varlığı ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

Ankete katılan öğrencilerden %29 u yani 769 öğrenci; etrafında okula gidemeyen öğrenci olduğunu söylerken ; %69 u yani 1834 öğrenci okula gidemeyen öğrencinin olmadığını belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerden %1,5 i yani 40 öğrenci ise bu maddeyi belirsiz olarak işaretlemiştir.

Etrafında okula gidemeyen öğrenciler var?	Var		Yok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	769	29,1	1834	69,4	40	1,5

Etrafınızda okula gidemeyen öğrenciler var mı?

	N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?						
Evet	764	,7173	,51317	-,455	2589	,649
Hayır	1827	2,7269	,48000			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığı işaret etmektedir

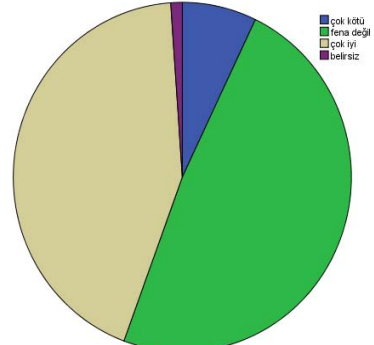
Yapılan t testinin sonucuna göre, etrafında okula gidemeyen öğrencilerin varlığı ile öğrencilerin okula istekliliği arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Özellikle yerel düzeyde olumlu rol modellerinin azlığının ailelerin ve çocukların eğitime bakışını biçimlendirdiği (Gökşen vd, 2006: 32) ve okula gitmeyen/devamsız öğrencilerin diğerlerine de kötü örnek olduğu (Pehlivan, 2006: 24) göz önüne alındığında bu sonucun, özellikle öğrencilerin olumsuz bir durumu örnek-model almaları adına sevindirici olduğu söylenebilir.

21. Öğrencinin kaldığı yerin koşulları ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

Öğrencilerin, şu anda kaldığınız yerin (ailenizin yanı sıra, yurt vb.) iyi bir öğrencilik yapmak için gerekli olabilecek koşullar açısından değerlendirmeleri incelendiğinde, %7,1'in “Çok kötü”, %48,5'in “Fena değil” %43,3'ünün “Çok iyi” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğrencilerin %1,1'i ise yani 29 kişi bu soruya bir işaret koymamıştır. Sivas'taki her on öğrenciden birinin öğrencilik koşulları açısından çok kötü bir yerde kaldığı, her iki öğrenciden birinin de çok da iyi olmayan koşullarda olduğu anlaşılmaktadır. Bu oranlar eğitime verilmesi gereken önem bağlamında oldukça yüksektir.

“Şu anda kaldığınız yeri (ailenizin yanı, yurt vb.) iyi bir öğrencilik yapmak için gerekli olabilecek koşullar açısından (ortam, olanak, kendinize ait oda, çalışma masası vb.) değerlendiriniz?”	Çok kötü		Fena değil		Çok iyi		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	188	7,1	1282	48,5	144	43,3	2	1,1
	İstekliliğe göre				N		AO	
	Çok kötü		188		2,6596 ¹		,55794	
	Fena değil		1278		2,7011 ¹²		,50201	
	Çok iyi		1136		2,7562 ¹²		,46314	

Şu anda kaldığınız yer (ailenizin yanı sıra, yurt vb.) iyi bir öğrencilik yapmak için gerekli olabilecek koşullar açısından (ortam, olanak, kendinize ait oda, çalışma masası vb.) değerlendiriniz?

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	2,617	2	1,308	5,454	,004
Gruplar içi	623,488	2599	,40		
Toplam	626,105	2601			

* Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

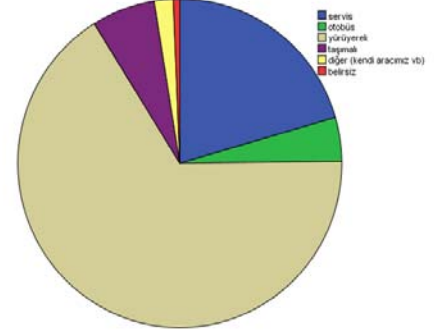
“Şu anda kaldığınız yer (ailenizin yanı sıra, yurt vb.) iyi bir öğrencilik yapmak için gerekli olabilecek koşullar açısından (ortam, olanak, kendinize ait oda, çalışma masası vb.) değerlendiriniz?” sorusuna verilen, “Çok iyi”, “Fena değil” ve “Çok kötü” şeklindeki öğrenci cevaplarının “okula isteklilik” açısından anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre çalışma ortam ve olanakları çok iyi olan çocukların okula istekliliği diğerlerinden daha fazladır. Araştırmanın bulgularını destekler nitelikte olarak; UNICEF (2011: 72) tarafından yaptırılan bir çalışmada, yaşanan ekonomik problemlerden kaynaklı evlerin küçük ve yaşam koşulları açısından yeterli olmaması, çocukların kendine ait bir odası bulunmamasının, devamsızlık, okulu terk etme ve ilköğretimden sonra öğrenime devam etmeme üzerinde etkili olduğu tespitinde bulunulmuştur. Benzer şekilde bir diğer çalışmada da, oturma konutun fiziksel durumunun iyi olmasının okula devam üzerinde olumlu etkiye bulunduğu dile getirilmektedir (Gökşen vd, 2006: 44).

22. Öğrencinin okula ulaşım biçimi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Yaşadığınız yerden okulunuza ulaşımınızı nasıl sağlıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplarda %66,3 “Yürüyerek” ulaşımı sağladığı görülmüştür. Bunun da 1753 kişiye tekabül ettiği tabloda görülmektedir. Pasta grafiğinde de gri renkle çoğunluğu kapladığı görülmüştür. Yine tabloya bakıldığında, yanıtların; %20,5 “Servis”, %4,3 “Otobüs”, %6,3 “Taşımali”, %1,9 “Kendi aracımız”, %0,6 da belirsiz şeklinde sıralandığı görülmüştür.

Yaşadığınız yerden okulunuza ulaşım nasıl sağlıyorsunuz. uz?	Servis		Otobüs		Yürüyerek		Taşımalı		Diğer (kendi aracımız vb.)		Belirsiz	
	F	%	F		F	%	F	%	F	%	F	%
	542	20,5	114	4,3	753	66,3	167	6,3	50	1,9	17	,6
	İstekliliğe göre						N	A0	SS			
	Servis						538	2,7063	,49879			
	Otobüs						113	2,7434	,477 9			
	Yürüyerek						1745	2,7198	,9421			
	Taşımalı						166	2,7711	,44925			
	Diğer (kendi aracımız vb.)						50	2 7810	,46467			

Yaşadığınız yerden okulunuza ulaşım nasıl sağlıyorsunuz?

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	760	4	,190	,78	,533
Gruplar içi	629,005	2607	,241		
Toplam	629,76	611			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

“Yaşadığınız yerden okulunuza ulaşımınızı nasıl sağlıyorsunuz?” sorusuna, “Yürüyerek” “Servis”, “Otobüs”, “Taşımali” ve “Kendi aracımız” şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığına varyansla bakılmış ve anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Buna göre, şu andaki okuluna hangi şekilde ulaşım sağlasa sağlasın bu, öğrencinin okula istekliliğini etkilememektedir. UNICEF (2011) ‘in Türkiye’de yaptırttığı bir araştırmaya göre ise, taşımali eğitimin aileler için büyük sıkıntılar doğurduğu, özellikle uzak köylerde yaşayanların ve kız çocuklarının bu sorunlardan ciddi şekilde etkilendiği ortaya çıkmıştır. Oysa tablo da görülebileceği üzere, anlamlı çıkmasa da ilginç bir durum, kendi araç ve taşımali ulaşım sağlayanların okula istekliliği daha fazladır. Bu durum, kendi aracıyla ulaşım sağlayanlar için sosyo-ekonomik ve kültürel niteliklerinin yüksek olmasıyla açıklanabilirken, taşımali ile ulaşım sağlayanlar için ise “öz güdülenme” ile açıklanabilir.

23. Öğrencinin cep telefonunun olması ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

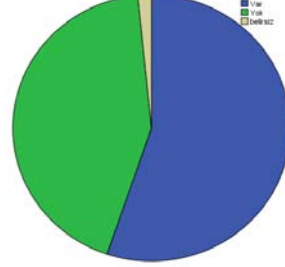
Ankete katılan öğrencilerden %55,2 si yani 1459 öğrenci cep telefonuna sahip olduğunu belirtirken; % 43,2 si yani 1142 öğrenci cep telefonuna sahip olmadığını belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerden %1,6’sı yani 42 öğrenci bu maddeyi cevaplamamıştır. Araştırma örnekleminin ilköğretim sekizinci sınıfları da kapsadığı göz önüne alındığında, Sivas’taki okullarda cep telefonu kullanımının, iki öğrenciye bir telefon olmak üzere, epeyce yaygınlaştığı söylenebilir.

Size ait cep telefonunuz var mı?	Var		Yok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	1459	55,2	114	43,2	42	1,6

	N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet 1450	2,7214	,49667	- 217	2585	,828
	Hayır 117	2,7256	,48242			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Size ait cep telefonunuz var mı?

Yapılan t testinin sonucuna göre, cep telefonu olan öğrencilerin okula istekliliği ile olmayan öğrencilerin istekliliği arasında anlamlı bir fark yoktur. Buna göre, cep telefonunun varlığı ya da yokluğu okula istekliliği etkilememektedir. Oysa alanyazında cep telefonunun eğitimsel ortama zarar verdiği ile ilgili tespitler (Aktaş, Balkan ve Karapınar; 2009: 45) vardır.

24. Öğrencinin cep telefonu ile en çok kiminle iletişim kurduğu ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

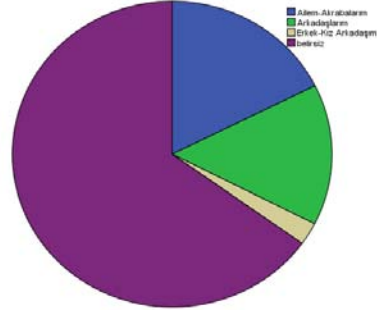
Ankete katılan öğrencilerden %17,6 si yani 465 öğrenci ailesi ve akrabalarıyla iletişim kurduğunu belirtirken; % 14,9 u yani 394 öğrenci arkadaşlarıyla iletişim kurduğunu, % 2,4 ü yani 63 öğrenci erkek-kız arkadaşlarıyla iletişim kurduğunu belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerden % 65,1 i yani 1721 öğrenci bu maddeyi cevaplamamıştır.

Cep telefonu ile en çok kiminle iletişim kuruyorsunuz?	Ailem-Akrabalarım		Arkadaşlarım		Erkek-Kız Arkadaşım		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	465	17,6	394	14,9	63	2,4	1721	65,1
	İstekliliğe göre			N	AO	SS		
	Ailem-Akrabalarım			463	2,7797 ¹	,44994		
	Arkadaşlarım			393	2,6234 ¹	,53515		
	Erkek-Kız Arkadaşım			63	2,5873 ¹	,61263		

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	6,046	2	3, 23	12,089	,000
Gruplar içi	229,064	9 6	,250		
Toplam	235,110	918			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

En çok kiminle iletişim kuruyorsunuz?

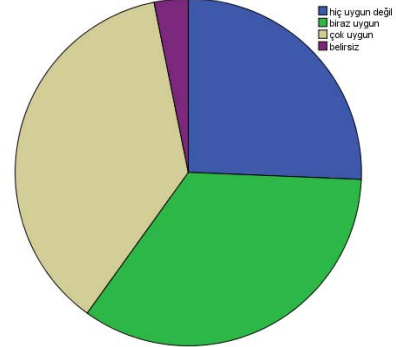
“Cep telefonu ile en çok kiminle iletişim kuruyorsunuz?” sorusuna verilen “Ailem-akrabalarım”, “Arkadaşlarım”, “Erkek-kız arkadaşlarım” şeklinde cevap veren öğrencilerin, okula isteklilikleri arasında fark olup olmadığına ilişkin varyans testi yapılmış ve bir fark olduğu görülmüştür. Buna göre, “Ailem-akrabalarım” yanıtını işaretleyenlerin okula istekliliği diğerlerine göre daha yüksektir. Bu sonuç, bir iletişim aracı olarak aile ile iletişimde kullanılan cep telefonunun eğitime katkı sağladığı şeklinde yorumlanabilir. Ancak iletişim aracı olarak alınan ve kullanılan telefonun iletişime bile zarar verdiği tespitler arasındadır. Öğrencilerin kendi aralarında ve yakınlarıyla konuşma aracı olarak cep telefonunu tercih etmelerinin ortaya çıkardığı sonuç, cep telefonu ile konuşmaların artık sohbet dönüşmesi ve öğrencilerin zamanlarının büyük bir kısmını telefonda sohbet ederek geçirmeleridir (Toprakçı, 2008: 438).

25. Öğrencinin yaşadığı yerdeki internet olanağı ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

Ankete katılan öğrencilerden %25,7 si yani 678 öğrenci yaşadığı yerde internet olanağının “hiç uygun olmadığını” belirtirken; %34,3 ü yani 906 öğrenci yaşadığı yerde “internet olanağının biraz uygun”; %36,9 u yani 975 öğrenci yaşadığı yerde “internet olanağının çok uygun olduğunu” belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerden % 3,2 si yani 84 öğrenci bu maddeyi cevaplamamıştır. Biraz uygun” ve “Uygun değil” seçeneklerini işaretleyenlerin toplam yüzdeliği, % 60’dır. İlköğretimde (ki ortaöğretimde de benzer çalışma yapılmaktadır) yapılandırıcı yaklaşıma dayalı bir program ve eğitim anlayışına geçildiği ve bu anlayışta da öğrenci ortam ve olanaklarının önemi dikkate alındığında bu oranın oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Yapılan bir araştırmada (Yılmaz, 2006: 152), araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün (%84) ödev sitelerinden ücretli ya da ücretsiz ödev aldıklarını söylemeleri ve yine çok büyük bir bölümünün (%95,5) internetin ödevler için gerekli olduğuna inandıkları tespitinde bulunulmuştur.

Yaşadığınız yerde internet olanak durumunuz ne kadardır?	Hiç uygun değil		Biraz uygun		Çok uygun		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	78	25,7	906	34,3	975	36,9	84	3,2
	İstekliliğe göre		N		AO		SS	
	Hiç uygun değil		672		2,7143		,50503	
	Biraz uygun		904		2,7389		,46872	
	Çok uygun		97		2,7072		,50676	

Yaşadığınız yerde internet olanak durumunuz ne kadardır?

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	,50	2	,252	1,037	,35
Gruplar içi	618,382	2543	,243		
T plam	618,886	2545			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

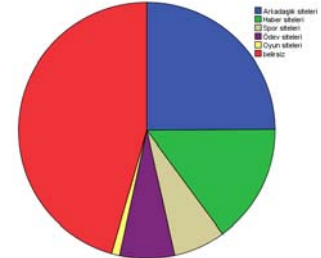
“Yaşadığınız yerde internet olanak durumunuz ne kadardır?” sorusuna verilen “Hiç uygun değil”, “Biraz uygun” ve “Çok uygun” şeklinde cevap veren öğrencilerin, okula isteklilikleri arasında fark olup olmadığına ilişkin varyans testi yapılmış ve bir fark olmadığı görülmüştür. Buna göre, öğrencilerin internet ortam ve olanağının uygunluğu veya uygunsuzluğu, onların okula istekliliğini etkilememektedir. Ancak anlamlı çıkmasa da, “Biraz” seçeneğini işaretleyenlerin okula istekliliğinin “Çok” ve “Az” seçeneklerini işaretleyenlere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Doruk (2007: 5) tarafından yapılan bir çalışmada ulaşılan, “öğrencilerin öğrenmeleriyle internet kullanımı arasında ters orantılı bir ilişki olduğu” bulgusu, bu sonucu destekler niteliktedir. Galiba ortamı uygun olanlar, internette daha farklı şeyler için vakit geçirdiğinden bu okula istekliliklerine olumsuz yansımaktadır. Nitekim internetin, okul amaçlı kullanılmadığı yine bu çalışmanın bulguları arasındadır (Bak: aşağıdaki bulgu).

26. Öğrencilerin internette en sık ziyaret ettiği web sayfaları ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“İnternette en sık ziyaret ettiğiniz web sayfaları hangileridir?” sorusuna ankete katılanların % 24,9’u “Arkadaşlık siteleri”, % 15,1’i “Haber siteleri” % 6,5 i “Spor siteleri”, % 6,9’u “Ödev siteleri”, % 1’i “Oyun siteleri” yanıtını verirken % 45,6’ı cevapsız bırakmıştır. En fazla ziyaret edilen siteler sırasıyla; arkadaşlık, haber, ödev, spor ve oyun siteleridir. Burada dikkati çeken ödev sitelerinin üçüncü sırada gelmesidir. Birçok araştırma öğrencilerin internette farklı amaçlar için kullandığına dair bulgular sunmaktadır (Toprakçı, 2007). Diğer yandan özellikle bu soruda bu kadar artan “Belirsiz” e bir açıklama getirmek gerekir ki, bu seçeneği işaretleyenlerin internet olanağının (bütün alt yapılarıyla) olmayabileceği (kendilerine ait kastedilmemektedir) şeklindedir. Bir başka deyişle Sivas’ta internet olanağı (evinde, okulunda, internet kafede vb.) bulamayan öğrenci yüzdesi %34,6’dır. Bu oran hiç te az değildir, on öğrenciden neredeyse dörde tekabül etmektedir.

İnternete en sık ziyaret ettiğiniz eb sayfaları hangileridir	Arkadaşlık siteleri		Haber siteleri		Spor siteleri		Ödev siteleri		Oyun siteleri		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
	658	24,9	398	15,1	173	6,5	18	6,9	27	1,0	1204	45,
	İstekliliğe göre				N		AO		SS			
	Arkadaşlık siteleri				655		2,6855		,5 464			
Haber siteleri				396		2,7374		,4 441				
Spor siteleri				17		2,7283		,50711				
Ödev siteleri				182		,7418		,46337				
Oyun siteleri				7		2,7037		,46532				

İnternette en sık ziyaret ettiğiniz web sayfaları hangileridir?

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	,924	4	,231	,930	,446
Gruplar içi	354,23	142	,24		
Toplam	355,546	43			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

“İnternette en sık ziyaret ettiğiniz web sayfaları hangileridir?” sorusuna, “Arkadaşlık siteleri”, “Haber siteleri”, “Spor siteleri”, “Ödev siteleri” ve “Oyun siteleri” şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığına varyansla bakılmış ve anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Buna göre, ziyaret ettikleri sitelerin türleri ile okula isteklilik arasında bir ilişki yoktur. “Hiç” yanıtını seçenlerin aritmetik ortalaması “Bazen” ve “Çok” u seçenlerin aritmetik ortalamasından daha düşüktür. Farkı anlamlı çıkmasa da yukarıdaki tabloya dikkat edildiğinde, internette “arkadaşlık sitelerini” tercih eden öğrencilerin okula isteklilikleri en düşük seviyededir. Yine dikkat edilirse, “ödev sitelerine” girenlerin okula istekliliği ise en yüksek seviyededir.

27. Öğrencilerin tercih ettiği arkadaşlık türü ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Sizce aşağıdaki arkadaşlık türlerinden hangisi daha tercih edilebilir?" sorusuna ankete katılanların % 0,7'si "İnternet arkadaşlığı", % 0,8'i "Cep telefonu arkadaşlığı" % 97,7 si "Gerçek arkadaşlık" yanıtını verirken % 0,8'i cevapsız bırakmıştır. Son yıllarda bağımlılık yapıcı özellikleriyle ortaya çıkan internet ve cep telefonu araçlarının sosyal ilişkileri de değiştirmeye başladığı açıktır. Bütün dünya da ilişkilerin sanal hale gelmeye başladığı görülmektedir. Buna rağmen, Sivas'ta gerçek ilişkilerden yana tavır koyan % 97,7'lik öğrenci kitlesinin varlığı oldukça sevindirici bir sonuçtur. İnternetin gereğinden fazla kullanılması, ergenin sosyalleşme sürecine zarar vererek onu yalnızlığa itebilmekte ve arkadaşlık ilişkilerine zarar verebilmektedir. İnternet nedeniyle iletişim becerileri azalan ergenin cesaret, girişkenlik, iletişim kurma gibi sosyal davranışları olumsuz yönde etkilenmektedir ve gerçek arkadaşlık yerine internet arkadaşlığını veya yalnız kalmayı tercih edebilmektedir. (Yücel, 2009, 1)

Sizce aşağıdaki arkadaşlık türlerinden hangisi daha tercih edilebilir?	İnternet arkadaşlığı		Cep telefonu arkadaşlığı		Gerçek arkadaşlık		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	8	,7	20	,8	2583	97,7	22	,8
İstekliliğe göre			N		AO		SS	
İnternet arkadaşlığı			18		2,6111 ¹		,60768	
Cep telefonu arkadaşlığı			20		2,6000 ²		,50262	
Gerçek arkadaşlık			2569		2,8240 ^{1 2}		,49030	

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	,529	2	,265	1,097	,334
Gruplar içi	628,406	2604	,241		
Toplam	628,935	2606			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

"Sizce aşağıdaki arkadaşlık türlerinden hangisi daha tercih edilebilir?" sorusuna, "İnternet arkadaşlığı", "Cep telefonu arkadaşlığı" ve "Gerçek arkadaşlık" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula isteklilikleri açısından fark olup olmadığına varyansla bakılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, "gerçek arkadaşlık" yanıtı verenlerin aritmetik ortalaması "İnternet arkadaşlığı" ve "cep telefonu arkadaşlığı" yanıtı verenlere göre daha fazladır. Yani sanal arkadaşlığı tercih eden öğrenciler okul terki veya okula devamsızlıkta bir potansiyel gibi durmaktadır. Alanınızda konuyla ilgili yapılmış bir çalışmanın, öğrencilerin % 40'ının internet ortamında yeni arkadaşlar edindikleri ve % 20'sinin de internet ortamında edinilen arkadaşları gerçek hayata taşıdıkları (Doruk, 2007: 74) tespitlerinde bulunulmuştur.

28. Öğrencinin şu an okuduğu okula kaydını isteyen kimse ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Bu okula kayıt yaptırmanızı kim istedi?" sorusuna ankete katılanların % 48,2'si "Ben istedim", %4,3'ü "Babam istedi", %3'ü "Annem istedi", %36,9'u "Annem ve babam istedi", %1,6'sı "Öğretmenim istedi", %0,8'i "Çevrenin etkisi oldu" olarak cevap verirken %5,3'ü bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Görüldüğü gibi, Anne-babanın ve öğrencinin kendisi, şu andaki okula kaydının % 84'lük bir orana en önemli etkenleridir. Yapılan bir çalışmada, "aile içinde çocuğun okula kaydedilme kararı anne ve baba tarafından birlikte alınıyor gibi görünse de, kararın alınmasında en etkili kişinin baba olduğu" (UNICEF, 2011: 184) tespiti bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Yani aslında karar, özellikle çocuğun kendisi ancak biraz da anne ve baba tarafından verilmektedir.

Bu okula kayıt yaptırmanızı kim istedi?	Ben istedim		Babam istedi		Annem istedi		Anne ve babam istedi		Öğretmenim istedi		Çevrenin etkisi oldu		Belirsiz	
	F	%		%		%	F	%	F	%	F	%	F	%
	1274	48,2	113	4,3	80	3 0	975	36,9	41	1,6	20	,8	140	5,3
	İstekliliğe göre						N		AO		SS			
	Ben istedim						1267		2,7537 ^{1,2}		,46281			
	Babam istedi						112		2,5446 ¹		,62800			
	Annem istedi						80		2,4875 ¹		,59521			
	Anne ve babam istedi						72		2,7294 ^{1,2}		,47582			
	Öğretmenim istedi						41		2,6585		,57488			
	Çevrenin etkisi oldu						20		2,6000		,68056			
			Kareler toplamı			SD		Kareler ortalaması		F		Anlam düzeyi		
Gruplar arası			9,710			5		1,942		8,256		,000		
G u p l a r ı ç			584,792			2486		,235						
T p l a m			594,502			2491								

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

"Bu okula kayıt yaptırmanızı kim istedi?" sorusuna, "Ben istedim", "Babam istedi", "Annem istedi", "Annem ve babam istedi", "Öğretmenim istedi", "Çevrenin etkisi oldu" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığına varyansla bakılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, şu anda okuduğu okula kaydını kendisi isteyen öğrencilerin okula isteklilikleri, diğer tüm kayıt yaptıranlardan daha yüksektir. İlginç bir bulgu olarak, kaydını annesi isteyen öğrencilerin okula isteklilikleri en düşük seviyede çıkmıştır. Bu düşüklüğün bir nedeni, annenin talebinin (babaya veya öğrencinin kendisine rağmen) sürdürülebilir olmaması ihtimali ile açıklanabilir. Anketin bu maddesine verilen cevaplar arasında ortaya çıkan farklılığın en önemli sonucu, öğrencinin "okula devam ve istekliliği" üzerinden en önemli faktörün herkesten daha çok "kendisi" olduğu gerçeğini ortaya çıkarmasıdır.

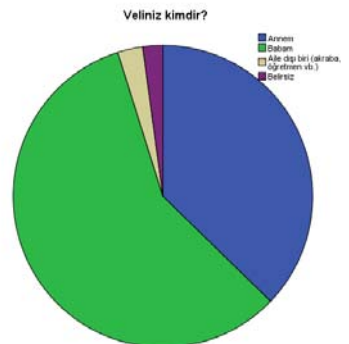
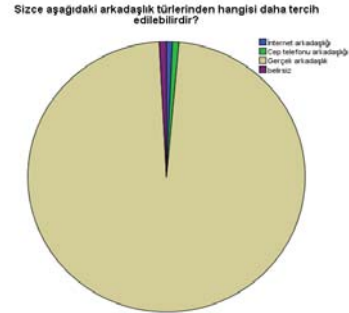
29. Öğrencilerin velisinin kimliği ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Veliniz kimdir?" sorusuna ankete katılanların %37,2'si "Annem", %57,9'u "Babam", %2,7'si ve "Aile dışı biri (akraba, öğretmen vb.)" olarak cevap verirken %2,2'i cevapsız bırakmıştır. Sivas'ta her yüz veliden ancak %2,2'si anne ve baba dışındaki bir kimseden oluşmaktadır ki bu durum sevindiricidir. Çünkü okul-aile işbirliğinin anahtar kişisi velidir. Buna göre, velinin çocuğun en yakını olması okul ile aile arasındaki iletişimi arttıracaktır. Aşağıda verilen varyans sonuçları da bu düşüncüyü desteklemektedir. Akbaşlı ve Kavak'a göre kuşkusuz, aile faktörü öğrencilerin her türlü gelişimini ve akademik başarısını etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Bu açıdan, ailelerin çocuklarının gelişimini ve başarı durumunu yakından takip etmesi ve okul süreçlerine katılımı büyük önem taşımaktadır. Başarılı bir şekilde gerçekleştirilen işbirliği süreci, öğrencilerin öğrenmesine ve başarısına olumlu katkılarda bulunacaktır. Yine, Özyürek'e göre eğitim sistemini oluşturan ve devamlılığını sağlayan öğelerin en önemlisi kuşkusuz öğretmen, öğrenci ve veli öğeleridir. Eğitim sisteminin başarılı olması bu üç öğenin ortak amaçlar doğrultusunda sürekli işbirliği içerisinde olmasına bağlıdır (Akt. Balkar, 2009:105-123).

Veliniz kimdir?	Annem		Babam		Aile dışı biri (akraba, öğretmen vb.)		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	984	37,2	150	57,9	72	2,7	57	2,2
İstekliliğe göre			N		A		SS	
Annem			978		2,7025 ^{1,2}		,49191	
Babam			1523		2,7533 ^{1,2,3}		,47722	
Aile dışı biri (akraba, öğretmen vb.)			71		2,6479 ^{1,3}		,58794	

	Kareler toplamı	s	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	1,428	2	,14	3,020	,049
Gruplar içi	607,230	256	,26		
Toplam	608,658	2571			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

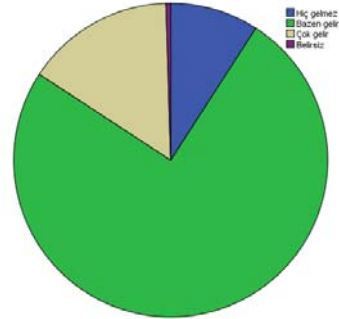
"Veliniz kimdir?" sorusuna, "Annem", "Babam" ve "Aile dışı biri (akraba, öğretmen vb.)" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, "Babam" yanıtı seçenlerin aritmetik ortalaması "Annem" ve "Aile dışı biri (akraba, öğretmen vb.)" seçeneğini tercih edenlerin aritmetik ortalamasından daha yüksektir. Ayrıca, "Annem" i seçenlerin ortalaması da "Aile dışı biri (akraba, öğretmen vb.)" i seçeneğini seçen öğrencilerin ortalamasından daha yüksektir. Buna göre, velisi baba (daha fazla olmak kaydıyla) ve annesi olan öğrencilerin okula istekliliği daha fazladır. Allen-Meares ve arkadaşlarına göre, okul bir sosyal sistemdir ve bu sistem birbirine bağımlı parçaların bir bütün halinde çalışmasıyla işlemektedir. Bu parçalar: Öğrenciler, öğretmenler, diğer okul personeli ve velilerdir. Tinto ise okul topluluğundaki bütünleşme düzeyinin liseden ayrılmaya riskinin azalmasıyla ilintili olduğu tespitinde bulunmuştur. Diğer bir ifade ile okul, öğrenci ve ebeveynler arasındaki ilişkiler ne kadar sorunsuz şekilde sürüyorsa o ölçüde öğrencinin okuldan uzaklaşma ihtimali azalacaktır (Akt.Uysal, 2008:142). Ancak Balkar (2009)'a göre, öğretmenlerin okul-aile işbirliği sürecinden memnun olmadıkları görülmektedir. Öğretmenler ve velilerin memnuniyet durumları karşılaştırıldığında, öğretmenlerin velilere göre okul-aile işbirliği sürecinden, daha fazla memnuniyetlilik yaşadığı özellikle velilerin ilgisiz olduklarını söyledikleri görülmektedir. Velilerin okul-aile işbirliğini artırmak için yapmış oldukları öneri ise oldukça çarpıcıdır. Veliler okul-aile işbirliğini sağlayan kuruluşlar veya kişiler olmasını istemişlerdir. Alineyazında bu soruna çözüm yolu olarak sınıf yöneticisinin istihdam edilmesinin gereği Toprakçı (2002) tarafından önerilmiştir.

30. Öğrencilerin velisinin okulu ziyaret sıklığı ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Veliniz sizinle ilgili okulunuza hangi sıklıkta gelir?" sorusuna ankete katılanların % 9,1'i "Hiç", % 75,1'i "Bazen" % 15,3 ü "Çok" yanıtı verirken % 0,5'i cevapsız bırakmıştır. Okul-aile işbirliğinin anahtar kişisi velidir. Bu nedenle, velinin okul ile iletişim halinde olması büyük önem taşımaktadır. Sivas'ta her yüz veliden ancak bir buçuk okula "Çok sık" gelmektedir. Bu oran oldukça düşüktür. Aşağıdaki varyans sonuçlarına dikkat edilirse "Bazen" gelmek bile öğrencilerin okula istekliliğini artırmaktadır. Aile katılımının öğrenci başarısı üzerinde oynadığı başat rolün bilincinde olan gelişmiş ülkeler, eğitim sistemlerinde aile katılımına daha fazla önem verme yönünde adımlar atmaktadır. Amerikan Eğitim Sekreterliğinin ilan ettiği kapsamlı eğitim reformunun on bir aşamasından birisinin, öğrenci başarısını yükseltebilmek için ailelerin okula katılımının artırılması olarak belirlendiği ifade edilmektedir (Silver'den akt.Arslanargun, 2007:122).

Veliniz sizinle ilgili okulunuza hangi sıklıkta gelir?	Hiç		Bazen		Çok		B lirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	241	9,1	1985	75,1	404	15,3	13	,5
	İstekliliğe göre		N		AO		SS	
	Hiç		240		2,5708 ¹		,59565	
Bazen		1975		2,7347 ¹		,47691		
Çok		402		2,7637 ¹		,46458		

Veliniz sizinle ilgili okulunuza hangi sıklıkta gelir?

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam Düzeyi
Gruplar arası	6,48	2	3,2 4	13,672	,000
Gruplar içi	620 320	26 4	,237		
Topl m	26,809	2616			

* Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

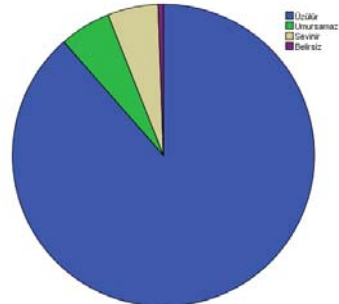
"Veliniz sizinle ilgili okulunuza hangi sıklıkta gelir?" sorusuna, "Hiç", "Bazen" ve "Çok" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, "Hiç" yanıtı seçenlerin aritmetik ortalaması "Bazen" ve "Çok" u seçenlerin aritmetik ortalamasından daha düşüktür. Buna göre, velisi okula biraz veya sık uğrayan velilerin öğrencileri, hiç uğramayanlara göre, okula daha isteklilerdir. Etkili okul-aile iletişiminin gerçekleştirildiği toplumlarda öğrencilerin okul başarısı yükseltebileceği gibi anne-babaların da bireysel gelişimlerine önemli katkılar sağlanabilir. Arslanargun ve arkadaşlarının (2004) yaptığı "Okula Yönelik Veli İlgisi Yetersizliğinin Sebepleri" başlıklı araştırmaya göre aileler, okula yeterince ilgi göstermemeye nedenlerini işlerinin çokluğuna ve kendi eğitim düzeylerinin yetersiz olmasına bağlamaktadır. Dikkate değer oranda veli okula yönelik ilgisizlik nedenini, öğretmen ve yöneticilerin kendilerine yeterince ilgi göstermemesi olarak belirtmektedir. Gerek çocuklarıyla olan iletişimlerinde karşılaştıkları sorunların çözümünde, gerekse bilgi gereksinimi hissettikleri alanlarda okuldan yararlanmak isteyen velilerin büyük çoğunluğu eğitim kurumlarına duyulan güven konusunda olumlu görüş taşımaktadır. Genel anlamda, ailelerin okula yönelik ilgi yetersizliğinin temelinde, okul yönetimi ve öğretmenlerle iletişimsizlikten kaynaklanan yanlış anlamaların ve şüphelerin bulunduğu ortaya çıkmaktadır (Arslanargun, 2007:128). Velilerin okula daha sık gelmesi, öğrencilerin ilgi ve önem gördükleri hissini oluşturmak için önemlidir. Öğretmen, veli ve öğrenci arasındaki iletişim sıkı ve yakın olduğu takdirde öğrencilerin yaşayabileceği olası sorunlar büyümeden çözülebilir ve öğrenci başarısının olumsuz etkilenmesinin önüne geçilmiş olur.

31. Ailelerin, öğrencinin olası okul terkine ilişkin duyguları ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Aileniz siz okulu bıraksanız ne hissedersiniz?" sorusuna ankete katılanların %88,5'i "Üzülür", %5,5'i "Umursamaz", %5,4'ü "Sevinir" cevabını verirken %0,6'sı cevapsız bırakmıştır. Ailenin çocuğun okulu bırakmasına sevinmesi, hangi gerekçeyle olursa olsun istenen bir durum değildir. Buna rağmen Sivas için bu oran yaklaşık % 11'dir. Bu orana bakarak, Sivas'ta özellikle kız çocuklarının okullarındaki düşüklüğün en önemli nedenlerinden birinin aileler olduğu sonucuna ulaşılabilir. Akbaş (2006) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre velilerin çocuklarını okula göndermeme nedenleri; maddi imkansızlıklar, kız çocuklarının okumasına karşı olma, ulaşım ve kalacak yer sorunu, kız öğrencinin okumak istememesi ve okula ara verme şekillerinde ifade edilmiş, velileri kız çocukları okumasa bile zaten evlenip gidecek demişlerdir. Ancak kız çocukların okutulmasına karşı olan anne-babaların sayısı 88 evet/okusun, 3 hayır/okumasın şeklindedir. Bu durum ailelerin büyük çoğunluğunun çocukları okulu terk edecek olurlarsa mutsuz olacakları-üzülebilecekleri duygusu ile de örtüşmektedir.

Aileniz siz okulu bıraksanız ne hissedersiz?	Üzülür		Umursamaz		Sevinir		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	2340	88,5	145	5,5	143	5,4	15	,6
	İstekliliğe göre		N		AO		SS	
	Üzülür		2327		2,7409 ¹		,47497	
Umursamaz		1 4		2,5417 ¹		,57785		
Sevinir		1 3		2,6294 ¹		,57749		

Aileniz siz okulu bıraksanız ne hissedersiniz?

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	6,730	2	3,365	14,174	, 00
Gruplar içi	619 850	2611	,237		
Toplam	626,58	2613			

* Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

"Aileniz siz okulu bıraksanız ne hissedersiniz?" sorusuna, "Üzülür", "Umursamaz" ve "Sevinir" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığını anlamak için varyans testi yapılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, "Umursamaz" yanıtı seçenlerin aritmetik ortalaması "Üzülür" ve "Sevinir" i seçenlerin aritmetik ortalamasından daha düşüktür. Yani, çocuğun okulu terk ile ilgili olarak umursamazlık içinde olan ailelerin çocukları, ailesi okuldan ayrılırsa sevinecek çocuklardan daha fazla okula isteksizdir. Bu ilginç sonucu bir nedeni, okuldan ayrılınca sevinen ailelerin çocuklarının kendilerinde içsel olarak bir okuma isteğinin varlığı ile açıklanabilir.

32. Öğrencinin eğitisel hedefi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Kendi geleceğinizi düşündüğünüzde eğitiminizle ilgili hedefiniz nedir?" sorusuna ankete katılanların % 6,5'i "Şu andaki okulu bitirmek", % 90,7'si "Sonrakine devam etmek", % 2,1'i "Okulu bırakmak" cevabını verirken %0,6'sı cevapsız bırakmıştır. Bu soruya verilen cevaplar, okul bırakmanın bireysel nedeni olarak değerlendirilebilir. O zaman Sivas'taki ortaöğretimde özellikle kız çocuklarının okullaşmama oranı olan % 35'in içinde bireysel nedenin oranı (okulunu tamamladıktan sonra başka bir okula gitmeyeceğini söyleyenlerle, şu anda okuduğu okulu bırakmak istediğini söyleyenlerin toplamı olarak) % 8,6'dır. Okullarda öğrencilerin düşük beklentilere sahip olması, sosyal yeteneklerinin yeterince okul tarafından desteklenmemesi, korku kültürü, değişikliklere yer verilmemesi okul iklimini olumsuz etkilediğinden okul güvenliği ve öğrenci başarısı üzerinde de olumsuz etkileri olmaktadır (Töremen, Çankaya ve Avanoğlu, 2008:56-69).

Kendi geleceğinizi düşündüğünüzde eğitiminizle ilgili hedefiniz nedir?	Bu okulu bitirmek		Sonrakine devam etmek		Şu andaki okulu bırakmak		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	173	6,5	2387	90,7	56	2,1	17	,6
İstekliliğe göre			N		AO		SS	
Şu andaki okulu bitirmek			171		2,2222 ¹		9188	
Sonrakine devam etmek			2387		2,6586 ^{1,2}		,54864	
Şu andaki okulu bırakmak			56		2,4107 ^{1,2}		,75743	

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	61,947	3	20,649	95,298	,000
Gruplar içi	565,57	2,10	,27		
Toplam	27,474	6,3			

* Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

"Kendi geleceğinizi düşündüğünüzde eğitiminizle ilgili hedefiniz nedir?" sorusuna "Şu andaki okulu bitirmek", "Sonrakine devam etmek" ve "Okulu bırakmak" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığını anlamak için varyans testi yapılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, "Şu andaki okulu bitirmek" yanıtı seçenlerin aritmetik ortalaması "Sonrakine devam etmek" ve "Şu andaki okulu bırakmak" tercininde bulunanların aritmetik ortalamasından daha düşüktür. Ayrıca, "Şu andaki okulu bırakmak" seçeneğini işaretleyenlerin ortalaması "Sonrakine devam etmek" seçeneğini işaretleyenlerden daha düşüktür. Yani, geleceği ile ilgili düşüncesinde sadece şu andaki okulu bitirmek kadarlık bir hedef koyan öğrenciler, "Şu andaki okulu bırakmak" düşüncesinde olanlardan bile daha düşük bir düzeyde "okula isteklilik" duymaktadır. Bu sonuca bakarak aslında "Şu andaki okulu bırakmak" seçeneğini işaretleyenlerin kendilerinin dışında kaynaklanan nedenlerle böyle bir kararı vermiş olabilecekları söylenebilir.

33. Öğrencilerin hafta sonlarını ödev yaparak geçirme oranları ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Hafta sonlarında ödev yapma ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?" sorusuna ankete katılanların % 1,7'si "Hiç", % 44,ü'sü "Biraz" % 53,5 i "Çok" yanıtı verirken % 0,5'si cevapsız bırakmıştır. "Biraz" cevabını verenlerle birlikte öğrencilerin yaklaşık hepsi hafta sonlarında, zamanlarını biraz veya çoğunu ödev yaparak geçirmektedirler. Bu oldukça sevindirici bir orandır. Böyle bir durumda ancak, bilinçli bir ödev yapma zamanının geçirilip geçirilmediğinin araştırılması gereken bir konu olduğu söylenebilir. Kapıkıran ve Kıran (1999)'a göre, ev ödevlerinin öğrencinin başarısı üzerinde olumlu etkilerinin yanı sıra daha başka yararları da vardır. Ev ödevinin öğrencilere yaşam boyu sahip oldukları öz disiplin, bağımsızlık ve sorumluluk gibi kişisel özelliklerini öğretir. Ayrıca öğrenci zamanını nasıl planlayacağını öğrenir. Ev ödevi çocuklara kendi yetenek düzeylerinde çalışmaları ve kendi ilgilerini keşfetmeleri için çocuklara yardım eder. Ev ödevi okul içinde olduğu kadar okul dışında da yer alan öğrenmeleri çocuklara öğretir.

Hafta sonlarında ödev yapma ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	45	,7	1170	44,	1414	53,5	14	,5
İstekliliğe göre			N		A		SS	
Hiç			45		2,1778 ¹		,6497	
Biraz			1164		2,5696 ^{1,2}		,5277	
Çok			1406		2,8677 ^{1,2}		,36129	

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	0,215	2	35,108	164,5	,00
Gruplar içi	557,335	26,2	,213		
Toplam	627,550	2614			

* Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

"Hafta sonlarında ödev yapma ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?" sorusuna, "Hiç", "Biraz" ve "Çok" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, "Hiç" yanıtı seçenlerin aritmetik ortalaması "Biraz" ve "Çok" u seçenlerin aritmetik ortalamasından daha düşüktür. Ayrıca, yine "Biraz" yanıtı verenlerin aritmetik ortalamasının "Çok" yanıtı verenlerin aritmetik ortalamasından daha düşük olduğu görülmektedir. Bazı araştırmalar ev ödevinin öğrenme üzerinde olumlu etkiye bulunduğu sonucuna varırken; diğer bazıları ev ödevinin okul öğrenmelerini güdülemeden uzak olduğu sonucuna varsalar (Paschal ve diğerleri, 1984) da; bu araştırmanın bulgularına göre, hafta sonlarında zamanlarının çoğunu ödev yaparak geçiren öğrenciler, daha az geçirenlere göre, okula daha isteklidirler.

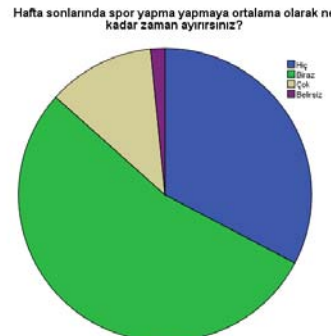
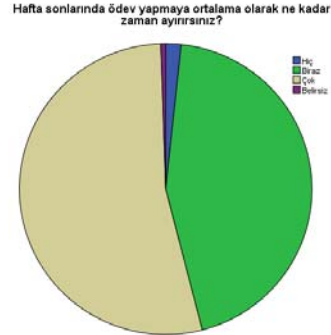
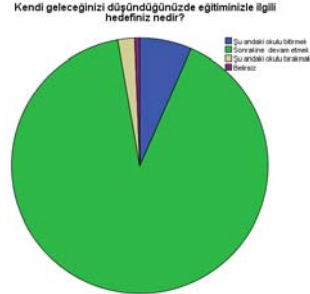
34. Öğrencilerin hafta sonlarını spor yaparak geçirme oranları ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Hafta sonlarında spor yapma ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?" sorusuna ankete katılanların % 32,7'si "Hiç", % 53,9'u "Biraz" % 11,8 i "Çok" yanıtı verirken % 1,6'sı cevapsız bırakmıştır. "Biraz" cevabını verenlerle birlikte, öğrencilerin % 65,7'si hafta sonlarında, zamanlarının biraz veya çoğunu spor yaparak geçirmektedirler. Bu oldukça sevindirici bir orandır. Zira bilinçli ve kontrollü yapılan sporun insanlara yarar sağlayacağı bilinen bir gerçektir. Bu açıdan aşağıda verilen varyans sonuçlarıyla birlikte değerlendirildiğinde yani, bu soruya "Biraz" cevabını veren öğrencilerin okula istekliliklerinin yüksek olmasından yola çıkarak, Sivaslı öğrencilerin yararlı olacak bir oranda spor yaptıkları anlaşılmaktadır Öğrencilerin okula yabancılaşmasını önleyecek etkenlerden birisi de öğrencinin ders ve ders dışındaki faaliyetlere katılmasıdır. Bu çerçevede, okuldaki faaliyetlere ve özellikle spor faaliyetlerine katılımın okuldaki yabancılaşmayı ve dolayısıyla okuldan ayrılmaya riskini azalttığı savunulmuştur (McNeal, 1995).

Hafta sonlarında spor yapma ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	64	32,7	1425	3,9	32	11,8	42	1,6
İstekliliğe göre			N		AO		SS	
Hiç			861		2,6469 ¹		,5319	
Biraz			1414		2,7751 ^{1,2}		,44554	
Çok			312		2,6987 ²		,53699	

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	9,06	2	4,503	,987	,000
Gruplar içi	612,828	2,84	,27		
Toplam	621,84	2586			

* Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

"Hafta sonlarında spor yapma ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?" sorusuna, "Hiç", "Biraz" ve "Çok" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, "Biraz" yanıtı seçenlerin aritmetik ortalaması "Hiç" ve "Çok" u seçenlerin aritmetik ortalamasından daha yüksektir. Yani sporu hiç yapmayanlar ile çok yapanların okula istekliliği düşüktür. Kararında spor yapanların okula istekliliği ise yüksektir. Eğitim programı dışı faaliyetlere katılımın okulu bitirmeye olumlu etki yaptığı başka araştırmalarda da ortaya çıkmıştır (Ward, 1995)

35. Öğrencilerin hafta sonlarını ailesiyle geçirme oranları ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

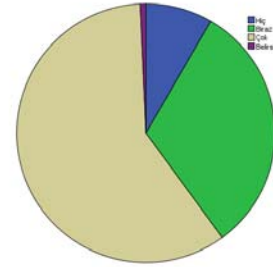
"Hafta sonlarında aileniz ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?" sorusuna ankete katılanların % 8,4'ü "Hiç", % 31,6'sı "Biraz" % 59,3 ü "Çok" yanıtı verirken % 0,7'si cevapsız bırakmıştır. Her beş öğrenciden üçü hafta sonlarında, zamanlarını "Çok" düzeyinde aileleriyle birlikte geçirmektedirler. Aile, öğrencinin eğitiminde önemli rol oynar. Yörükoğlu'na göre, aile (1998, 126), insan ilişkilerinin sergilendiği bir sahne gibi düşünülebilir. Çocuk, bu sahnede insan ilişkilerini bütün karmaşık yönleriyle gözlemler ve yaşar. İnsan ilişkilerini belirleyen anlaşma, uzlaşma, bağlılık, işbirliği gibi olumlu nitelikler evde kazanılır. Anlaşmazlık, çekişme ve çatışma gibi olumsuz durumlarda takınacağı tutumlar da evde öğrenilir. Gordon'a göre; anne-babanın çocuk üzerindeki etki alanı çok geniştir. Bir bakıma, anne-babalar 0-6 yaş döneminde hem çocuklarına tüm gereksinimlerinin yerine getirilmesinde en yakınında olan kişiler, hem de ilk öğretmenleridir. İnsan kişiliğin gelişimsel temellerinin 0-6 yaş döneminde atıldığı göz önüne alındığında, eğitimsel kimliğin belirlenmesinde anne-baba rolünün önemi daha da iyi anlaşılmış olur. Çocuğun aile içerisinde edindiği statü, kazandığı değer ve geliştirdiği kimlik; onun giderek toplum içerisinde kazanacağı kimliğin, statünün ve değerlerin belirleyicisi olmaktadır (Çelenk, 2003:29) .

Hafta sonlarında aileniz ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	21	8,4	835	31,6	1568	59,3	19	,7
İstekliliğe göre		N		AO		SS		
Hiç		221		2,6109 ¹		,5741		
Biraz		832		2,6743 ²		,51069		
Çok		1557		2,7656 ^{1,2}		,46013		

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	7,576	2	3,788	15,961	,000
Gruplar içi	618,698	2 07	,23		
Toplam	626,274	2609			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

Hafta sonlarında aileniz ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?

"Hafta sonlarında aileniz ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?" sorusuna, "Hiç", "Biraz" ve "Çok" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, "Hiç" yanıtı seçenlerin aritmetik ortalaması "Biraz" ve "Çok" u seçenlerin aritmetik ortalamasından daha fazladır. Ayrıca, yine "Biraz" yanıtı verenlerin aritmetik ortalamasının "Çok" yanıtı verenlerin aritmetik ortalamasından daha fazla olduğu görülmektedir. Buna göre, hafta sonlarında zamanlarının çoğunu aileleriyle birlikte geçiren öğrenciler, daha az geçirenlere göre, okula daha isteklidirler. Öğrenci ailelerinin yanlış tutumu, ilgisizliği, baskısı, sertliği, sevgisizliği ya da aşırı ilgisi gibi durumlar öğrencilerin ders çalışmaktan soğumalarına, korku ve gerginlik duymalarına neden olmaktadır (Küçükahmet, 2001). Büyükkaragöz' e göre (1990, 37), evdeki eğitici uyarı azlığı ve ailenin yetersiz ilgi göstermesi ile okul başarısızlığı arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Karşılanmayan duygusal ihtiyaçlar, kökleri derinlere giden şahsi sorunlar, zedelenmiş benlik duygusu, ana-babaya karşı duyulan kin, düşmanlık ve suçluluk gibi bir takım iç çatışmaların okul başarısını engellediği anlaşılmaktadır. Ayrıca ailenin çocuğun davranışlarını aşırı derecede kontrol etmeye çalışması ya da aşırı ilgisiz davranması öğrencilerin devamsızlık yapmalarına neden olabilmektedir (Altunkurt, 2008: 131).

36. Öğrencilerin hafta sonlarını arkadaşlarıyla geçirme oranları ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

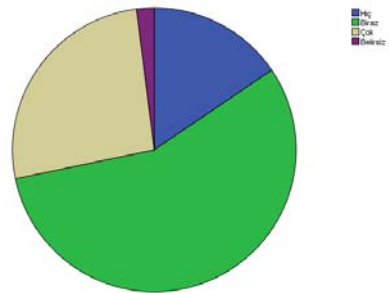
"Hafta sonlarında arkadaşları ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?" sorusuna ankete katılanların % 15,5'i "Hiç", % 56,2'si "Biraz" % 26,3 ü "Çok" yanıtı verirken % 2'si cevapsız bırakmıştır. Sivaslı öğrenciler hafta sonlarında zamanlarının birazını arkadaşlarıyla birlikte geçirerek dengeli bir program uygulamaktadırlar.

Hafta sonlarında arkadaşlarınız ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?	Hiç		Biraz		Çok		B lirsiz				
	F	%	F		F	%	F	%			
	410	15,5	1486	56 2	694	26,3	53	2,0			
İstekliliğe göre			N			A			SS		
Hiç			409			2,6968			,52953		
Biraz			1 78			2,732			,4822		
Çok			689			2,7199			,48365		

	Kareler toplamı	d	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	,426	2	,213	87	,41
Gruplar içi	618 779	25 3	,240		
T plam	619,205	2575			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

Hafta sonlarında arkadaşlarıyla vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?

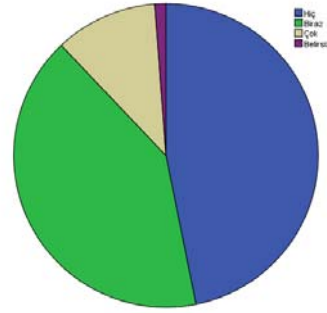
"Hafta sonlarında arkadaşları ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?" sorusuna, "Hiç", "Biraz" ve "Çok" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Yani, öğrenciler hafta sonlarında zamanlarının ne kadarını arkadaşlarıyla birlikte geçirirlerse geçirsinler bu onların okula daha istekliliklerini etkilememektedirler. Diğer yandan, Tablo 'ya dikkat edilirse, sonuç anlamlı çıkmasa da, "bu soruyu "Biraz" düzeyinde arkadaşlarımla geçiririm diyen öğrencilerin aritmetik ortalaması daha fazladır. Buna göre, arkadaşlara dengeli bir zamanın ayrılması okula isteklilik açısından olumlu bir katkı sağlayabilir. Öztürk (2011)'ün de dediği gibi, arkadaş ilişkileri çocuğa pek çok şey kazandırır. Arkadaşlar çocukların kendi kişiliklerini geliştirmelerine yardımcı olurlar. Çocuklar bu ilişkiler içinde kendileri hakkında geribildirim alır, böylece kendileri hakkında algılar oluştururlar. Ayrıca sınıf arkadaşları ve sınıf atmosferi de öğrencilerin olumlu veya olumsuz etkileyebilmektedir. Yalnızca geçinemedikleri arkadaşlar değil, sevdikleri veya beraber oturup kalktıkları arkadaşlar da öğrenciler üzerinde etkili olabilmektedir (Uysal, 2008:147).

37. Öğrencilerin hafta sonlarını bilgisayar ya da internette geçirme oranları ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Hafta sonlarında bilgisayar ya da internette vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?" sorusuna ankete katılanların % 46,8'i "Hiç", % 41,1'i "Biraz" % 10,9'u "Çok" yanıtı verirken % 2'si cevapsiz bırakmıştır. Sivaslı öğrencilerin "Biraz"ı işaretleyerek bilgisayar ve internete dengeli bir zaman ayırdıklarını belirtmişlerdir. Willis and Tranter (2006, 45)'e göre, ergen zamanının kontrolünü yitirip, internet bağımlılığı geliştirdiği takdirde ailesi ve arkadaş çevresi ile sorunlar yaşamaya başlayabilmektedir. Ancak ergen interneti verimli kullanırsa aile bireylerine bile interneti kullanarak yararlı olabilir, özgüvenini geliştirebilir, dersleri ile ilgili olarak interneti yardımcı kaynaklar bulma, bilgilerini görsel unsurlarla destekleme gibi konularda kullanarak ders başarısını artırabilir ve sanal dünyada arkadaşları ile sağlıklı arkadaşlık ilişkilerini geliştirebilir. Benzer bulgular, Taşpınar ve Gümüş (2004) tarafından internetin okuldaki başan durumunu %34,7 oranında "kısmen olumlu" etkilediğini, %33,2 oranında "olumlu" etkilediğini şeklinde ifade edilmiştir. Bu durum ancak internetin verimli kullanılması ile mümkün olabilmektedir. Ancak bu bulgulardan farklı olarak öğrencilerin interneti kullanma amaçlarına bakıldığında, daha çok eğlence amaçlı olarak internette gezindikleri görülmektedir. Erkek öğrencilerin sadece %20,93'si ile kız öğrencilerin %22,86'sının internet kullanımında önceliği interneti ödevlerini araştırma amacıyla kullandıkları görülmüştür (Arbaş ve Ersoy, 2011). İnternet kullanım amaçları arasında aileler tarafından istenmeyen sayfalara girilmesinin de bulunabileceği göz önüne alınarak internetin olumsuz etkilerini azaltmak için internet bağlantısı güvenlik profillerinden yararlanılmalı, internet servis sağlayıcı ya da filtre programları aracılığıyla internet kısıtlanmalıdır, ayrıca internete bağlı olan bilgisayarların evdeki ortak kullanım alanında olması internette geçirilen zamanın verimli kullanılmasını sağlayabilir.

Hafta sonlarında bilgisayar ya da internette vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	1238	46,8	1086	41,1	288	10,9	31	1,2
	İstekliliğe göre		N		AO		SS	
	Hiç		1236		2,7443 ¹		,47 77	
	Biraz		1079		2,7414 ²		,6676	
	Çok		286		2,5699 ^{1,2}		,59854	

Hafta sonlarında bilgisayar veya internette vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	7,628	2	3,8 4	16,133	,000
Gruplar içi	614,1 0	2598	,236		
T plam	621,798	2600			

* Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

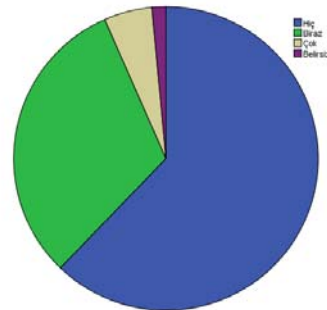
"Hafta sonlarında bilgisayar ya da internette vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?" sorusuna, "Hiç", "Biraz" ve "Çok" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, "Çok" yanıtı verenlerin aritmetik ortalaması "Biraz" ve "Hiç" yanıtı verenlerin aritmetik ortalamasından daha azdır. Ayrıca, yine "Biraz" yanıtı verenlerin aritmetik ortalamasının "Çok" yanıtı verenlerin aritmetik ortalamasından daha az olduğu görülmektedir. Ayrıca Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından hazırlanan "Çocukların Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanım Alışkanlıkları" isimli rapora göre çocukların yüzde 66'sı günde en az bir kere sosyal ağları kullanıyor. Sosyal paylaşım sitelerinde günde ortalama 72 dakika zaman geçiren çocukların yüzde 60'ı sosyal ağların ders çalışma sürelerine olumsuz etkisi olduğunu itiraf ediyor. Yaklaşık yüzde 25'i ise arkadaşlarına ve ailelerine daha az zaman ayırdıklarını kabul ediyor (TİB 2011)). Buna göre, hafta sonu zamanlarının çoğunu bilgisayar ve internette geçiren öğrencilerin okula devamsızlık ve okulu terk potansiyelinde oldukları söylenebilir.

38. Öğrencilerin hafta sonlarını hiçbir şey yapmadan gezinmeyle geçirme oranları ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Hafta sonlarında hiçbir şey yapmadan gezinme ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?" sorusuna ankete katılanların % 62,2'si "Hiç", % 31,2'si "Biraz" % 5,1'i "Çok" yanıtı verirken % 1,5'i cevapsiz bırakmıştır. "Biraz" seçeneğini işaretleyenlerin (okula istekliliği "Çok" seçeneğini işaretleyenlerden daha yüksek çıktığından-bak aşağıdaki varyans tablosu) hiçbir şey yapmadan gezinmeyi dengeli bir şekilde yürüttükleri kanaatine varılabilir. Zira bu faaliyetleri okula istekliliklerinde bir azalma meydana getirmemektedir.

Hafta sonlarında hiçbir şey yapmadan gezinme ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	1644	62,2	82	31 2	135	5,1	39	1,5
	İstekliliğe göre		N		AO		SS	
	Hiç		1638		2,7814 ¹		,44472	
	Biraz		822		2,6484 ^{1,2}		,53089	
	Çok		133		2,4812 ^{1,2}		,61053	

Hafta sonlarında hiçbir şey yapmadan gezinme ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	17,941	2	8,970	38,443	,000
Gruplar içi	60 ,35	25 0	,233		
Toplam	622,292	2592			

* Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

"Hafta sonlarında hiçbir şey yapmadan gezinme ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?" sorusuna, "Hiç", "Biraz" ve "Çok" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, "Çok" yanıtı verenlerin aritmetik ortalaması "Biraz" ve "Hiç" yanıtı verenlerin aritmetik ortalamasından daha fazladır. Ayrıca, yine "Biraz" yanıtı verenlerin aritmetik ortalamasının "Hiç" yanıtı verenlerin aritmetik ortalamasından daha fazla olduğu görülmektedir. Buna göre, hafta sonu zamanlarının çoğunu hiçbir şey yapmadan gezinmeyle geçiren öğrencilerin okula devamsızlık ve okulu terk potansiyelinde oldukları söylenebilir.

39. Öğrencilerin hafta sonlarını aileye ev işlerinde yardım etmeyle geçirme oranları ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Hafta sonlarında aileye ev işlerinde yardım etme ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?" sorusuna ankete katılanların % 7,4'ü "Hiç", % 39,6'sı "Biraz", % 36,8'i "Çok" yanıtını verirken % 16,2'si cevapsız bırakmıştır. "Biraz" a verilen cevaplar görmezden gelinse bile, nerdeyse her beş öğrenciden ikisinin hafta sonlarında zamanlarının çoğunu ailelerine yardımla geçirdikleri anlaşılmaktadır. Bu oran kırsala (%42,1) ve ortaöğretime (%38,2) gittikçe artan bir nitelik göstermektedir. Özbaş (2010: 42)'a göre ailelerin çocukların işgücüne ihtiyaç duymaları, öğrencilerin günlük devamsızlığına yol açmaktadır.

Hafta sonlarında aileye ev işlerinde yardım etme ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	196	,4	104	39,6	973	36,8	42	16,2
İstekliliğe göre	N		A0		SS			
Hiç	196				2,6173 ¹			,55609
Biraz			1039		2,7305 ¹			,47939
Çok			968		2,7283 ¹			,49 4

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	,246	2	1,123	4,641	,010
Gruplar içi	532,388	22 0	,242		
Toplam	534,635	2202			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

"Hafta sonlarında aileye ev işlerinde yardım etme ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?" sorusuna, "Hiç", "Biraz" ve "Çok" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, "Hiç" yanıtını seçenlerin aritmetik ortalaması "Biraz" ve "Çok" u seçenlerin aritmetik ortalamasından daha azdır. Yani, ilginç bir şekilde, hafta sonu zamanlarının biraz veya çoğunu ailelerine ev işlerinde yardımla geçiren öğrencilerin okula isteklilikleri daha fazladır. Böyle bir sonucun nedenlerinin araştırılması yararlı katkılar verebilir. Ancak bu durum öğrencilerin sorumluluk alma istekleriyle açıklanacak olursa, sorumluluk sahibi, bilinçli öğrencilerin okumaya istekli olmaları da doğal olacaktır. Ayrıca erkek çocuklar için aileye yardım zorunluluğu (kızlardan farklı olarak) okulu terk nedenleri arasında bulunmaktadır (Gökşen vd., 2006:52)

40. Öğrencilerin hafta sonlarını televizyon izlemeyle geçirme oranları ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Hafta sonlarında televizyon, video vb. izleme ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?" sorusuna ankete katılanların % 9,3'ü "Hiç", % 64,5'si "Biraz", % 25'i "Çok" yanıtını verirken % 1,1'i cevapsız bırakmıştır. "Biraz" a verilen cevaplar görmezden gelinse bile, nerdeyse her dört öğrenciden ikisinin hafta sonlarında zamanlarının çoğunu televizyon, video vb. izleme ile vakit geçirmeye ayırdıkları anlaşılmaktadır. Bu oran şehir (%28,2) ve ortaöğretime (%30,1) gittikçe artan bir nitelik göstermektedir.

Hafta sonlarında televizyon, video vb. izleme ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	246	9,3	1 6	64,5	661	25,0	30	1,1
İstekliliğe göre	N		A0		SS			
Hiç			244		2,7049 ²			,51621
Biraz			1 98		2,7397 ¹			,47874
Çok			659		2,6844 ^{1,2}			,50881

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	1,535	2	,768	3,196	041
Gruplar içi	624,048	2598	,240		
Topl	625,583	2600			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

"Hafta sonlarında televizyon, video vb. izleme ile vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?" sorusuna, "Hiç", "Biraz" ve "Çok" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, "Çok" yanıtını seçenlerin aritmetik ortalaması "Biraz" ve "Hiç" i seçenlerin aritmetik ortalamasından daha düşüktür. Yani hafta sonlarında zamanlarının çoğunu televizyon, video vb. izleme ile vakit geçiren öğrenciler, daha az geçirenlere göre, okula karşı daha bir isteksizdirler. Kontrolsüz bir televizyon, video vb. izleme davranışı pasif alıcı olmayı pekiştirecek ve zamanın boşa geçmesine yol açabilecektir. Diğer yandan, derslere vakit ayırmayı, gece geç saatlere kadar izlendiğinde de ertesi gün derste uykusuzluğu vb. doğurabilecektir. Ayrıca gerçek yaşamdan koparak, öğrencinin hayal âleminde yaşamak gibi bir sorunu da ortaya çıkabilecektir. TV sadece zaman kaybına neden olmamakta, izlenen TV dizilerindeki roller de doğru, güzel, toplumun değerlerine uygun ve kabul edilebilir olup olmadığına bakılmaksızın öğrencilerce izlenmektedir. Burada görülenlerin benimsenmesi aynı şekilde öğrenciler ve toplum için tehlike oluşturabilecektir.

41. Öğrencinin şu anda barınan yerin, okulun dışı zamanlarda nerelere gidilebileceği ile ilgili hoşgörüsü ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) okulun dışındaki zamanlarda nereye gideceğiniz ile ilgili olarak ne kadarlık bir esneklik (hoşgörü-serbestlik) vardır?" sorusuna ankete katılanların % 26,1'i "Hiç", %54,1'i "Biraz", % 17,7'si "Çok" yanıtını verirken % 2,1'i cevapsız bırakmıştır. Yapılan araştırmalar, demokratik ailelerde büyüyen çocukların, arkadaşları ile ilişkilerinde daha etkin, daha girişken, yaratıcı fikirler ileri sürebilen ve fikirlerini söyleme eğiliminde olan bireyler olduğunu ortaya çıkarmaktadır. (Türkay ve diğ.1998)

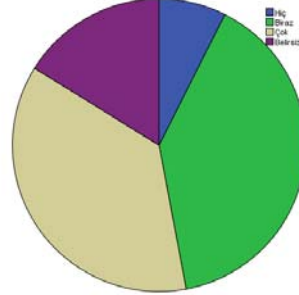
Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) okulun dışındaki zamanlarda nereye gideceğiniz ile ilgili olarak ne kadarlık bir esneklik (hoşgörü-serbestlik) vardır?	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	69	26,1	1431	54,1	467	17,7	55	2,1
İstekliliğe göre	N		A0		SS			
Hiç			688		2,7064			,5 68
Biraz			1424		2,7331			,4790
Çok			466		2,7167			,4877

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	,355	2	,177	,73	,479
Gruplar içi	619,897	575	,241		
Toplam	620,251	2577			

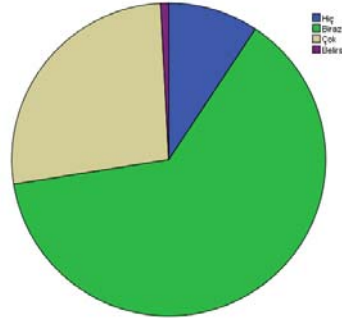
*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

"Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) okulun dışındaki zamanlarda nereye gideceğiniz ile ilgili olarak ne kadarlık bir esneklik (hoşgörü-serbestlik) vardır?" sorusuna; "Hiç", "Biraz" ve "Çok" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Buna göre, öğrencinin kaldığı yerin, öğrencinin okul dışı zamanlarda nerelere gidebileceğini belirlemesi, onun okula devam istekliliği üzerinde anlamlı bir etkiye bulunmamaktadır. Dikkat edilirse, anlamlı çıkmasa da, bu soruya "Biraz" cevabını verenlerin aritmetik ortalaması daha yüksektir. Yani, onlar okula karşı daha isteklidir. Bu sonuç, "ölçülü bir esnekliğin" olduğu durumların daha doğru olabileceğini hatırlatabilir.

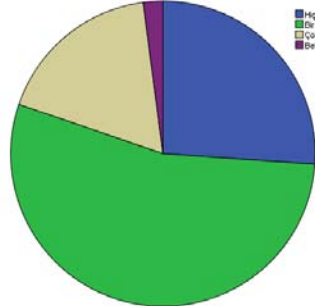
Hafta sonlarında aileye ev işlerinde yardım etmeye vakit geçirmeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?

Hafta sonlarında televizyon, video vb izlemeye ortalama olarak ne kadar zaman ayırırsınız?

Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) okulun dışındaki zamanlarda nereye gideceğiniz ile ilgili olarak ne kadarlık bir esneklik (hoşgörü-serbestlik) vardır?

42. Öğrencinin şu anda barınılan yerin, kız/erkek arkadaşlığı ile ilgili esnekliği ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) kız/erkek arkadaşlarla birlikte olmakla ilgili olarak ne kadarlık bir esneklik (hoşgörü-serbestlik) vardır?” sorusuna ankete katılanların % 38,7’si “Hiç”, % 43,8’i “Biraz” % 15,9’u “Çok” yanıtını verirken % 1,7’si cevapsız bırakmıştır.

Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) kız/erkek arkadaşlarla birlikte olmakla ilgili olarak ne kadarlık bir esneklik (hoşgörü-serbestlik) vardır?	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	1023	38,7	1157	43,8	49	5,9	44	1,7
İstekliliğe göre	N		AO		SS			
Hiç	019		2,7213		,49640			
Biraz	1151		2,733		48195			
Çok	419		2,6945		,50095			

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	,463	2	,232	962	,382
Gruplar içi	622 861	25 6	,241		
Toplam	623,324	2588			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

“Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) kız/erkek arkadaşlarla birlikte olmakla ilgili olarak ne kadarlık bir esneklik (hoşgörü-serbestlik) vardır?” sorusuna; “Hiç”, “Biraz” ve “Çok” şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Buna göre, öğrencinin kaldığı yerin, öğrencinin kız erkek arkadaşlarla birlikte olmasına karşı esnekliğinin, onun okula devam istekliliği üzerinde anlamlı bir etkiye bulunmamaktadır. Anlamlı çıkmasa da, bu soruya “Biraz” cevabını verenlerin aritmetik ortalaması daha yüksektir. Yani, onlar okula karşı daha isteklidir. Bu sonuç, “kız/erkek arkadaşlığına karşı ölçülü bir esnekliğin” olduğu durumların doğru olabileceğini hatırlatabilir. Yapılan çalışmalardan elde edilen bulgular da bu yönde olup kız-erkek arkadaşlığında, ilişki uyumlu ilerledikçe, amaçlar, beklentiler, değerler, duygu ve düşünceler, daha kolay benimsenmekte, davranış ve tutumlardaki değişimler kolay ve hızlı olmaktadır. Bu tür arkadaşlıklar, ergenlerin çalışma gücünü ve çabasını arttırmakta, engellerin aşılmasında ve yaratıcılığın artmasında da olumlu etkiler yapmaktadır (Hussong 2000: 230).

43. Öğrencinin şu anda barınılan yerin, akşam belli bir saatte evde olmakla ilgili esnekliği ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) akşam belli bir saatte evde/yurtda olmakla ilgili olarak ne kadarlık bir esneklik (hoşgörü-serbestlik) vardır?” sorusuna ankete katılanların % 30,3’ü “Hiç”, % 20’si “Biraz” % 38,8’i “Çok” yanıtını verirken % 1,9’u cevapsız bırakmıştır. Nerele gideceği ve kız erkek arkadaşlarıyla ilgili esneklik, eve (yurda) gelme zamanını sınırlandırmasında daha fazla puan almıştır. Ancak, zamanı sınırlandırmanın gidilecek yerlere ve arkadaşlıklara esnekliği da etkileyeceği göz önüne alındığında aile veya yurtların ya da kalınan yerlerin pek de hoşgörülü olmadıkları söylenebilir. Çerik (2002, 12)’e göre gençler, giyim, aynı ya da karşı cins arkadaş seçimi, harçlıkların harcanması ve tatil konularında aileleri ile genellikle aynı görüşü paylaşmaktadırlar. Ancak, bulgular incelendiğinde, gençlerin eve dönüş saati konusunda aileleri ile az da olsa bir çatışma içinde oldukları görülmektedir.

Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) akşam belli bir saatte evde olmakla ilgili olarak ne kadarlık bir esneklik (hoşgörü-serbestlik) vardır?	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	800	30,3	766	29,	1026	3 ,8	51	1 9
İstekliliğe göre	N		AO		SS			
Hiç	798		2,7055		,50148			
Biraz	763		2,7 77		,49116			
Çok	1021		2,73 5		48 17			

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	, 66	2	,233	,970	,3
Gruplar içi	619,429	2579	,240		
Toplam	61 ,895	25 1			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

“Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) akşam belli bir saatte evde olmakla ilgili olarak ne kadarlık bir esneklik (hoşgörü-serbestlik) vardır?” sorusuna; “Hiç”, “Biraz” ve “Çok” şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Buna göre, öğrencinin kaldığı yerin, öğrencinin akşam belli bir saatte evde olması konusundaki belirleyiciliğinin, onun okula istekliliği ile ilişkisi içinde olmadığı söylenebilir. Fakat anlamlı çıkmasa da, bu soruya “Çok” cevabını verenlerin aritmetik ortalaması daha yüksektir. Yani, onlar okula karşı daha isteklidir.

44. Öğrencinin şu anda barınılan yerin, gece kaçta uykuya gitmek ile ilgili esnekliği ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) gece kaçta uykuya gitmek ile ilgili olarak ne kadarlık bir esneklik (hoşgörü-serbestlik) vardır?” sorusuna ankete katılanların % 23,5’i “Hiç”, % 44,1’i “Biraz” % 30’u “Çok” yanıtını verirken % 2,4’ü cevapsız bırakmıştır.

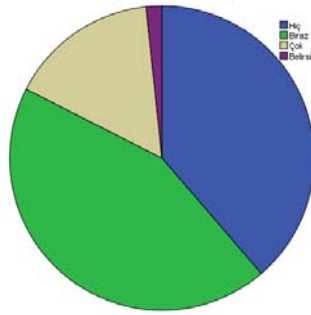
Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) gece kaçta uykuya gitmek ile ilgili olarak ne kadarlık bir esneklik (hoşgörü-serbestlik) vardır?	Hiç		Biraz		Çok		Beli siz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	622	23,5	1166	4,1	792	30,0	63	2,4
İstekliliğe göre	N		O		SS			
Hiç	620		2,6952		,50743			
Biraz	115		2,7317		,46977			
Çok	7 1		2,7383		,49661			

	Kareler toplamı	s	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	,7 4	2	,372	1,56	209
Gruplar içi	609,763	2567	,238		
Toplam	610,506	2569			

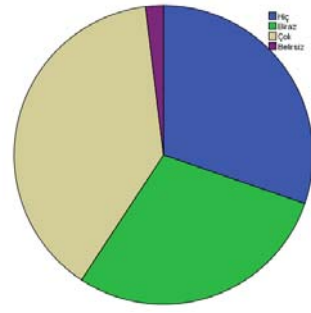
*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

“Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) gece kaçta uykuya gitmek ile ilgili olarak ne kadarlık bir esneklik (hoşgörü-serbestlik) vardır?” sorusuna “Hiç”, “Biraz” ve “Çok” şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Buna göre, öğrencinin kaldığı yerin, öğrencinin gece saat kaçta uyunacağı ile ilgili belirleyiciliğinin, onun okula istekliliği ile ilişkisi içinde olmadığı söylenebilir. Fakat anlamlı çıkmasa da, bu soruya “Biraz” ve “Çok” cevabını verenlerin aritmetik ortalaması daha yüksektir. Yani, onlar okula karşı daha isteklidir. Yani, özellikle yatma saati konusunda bir disiplin içinde olan aile veya yurt benzeri barınma yerlerinde kalan çocuklar okula daha isteklidirler. Bu sonuca bakarak özellikle uyuma saati ile ilgili bir kuralın konması ve işletilmesinin önemi anlaşılabilir. Toprakçı (2008-b: 24) eğitimde disiplinin önemine vurgu yaptığı çalışmasında benzer tespitlerde bulunmaktadır.

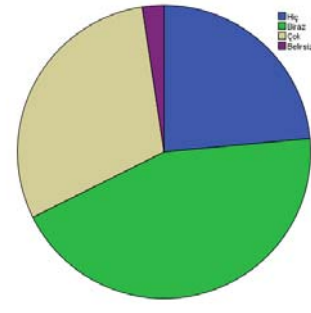
Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) kız/erkek arkadaşlarla birlikte olmakla ilgili olarak ne kadarlık bir esneklik (hoşgörü-serbestlik) vardır?

Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) akşam belli bir saatte evde olmakla ilgili olarak ne kadarlık bir esneklik (hoşgörü-serbestlik) vardır?

Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) gece kaçta uykuya gitmek ile ilgili olarak ne kadarlık bir esneklik (hoşgörü-serbestlik) vardır?

45. Öğrencinin şu anda barınılan yerin işlerine yardım etmesi beklentisi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) kalınan yerin işlerine ne oranda yardım etmeniz beklenmektedir?” sorusuna ankete katılanların % 28,1'i “Hiç”, % 49,1'i “Biraz” % 19,8'i “Çok” yanıtını verirken % 2,9'u cevapsız bırakmıştır. Öğrencilerin yaklaşık % 70'inden, kaldığı yerin işlerine yardım etmesi beklenmektedir. Öğrencilerin sorumluluk almalarının eğitimlerinin bir parçası olduğu bilinen bir gerçektir. Ancak, bu esnada öğretimlerini aksatacak bir yardım beklentisinden de kaçınmak gerektiği açıktır. Yukarıda verilen esneklik sorularındaki anlamsız fark bulgularının tersine, aşağıdaki Tabloda da görüleceği üzere, bu soruyu cevaplayanlar arasında anlamlı fark çıkması da bu tespiti destekleyebilir.

	H ç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) kalınan yerin işlerine ne oranda yardım etmeniz beklenmektedir?	743	28,	12	49,1	524	19,8	77	2,9
İstekliliğe göre			N		AO		SS	
Hiç			742		2,7655 ^{1,2}		,45171	
Biraz			1292		2,7113 ¹		,49264	
Çok			523		2,6902 ²		,53215	

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	2,078	2	1,039	4,333	,013
Gruplar içi	612,3	2	,240		
opl	614,410	2556			

* Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

Kalınan yerin işlerine yardım ile ilgili beklenti düzeyi, okula devam istekliliği üzerinde anlamlı bir etkiye bulunmaktadır. Buna göre, “Hiç” yanıtını seçenlerin aritmetik ortalaması “Biraz” ve “Çok” u seçenlerin aritmetik ortalamasından daha fazladır. Ayrıca, yine “Biraz” yanıtını verenlerin aritmetik ortalaması “Çok” yanıtını verenlerin aritmetik ortalamasından daha fazla olduğu görülmektedir. Buna göre, öğrenciden, kaldığı yerin işlerine yardım etmesi konusundaki beklentinin fazlalığı, o öğrencinin okuldan soğumasına yol açabilir. Özellikle kırsal kesimde ailedeki çocuk sayısının fazla olması nedeniyle kız çocukları kendilerinden küçük kardeşlerine bakarak bir nevi kardeşlerine annelik yaparken, su taşıma, temizlik, ev işlerinde annesine yardımcı, tarlada çalışma ve hayvan bakma gibi işleri yapmaktadırlar. Evde nüfusun fazla olması, babanın yaşlı ya da hasta olması gibi nedenlerle de, erkek çocuklar evde babanın rolünü üstlenerek, çalışarak ailesinin geçimini sağlamaktadırlar. Bu durumdaki çocukların aile tarafından okula gönderilmek yerine, evin geçimini sağlamak amacıyla çeşitli işlerde çalışması okul terkine neden olmaktadır (Rotahaber, 2011).

46. Öğrencinin bu yılki başarısının önemi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Bu yıl ortalamamızın yüksek olması sizin için ne kadar önemlidir?” sorusuna ankete katılanların % 0,9'u “Hiç”, % 5,8'i “Biraz” % 93'u “Çok” yanıtını verirken % 0,3'u cevapsız bırakmıştır. “Biraz” seçeneğini tercih eden %5,8'lik kesim ile birlikte bu yılki başarılarını önemseyen öğrenci sayısının neredeyse %100'e ulaşması çok ama çok önemsenmesi gereken bir bulgudur. Bu, en azından Sivas ölçeğinde ortaöğretimde özellikle kız çocukların okullaşmasının %100'lere çıkarılabileceğine dair bir umudu yeşertebilir. Çünkü bütün olumsuzluklara rağmen bireyin isteği en önemli desteklerdir.

	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
Bu yıl ortalamamızın yüksek olması sizin için ne kadar önemlidir?	25	,9	53	5,8	2457	93,0	8	,3
İstekliliğe göre			N		AO		SS	
Hiç			25		2,0400 ¹		,73485	
Biraz			152		2,2368 ²		,6169	
Çok			2444		2,7606 ^{1,2}		,45644	

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	5 ,049	2	25,525	115,331	,000
Gruplar içi	79,407	2618	,221		
To lam	630,456	2620			

* Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

“Bu yıl ortalamamızın yüksek olması sizin için ne kadar önemlidir?” sorusuna “Hiç”, “Biraz” ve “Çok” şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans yapılarak karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, bu yıl ortalamalarının yüksek olmasına verilen önemin düzeyi, okula isteklilik üzerinde anlamlı bir etkiye bulunmaktadır. “Çok” yanıtını verenlerin aritmetik ortalaması “Hiç” ve “Biraz” yanıtlarını verenlerin aritmetik ortalamasından daha fazladır. Ayrıca, “Biraz” yanıtını verenlerin ortalaması da “Hiç” yanıtını verenlerden fazladır. Bu bulgular temelinde, başarılarını önemseyen öğrencilerin okula da önemsedikleri ve okula daha bir istek içinde oldukları söylenebilir. Nitekim Fidan (1996: 216)'a göre; öğrencinin okulda başarıyı tatmıs oluşu daha iyi öğrenmeler için öğrencide kuvvetli bir güdülenmenin ve kendisi hakkındaki akademik yeterlik kavramının oluşmasına etki etmektedir. Başarıyı tatmamış bir öğrencinin öğrenme işinden vazgeçmesi ve kendine başka yollar araması olasılığı oldukça yüksektir. Başarılı öğrenciler başarısız öğrencilere göre % 440 ihtimalle eğitimlerine devam etmektedirler (Gökşen vd., 2006:55).

47. Öğrencinin mezuniyetten sonra okula devamı ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Liseye (zaten lisedeyse üniversiteye) devam etme sizin için ne kadar önemlidir?” sorusuna ankete katılanların % 1,8'i “Hiç”, % 5,9'u “Biraz” % 92,3'u “Çok” yanıtını verirken % 0,6'u cevapsız bırakmıştır. “Biraz” seçeneğini tercih eden %5,9'luk kesim ile birlikte şu andaki okulundan mezun olduktan sonraki okula devam etmek isteyen öğrenci sayısının neredeyse %100'e ulaşması çok ama çok önemsenmesi gereken bir bulgudur. Bu, en azından Sivas ölçeğinde ortaöğretimde özellikle kız çocukların okullaşmasının %100'lere çıkarılabileceğine dair bir umudu yeşertebilir. Çünkü bütün olumsuzluklara rağmen bireyin isteği en önemli desteklerdir.

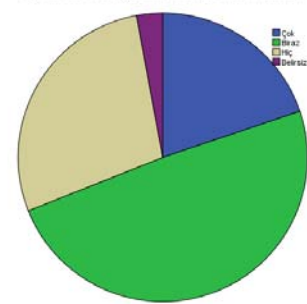
	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
Liseye (zaten lisedeyse üniversiteye) devam etme sizin için ne kadar önemlidir?	4	1,8	140	5,3	2440	92,3	1	,6
İstekliliğe göre			N		AO		SS	
Hiç			47		1,9574 ¹		,69023	
Biraz			140		2,2071 ^{1,2}		,56894	
Çok			2427		2,7689 ¹		,4 003	

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	69,899	2	34,950	163,4	,000
Gruplar içi	558,233	2611	,14		
Toplam	628,132	26			

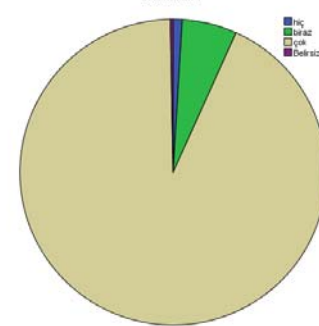
* Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

“Liseye (zaten lisedeyse üniversiteye) devam etme sizin için ne kadar önemlidir?” sorusuna “Hiç”, “Biraz” ve “Çok” şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans yapılarak karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, bulunulan okul bittikten sonrakine devam etmeye verilen önemin düzeyi, okula isteklilik üzerinde anlamlı bir etkiye bulunmaktadır. “Çok” yanıtını verenlerin aritmetik ortalaması “Hiç” ve “Biraz” yanıtlarını verenlerin aritmetik ortalamasından daha fazladır. Ayrıca, “Biraz” yanıtını verenlerin ortalaması da “Hiç” yanıtını verenlerden fazladır. Bu bulgular temelinde, sonraki dönemde de okula devam etmek isteyen öğrencilerin şu andaki okullarına daha bir istek içinde oldukları söylenebilir. Newman'a göre (1992:2-3) okula bağlılık duyan öğrenci, öğrenmeye karşı ‘psikolojik bir yatırım’ yapar. Dolayısı ile bu öğrenciler, sadece iyi notlar almakla gurur duymazlar, öğretmenleri anladıkları ve hayatlarının bir parçası yapıp içselleştirdikleri için de gurur duyarlar. Bu tanıma göre bağlılık duyan öğrenci öğrenmeye içsel olarak motive olmuştur.

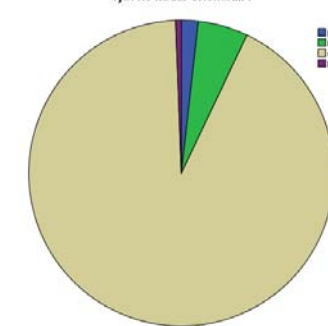
Şu anda kaldığınız yerde, (aileniz, yurt vb.) kalınan yerin işlerine ne oranda yardım etmeniz beklenmektedir?

Bu yıl ortalamamızın yüksek olması sizin için ne kadar önemlidir?

Liseye (zaten lisedeyse üniversiteye) devam etme sizin için ne kadar önemlidir?

48. Öğrencinin okulun fiziksel yapısı ile ilgili görüşleri ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Okulun fiziksel yapısını (sınıf, koridor, bahçe) öğretime elverişli bulmuyorum" ifadesine ankete katılanların %26,5'i "Hiç", %54,6'sı "Biraz" %17,2'si "Çok" yanıtını verirken %1,6'sı cevapsız bırakmıştır. "Biraz" a verilen cevaplar görmezden gelinse bile, her dört öğrenciden birinin okulunu fiziksel açıdan yetersiz gördüğü ortaya çıkmıştır. Bu oran kırsalda (%32,1) ve ilköğretime (%28,2) gittikçe artan bir nitelik göstermektedir.

	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
Okulun fiziksel yapısının (sınıf, koridor, bahçe) öğretime elverişli bulmuyorum.	701	26,5	144	54,6	455	17,2	43	1,6
İstekliliğe göre			N		AO		SS	
	Hiç		698		2,7877 ^{1,2}		,52199	
	Biraz		137		2,6488 ¹		,46486	
	Çok		452		2,6947 ²		,51982	

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	2,188	2	1,094	4,545	,011
Gruplar içi	22,92	2,84	,241		
Toplam	624,280	2586			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

Okulun fiziksel özelliklerini elverişli bulup bulmadıklarını; "Hiç", "Biraz" ve "Çok" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre; bu ifadeye "Çok" yanıtını veren kişiler okula daha istekli, "Biraz" ve "Hiç" yanıtını veren kişiler ise daha az isteklidir. Ayrıca "Biraz" beğenilenler bile beğenmeyenlerden daha isteklidir. Bu sonuca göre, okulunun fiziksel özelliklerini, beğenilen öğrenciler okula daha isteklidirler. Özbaş (2010: 39) yapmış olduğu çalışmada okulun fiziki yapısındaki yetersizliklerin (okulun öğrencinin fizik, zihinsel ve toplumsal isteklerine yanıt verememesi; oyun gereksinimini karşılayacak olanaklardan yoksul olması vb.) öğrencilerin okula olan istekliliğini azalttığını tespit etmiştir.

49. Mezuniyetten sonra devam edecek bir okul olanağının varlığı ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Bu okulu bitirdikten sonra devam etmeniz için bulunduğunuz yerde ya da gidebileceğiniz umduğunuz koşullarda üst bir okul (lise) olanağınız var mıdır?" ifadesine ankete katılanların %83'i "Vardır", %10,8'i "Olabilir" %4,5'i "Yoktur" yanıtını verirken %1,7'si cevapsız bırakmıştır. "Yoktur" seçeneği, "Olabilir" seçeneğini işaretleyenlerle birlikte değerlendirildiğinde yaklaşık %15,3 civarında bir oranın bulunduğu yerde devam edilebileceği bir okulun olmadığı anlaşılmaktadır. 2010-2011 eğitim-öğretim yılı açısından Sivas ilinin ortaöğretimde net okullaşma oranları incelendiğinde toplamda %65,79 olup, bu oran erkeklerde %69,36, kızlarda ise %62,09'dur (MEB 2009). Yani kızlarda devam edemeyecek olanların oranı %37,91'dir. Bu oranın %15'inin devam edememe nedeninin "devam edilecek bir okul olanağının olmaması" olması üzerinde özellikle durulması gereken dikkat çekici bir olgu olduğu açıktır.

	Vardır		İlabili		Yoktur		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
Bu okulu bitirdikten sonra devam etmeniz için bulunduğunuz yerde ya da gidebileceğiniz umduğunuz koşullarda üst bir okul (lise, yüksekokul, üniversite) olanağınız var mıdır?	2194	83,0	285	10,8	19	4,5	45	1,7
İstekliliğe göre			N		AO		SS	
	Vardır		2182		2,7644 ¹		,45771	
	Olabilir		285		2,5123 ¹		,58505	
	Yoktur		118		2,5000 ¹		,6261	

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	2,263	2	11,131	47,932	,00
Gruplar içi	9,627	2582	,232		
Toplam	621,890	2584			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

"Bu okulu bitirdikten sonra devam etmeniz için bulunduğunuz yerde ya da gidebileceğiniz umduğunuz koşullarda üst bir okul (lise) olanağınız var mıdır?" ifadesine; "Vardır", "Olabilir" ve "Yoktur" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre; bu ifadeye "Vardır" yanıtını veren öğrenciler okula daha istekli, "Olabilir" ve "Yoktur" yanıtını veren kişiler ise daha az isteklidir. Bu sonuca göre, okulu bitirdikten sonra devam etmeleri için öğrencinin bulunduğu ya da gidebileceğini umduğu koşullardaki bir yerde üst bir okul (lise) olanağı olan öğrenciler, okula daha isteklidirler. Arı (2002) çalışmada aile özlemi, isteksizlik, sınırlılık gibi ruhsal rahatsızlıkların en yüksek oranda YİBO'larda, ikinci sırada ise taşınmalı okullarda eğitim gören öğrenciler görüldüğünü tespit etmiştir. Benzer şekilde Akman (2010) çalışmada taşınmalı eğitimde okuyan öğrencilerin vakit yetersizliği, yorgunluk, isteksizlik vb. nedenlerle ödev yapmakta zorlandıkları tespit edilmiştir. Bu bulgular öğrencilerin bulunduğu yerde okul olanağını bulamamaları ve karşılaştıkları sorunlarla baş etmek zorunda kalmaları sonucu okula olan istekliliğin azaldığını desteklemektedir.

50. Öğrencinin okulunun yönetim biçimi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Okulumuzda otoriter bir yönetim var" ifadesine ankete katılanların %55,8'i "Hiç", %31,9'u "Biraz" %11,95'i "Çok" yanıtını verirken %0,9'u cevapsız bırakmıştır. "Biraz" seçeneği, "Çok" seçeneğini işaretleyenlerle birlikte değerlendirildiğinde yaklaşık iki kişiden biri okulunun otoriter bir yönetim anlayışıyla yönetildiğini ifade etmektedir. Okul yönetimi, tutum ve davranışlarıyla, öğrenci üzerinde etkili olan çok önemli bir değişken olduğundan (Toprakçı 2008, 63), bu sonuç üzerinde özellikle durulması gereken bir nitelik arz etmektedir.

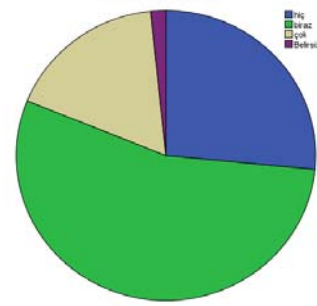
	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
Okulumuzda otoriter bir yönetim var	1474	55,8	843	31,9	30	11,5	23	,9
İstekliliğe göre			N		AO		SS	
	Hiç		146		2,8114 ¹		1331	
	Biraz		835		2,6659 ^{1,2}		,5179	
	Çok		302		2,4503 ²		,62281	

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	36,668	2	8,334	0,709	,000
Gruplar içi	591,30	2,03	,227		
Toplam	627,968	2605			

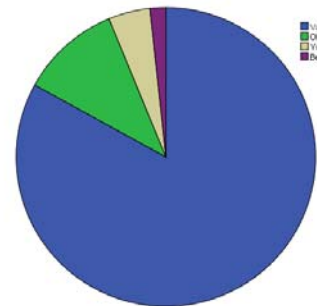
*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

"Okulumuzda otoriter bir yönetim var" ifadesine "Hiç", "Biraz" ve "Çok" şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre; bu ifadeye "Çok" yanıtını veren kişiler okula daha az istekli, "Biraz" ve "Hiç" yanıtını veren kişiler ise daha çok isteklidir. Ayrıca, okul yönetimini "Biraz" düzeyinde otoriter bulan öğrenciler ile "Hiç" bulmayanlar arasında da okula isteklilik açısından farklılık vardır ve "Biraz" otoriter diyenler, "Hiç" otoriter bulmayanlara göre okula isteklilikte daha az isteklidir. Bu sonuca göre, okul yönetiminin otoriter tutumu öğrencileri okula devamsızlığa ve okulu bırakmaya yönleltebilir. Altınkurt (2008: 135) okulda örgüt iklimini oluşturan disiplin politikaları, sosyal ve sportif etkinlikleri örgütlenme, giriş-çıkış ve teneffüs saatlerinin belirlenmesi gibi pek çok yönetim etkinlikleri öğrenci devamsızlıklarını etkileyen etmenleri oluşturabildiğini ifade etmiştir. Yapmış olduğu çalışmada da öğrencilerinin %84,1'inin geç kaldığı zamanlarda okul yöneticilerinden çekinmesinin; %35,4'ünün kılık kıyafetinin uygun olmadığı zamanlarda (saç, sakal, kravat vb) okul yönetiminin tepkisinden çekinmesinin devamsızlık yapmasında ara sıra ya da daha üst düzeyde etkili olduğunu tespit etmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin önemli bir kısmı, okul yönetiminin tavırını devamsızlık nedeni olarak görmektedir. Bu bulgu, Başar'ın (2002), okul yönetiminin demokratik bir tutum sergilememesinin istenmeyen davranışları artıracağı görüşü ile de örtüşmektedir.

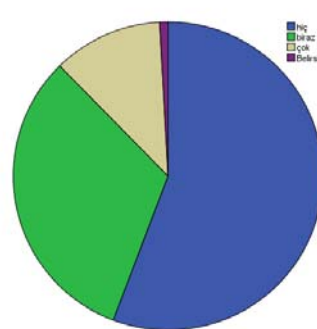
Okulun fiziksel yapısının (sınıf, koridor, bahçe) öğretime elverişli bulmuyorum.

Bu okulu bitirdikten sonra devam etmeniz için bulunduğunuz yerde ya da gidebileceğiniz umduğunuz koşullarda üst bir okul (lise, yüksekokul, üniversite) olanağınız var mıdır?

Okulumuzda otoriter bir yönetim var

54. Öğrencinin okul arkadaşlarının mezuniyetten sonra bir okula devamı ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Okul arkadaşlarım mezuniyetten sonra okula (lise, yüksekokul, üniversite) gitmeyi düşünmüyor.” ifadesine ankete katılanların % 56,9'u “Hiç”, % 31,3'ü “Biraz”, % 10,3'ü “Çok” yanıtını verirken % 1,5'i cevapsız bırakmıştır. Biraz” seçeneği, “Çok” seçeneğini işaretleyenlerle birlikte değerlendirildiğinde, yaklaşık iki öğrenciden biri, biraz ve çok düzeyinde olmak üzere, arkadaşının şu an okuduğu okulu bittikten sonra okula gitmeyeceğini ifade etmiştir. Yalnızca, “Çok” seçeneğini işaretleyenler açısından değerlendirildiğinde de bile oran (%10,3) hayli yüksektir.

Okul arkadaşlarım mezuniyetten sonra okula (lise, yüksekokul, üniversite) gitmeyi düşünüyor.	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	1505	56,9	826	31,3	273	10,3	39	1,5
	İstekliliğe göre		N		AO		SS	
	Hiç		1499		2,7138		,50248	
	Biraz		822		2,7384		,47182	
	Çok		273		2,7179		,4 991	
	Kareler toplamı		SD		Kareler ortalaması		F	
Gruplar arası	,327		2		,164		,677	
Gruplar içi	626,271		2591		,242			
Toplam	626,599		593					

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

“Okul arkadaşlarım mezuniyetten sonra okula (lise, yüksekokul, üniversite) gitmeyi düşünmüyor.” ifadesine “Hiç”, “Biraz” ve “Çok” şeklinde yanıtlayan öğrenciler arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans yapılmış ve anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Buna göre; öğrenciler, okula isteklilikte, mezun olduktan sonra okula gitmeyeceğini düşündükleri arkadaşlarının tutumlarından etkilenmemektedirler.

55. Öğrencinin sınıf arkadaşlarıyla ilişkilerinin niteliği ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Kendi sınıfta anlaşılamadığım arkadaşlarım var” ifadesine ankete katılanların %61,7 si “Hiç”, %24,6 sı “Biraz”, %12,3 ü “Çok” yanıtını verirken %1,4'ü cevapsız bırakmıştır. “Biraz” a verilen cevaplar görmezden gelinse bile, sınıfın üyelerinin her dört kişisinden birinin sınıftaki arkadaşlarıyla anlaşmazlık içinde olması oldukça ciddi bir sorun gibi durmaktadır.

Kendi sınıfta anlaşılamadığım arkadaşlarım var.	H ç		B raz		Çok		Beli siz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	1630	61,7	651	24,6	324	12,3	8	1,4
	İstekliliğe göre		N		AO		SS	
	Hiç		16 3		2,7776 ¹		,44880	
	Biraz		647		2,6723 ¹		,51077	
	Çok		324		2,5525 ^{1,2}		,58914	
	Kareler toplamı		SD		Kareler ortalaması		F	
Gruplar arası	15,916		2		7, 5		33,951	
Gruplar içi	607 346		2591		,234			
Toplam	623,263		259					

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

“Kendi sınıfta anlaşılamadığım arkadaşlarım var” ifadesine verilen “Hiç”, “Biraz” ve “Çok” yanıtları arasında, okula devam etme isteklilikleri açısından fark olup olmadığı varyans testi karşılaştırılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre; bu ifadeye “Çok” yanıtı veren kişiler okula daha istekli, “Biraz” ve “Hiç” yanıtı veren kişiler ise daha az isteklidir. Nitekim “arkadaşları ile anlaşamayan öğrencilerin daha çok devamsızlık yaptıkları ve daha az başarılı oldukları” (French ve Conrad, 2001: 237) tarafından da belirtilmiştir.

56. Öğrencinin okuldaki diğer öğrencilerle ilişkilerinin niteliği ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

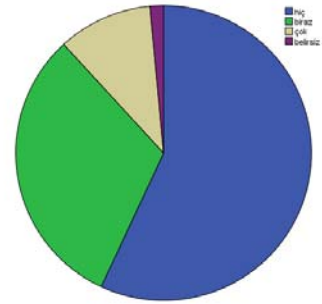
“Kendi sınıfta değil ama okulda anlaşılamadığımız öğrenciler var” ifadesine, ankete katılanların %65 i “Hiç”, %24,7 si “Biraz”, %8,9 u “Çok” yanıtını verirken %1,3 ü boş bırakmıştır. Okulun sınıftan farklı olarak öğrenciler üzerinde etkiye bulunduğu bilinen bir gerçektir. Sınıftaki arkadaşları farklı okuldaki diğer öğrencilerin de, öğrenci üzerinde bir etkisi vardır (Toprakçı 2008: 65). Bu sorunun büyük şehirlerde daha fazla bir oranda yaşandığı gazete haberlerine bile yansımaktadır. “Adana’da okul önünde bekleyerek öğrencilerin parasını ve cep telefonunu gasp ettiği iddia edilen 2 kişi yakalandı” (Zaman Gazetesi, 2011)

Kendi sınıfta değil ama okulda anlaşılamadığımız öğrenciler var	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%		%	F	%
	1719	5,0	654	24,7	36	8,9	34	1,3
	İstekliliğe göre		N		AO		SS	
	Hiç		1713		2,7712 ¹		,45492	
	Biraz		654		2,6651 ^{1,2}		,5245	
	Çok		233		2,5365 ^{1,2}		,57961	
	Kareler toplamı		SD		Kareler ortalaması		F	
Gruplar arası	1 268		2		7,134		30,279	
Gruplar içi	61 ,900		2597		,2 6			
Toplam	626 169		2599					

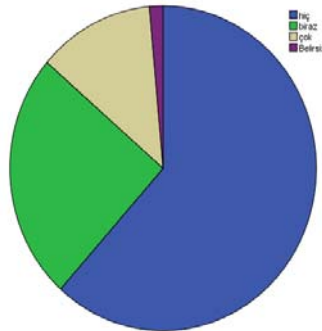
*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

“Kendi sınıfta değil ama okulda anlaşılamadığımız öğrenciler var” ifadesine “Hiç”, “Biraz” ve “Çok” yanıtı verenlerin okula devam etme isteklilikleri arasında fark olup olmadığı varyans testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Yani, öğrencinin okulda anlaşılamadığı öğrencilerin bulunması okula devam istekliliği üzerinde anlamlı bir etkiye bulunmaktadır. Bu soruya “Hiç” yanıtı verenlerin, aritmetik ortalaması “Biraz” ve “Çok” diyenlerin aritmetik ortalamasından daha fazla olmakla birlikte “Çok” yanıtı verenlerin aritmetik ortalaması en azdır. “Hiç” yanıtı veren kişiler daha istekli, “Biraz” ve “Çok” yanıtı veren kişiler ise daha az isteklidir ve bunlar arasında anlamlı farklılık görülmektedir. Nitekim Ward (1995: 71) “okuldaki öğrenciler tarafından tehdit veya rahatsız edilen öğrencilerin okuldan soğudukları ve devamsızlıklarının arttığını” belirtmiştir.

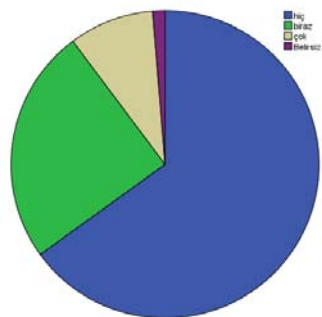
Okul arkadaşlarım mezuniyetten sonra okula (lise, yüksekokul, üniversite) gitmeyi düşünmüyor.

Kendi sınıfta anlaşılamadığım arkadaşlarım var

Kendi sınıfta değil ama okulda anlaşılamadığımız öğrenciler var.

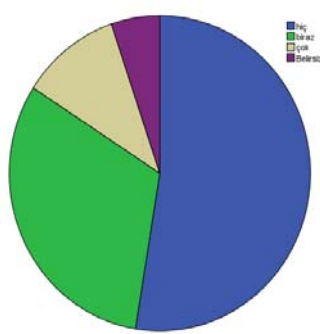

57. Öğrencinin sınıf ya da okuldaki arkadaşlarının kötü alışkanlıkları ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

Anketin, "Okuldaki sınıf içi veya sınıf dışı arkadaşlarının kötü alışkanlıkları (sigara, alkol, uyuşturucu vb.) var" maddesine öğrencilerin %52,6 sı "Hiç", %31,5 i "Biraz", %10,7 si "Çok" yanıtını verirken %5,2 si herhangi bir işaretlemeye bulunmamıştır. Bu ifadeye verilen yanıtların yüzdeliği şehir merkezindeki okullardaki öğrencilerde fazlaşmaktadır Öğrencilerdeki uyuşturucu kullanımına varan düzeydeki kötü alışkanlıklarının artması sorunun bütün dünyada ve Türkiye de giderek yaygınlaştığı gözlenmektedir.

Okuldaki sınıf içi veya sınıf dışı arkadaşlarının kötü alışkanlıkları (sigara, alkol, uyuşturucu vb.) var.	Hiç		Biraz		Çok		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%	F	%
	1390	52,6	833	31,5	82	10,7	13	5,
	İstekliliğe göre		N		AO		SS	
	Hiç		1385		2,7356		,48811	
	Biraz		828		2,7279		,48699	
	Çok		281		2,6904		,50023	

Okuldaki sınıf içi veya sınıf dışı arkadaşlarının kötü alışkanlıkları (sigara, alkol, uyuşturucu vb.) var.

	Kareler toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlam düzeyi
Gruplar arası	,474	2	,237	,991	,371
Gruplar içi	95,933	2491	,239		
Toplam	596,407	2493			

*Aynı sembolü taşıyanlar arasında anlamlı farklılık vardır

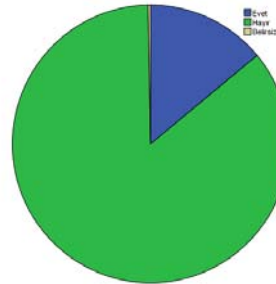
"Okuldaki sınıf içi veya sınıf dışı arkadaşlarının kötü alışkanlıkları (sigara, alkol, uyuşturucu vb.) var" ifadesine "Hiç", "Biraz" ve "Çok" yanıtı verenlerin okula devam etme isteklilikleri arasında fark olup olmadığı varyans testi karşılaştırılmış ve anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Her ne kadar sonuç anlamlı çıkmasa da, "Çok" ve "Biraz" yanıtı verenlerin aritmetik ortalaması daha düşüktür. Buna göre bu yanıtı veren öğrenciler diğerlerine göre okula daha az isteklidirler. Arkadaş etkisi özellikle gençlerin kötü alışkanlıklar edinmesinde bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Okul ortamında gencin sigara içme, uyuşturucu ve alkol kullanma ve okulu bırakma davranışlarında arkadaş çevresinin önemli rolü olduğunu belirtilmiştir (Gaviria & Raphael, 2001: 260).

58. Aile öğrencilerin duygularıyla ilgilenmesi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Ailem benim ne düşündüğüm ya da ne hissettiğim ile ilgilenmez." sorusuna ankete katılanların %14 ü "Evet" % 85,7'si "Hayır" demıştır. % 0,3 ü ise bu ifadeye herhangi bir işaretlemeye bulunmamıştır. Öğrenciden hatırı sayılır bir oranı ailelerinin duygularına ilgisizliğinden söz etmektedir. Okul, sınıf ve aile işbirliğinin eğitiminin önemli önemi temelinde, bu sonucun nasıl bir sorunla karşı karşıya olduğunu gösterdiğini söylemek mümkündür. Çelenk (2003: 32)'e göre, aile bakımı, şefkat ve korumasının okul başarısının yükselmesinde önemli bir faktördür.

Ailem benim ne düşündüğüm ya da ne hissettiğim ile ilgilenmez.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	370	14,0	2265	85,7	8	,3

Ailem benim ne düşündüğüm ya da ne hissettiğim ile ilgilenmez.

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	370	2,5730	,5 093	-6,394	2619	,000
	Hayır	2251	2,7477	,46983			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

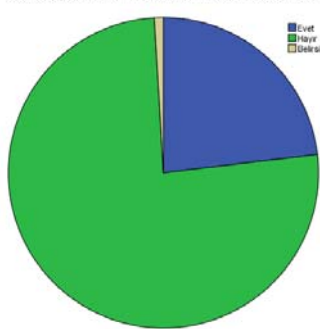
"Ailem benim ne düşündüğüm ya da ne hissettiğim ile ilgilenmez." ifadesine "Evet" ve "Hayır" diyenler arasında "okula isteklilik" açısından, anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakmak için t testi yapılmış ve bir fark olduğu bulunmuştur. Evet" diyen öğrencilerin "okul ile ilgili istekliliklerinin" aritmetik ortalaması "Hayır" diyenlerin aritmetik ortalamasından daha azdır. Buna göre, aileleri ilgisiz olan çocuklar, ilgili olan çocuklara göre, okullarına daha az isteklidirler. Yani bu öğrencilerin devamsızlığı veya okul terk potansiyeli daha fazladır. Nitekim Küçükahmet (2001)'e göre, öğrenci ailelerinin yanlış tutumu, ilgisizliği, baskısı, sertliği, sevgisizliği ya da aşırı ilgisi gibi durumlar öğrencilerin ders çalışmaktan soğumalarına, korku ve gerginlik duygularına neden olmaktadır.

59. Ailenin öğrencinin okuldan sonra ne yaptığı ile ilgilenmesi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Ailem, benim okuldan sonra, hafta sonları ya da yaz tatilinde yapmaktan hoşlandığım şeylerle ilgilenmez." sorusuna ankete katılanların %23,1 i "Evet" % 75,9 u "Hayır" demıştır. % 0,9 u ise bu ifadeye herhangi bir işaretlemeye bulunmamıştır. Ailelerin öğrencilerin duygularına ilgisizlikleri bir yana bir de okul dışı zamanlarda onları tamamen kendi haline bırakmaları açısından %23'lük bir oran oldukça sıkıntılı bir duruma işaret etmektedir. Zira okul dışı zamanları okula destek amaçlı faaliyetlerle de geçirmeleri gereken öğrencilerin denetimden yoksun halleri okulun işini hayli güçleştirebilmektedir.

Ailem, benim okuldan sonra, hafta sonları ya da yaz tatilinde yapmaktan hoşlandığım şeylerle ilgilenmez.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	611	23,1	2007	75,9	25	9

Ailem, benim okuldan sonra, hafta sonları ya da yaz tatilinde yapmaktan hoşlandığım şeylerle ilgilenmez.

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendini ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	60	2,6332	,56418	-5,22	2604	,000
	Hayır	1998	2,7513	,46261			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

"Ailem, benim okuldan sonra, hafta sonları ya da yaz tatilinde yapmaktan hoşlandığım şeylerle ilgilenmez." ifadesine "Evet" ve "Hayır" diyenler arasında "okula isteklilik" açısından, anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakmak için t testi yapılmış ve bir fark olduğu bulunmuştur. Buna göre, çocuklarının okul dışı zamanlarını izleyen bir ailenin varlığı, okula istekliliği etkilemektedir. Çocuğunun çalışma ortamını düzenleyen ve planlayan anne-babaların akademik başarılarının yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Satır, 1996). Ayrıca Amerika'da yapılan bir araştırmada aile katılımının faydaları arasında "aile katılımının, çocukların akademik başarısızlık ve okulu bırakma risklerini azalttığı" tespit edilmiştir (CPPP, 1999). Okula devam ile başarı arasındaki ilişki ailenin bir ara değişken olarak rolünün önemini ortaya koymaktadır.

60. Öğrencinin ailesiyle sorunlarını paylaşması ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Sorunlarınız olduğunda bunları ailem ile neredeyse hiç paylaşmam.” ifadesine, ankete katılanların %31,1 i Evet % 68,7’si Hayır demiştir. % 0,3 ü ise bu ifadeye herhangi bir işaretlemede bulunmamıştır. Her on öğrenciden üçünün, en yakınları olan aileleriyle sorunlarını paylaşmamaları, çözümde hatalar yapmalarına yol açabilir.

Sorunlarınız olduğunda bunları ailem ile neredeyse hiç paylaşmam.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	821	31,1	1815	68,7	7	,3

		N	AO	SS	t	s	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	816	2,660	,533	-4,376	2620	,000
	Hayır	1806	,7 0	,468			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

“Sorunlarınız olduğunda bunları ailem ile neredeyse hiç paylaşmam” ifadesine “Evet” ve “Hayır” diyenler arasında “okula isteklilik” açısından, anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakmak için t testi yapılmış ve bir fark olduğu bulunmuştur. Buna göre, sorunlarını aileleriyle paylaşan öğrencilerin okula istekliliği daha fazladır. Benzer şekilde Karadağ (2007) tarafından yapılan bir çalışmada öğrencilere “Sorunların olduğunda ailene anlatır mısın?” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen sonuçlara bakıldığında başarılı öğrencilerin hemen hemen hepsinin aileleri ile her konuyu rahatça konuşabildikleri, sorunlarını onlarla paylaştıkları, dertleşebildikleri okulla ilgili ya da özel hayatlarıyla ilgili her konuyu paylaşabildikleri yönünde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Aynı soruya akademik başarıları düşük öğrenciler ise aileleri ile çok rahat konuşamadıklarını ve onlara sorunlarını ifade edemediklerini belirtmişlerdir. Çalışmaların sonuçları aile ile sorunları paylaşamamanın akademik başarıyı etkilediği ve okula olan istekliliği azaltabileceği şeklinde yorumlanabilir.

61. Okulun faydası olup olmayacağına duyulan inanç ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Okula devam etmenin bana herhangi bir faydası olacağına inanmıyorum” sorusuna ankete katılanların %6,3 ü evet % 93’ü hayır demiştir. % 0,7 si ise bu ifadeye herhangi bir işaretlemede bulunmamıştır. Aslında, hala okulun yararlı olacağına dönük bir inancın olduğunu gösteren % 93’lük oran sevindiricidir. Ancak yarırsız olduğunu belirten öğrencilerdeki anlayışın değişebilmesi için önlemler alınması gerektiği de açıktır.

Okula devam etmenin bana herhangi bir faydası olacağına inanmıyorum.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	167	6,3	2457	93,0	19	,7

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	166	2,3735	,664	-9,645	2608	,000
	Hayır	2444	2,7467	,467			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

“Okula devam etmenin bana herhangi bir faydası olacağına inanmıyorum.” ifadesine “Evet” ve “Hayır” diyenler arasında “okula isteklilik” açısından, anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakmak için t testi yapılmış ve bir fark olduğu bulunmuştur. “Evet” diyen kişilerin “okul ile ilgili istekliliklerinin” aritmetik ortalaması hayır diyenlerin aritmetik ortalamasından daha az olup “Evet” diyenler daha isteksiz, “Hayır” diyenler daha isteklidir. Öğrenci okulun kendisi için faydasız olduğunu inandığı takdirde okula gelmek bir amaç olmaktan çıkmakta bir cazibesi kalmamaktadır. Bu da okuldan kopuşu doğurabilmektedir. Altınkurt (2008:138) öğrencinin okulu bitirdiğinde iş bulacağına inanmamasının devamsızlık yapmasında ara sıra veya daha üst düzeyde etkili olduğunu bulmuştur.

62. Öğrencinin sağlık problemleri ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

“Ciddi sağlık problemlerim var” maddesine ankete katılanların % 2,6’ sı “Evet”, % 96,8’ i “Hayır” demiştir. % 0,6’sı ise bu ifadeyi cevapsız bırakmıştır. Sağlık problemi öğrenci sayısının çok çıkması sevindiricidir. Oran çok yüksek olmasa da eğitim için sağlığın öneminden dolayı yeterli önlemlerin alınması gerekir. Bunun için bakanlıklar arası bir koordinasyona ihtiyaç olacağı açıktır.

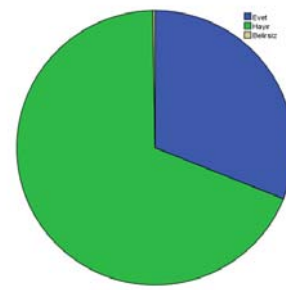
Ciddi sağlık problemlerim var.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	68	2,6	2558	96,8	17	,6

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	8	,4853	,55965	-4,054	2610	,000
	Hayır	2544	2,7292	,48751			

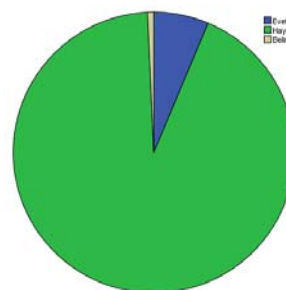
*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

“Ciddi sağlık problemlerim var” ifadesine “Evet” ve “Hayır” diyenler arasında “okula isteklilik” açısından, anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakmak için t testi yapılmış ve bir fark olduğu bulunmuştur. Buna göre sağlık problemi olan öğrencilerin “okul ile ilgili istekliliklerinin” aritmetik ortalaması, “sağlık problemi olmayan aritmetik ortalamasından daha azdır. Sağlık problemi olan öğrenciler okullarına daha az isteklidirler. Yapılan birçok araştırma (Önder, 2007; Doğan Vd., 2008) sağlık problemi yaşayan çocukların okula devamsızlığının arttığı, derslerden uzak kaldıklarını ve bunun durumun başarılarını etkilediği için okula olan isteklilik ve bağlılığın azaldığını ortaya koymaktadır.

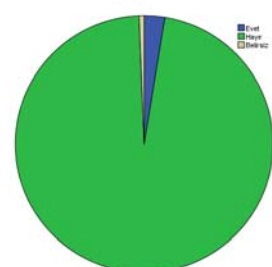
Sorunlarınız olduğunda bunları ailem ile neredeyse hiç paylaşmam.

Okula devam etmenin bana herhangi bir faydası olacağına inanmıyorum.

Ciddi sağlık problemlerim var

63. Öğrencinin arkadaşlık ilişkileri ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

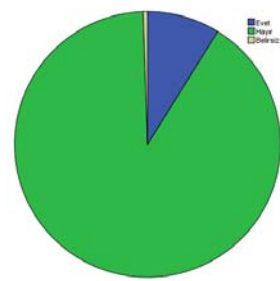
"Arkadaşlarım benimle dalga geçiyor ve bu yüzden okulu sevmiyorum" maddesine ankete katılanların % 8,9' u "Evet", % 90,6' sı "Hayır" demiştir. % 0,5' i ise bu ifadeyi boş bırakmıştır. Neredeyse her on öğrenciden biri arkadaşlarının alaycı tutum ve davranışından şikâyet etmektedir. Bu da onlar arasında eksik olan bir işbirliği veya dayanışma (Türnüklü 2005) duygusu eksikliğine gönderme yapabilir.

Arkadaşlarım benimle dalga geçiyor ve bu yüzden okulu sevmiyorum.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	23	8,9	2395	90,6	14	,5

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	233	,564	,58073	-7,129	2613	,000
	Hayır	2382	2,7443	,47592			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Arkadaşlarım benimle dalga geçiyor ve bu yüzden okulu sevmiyorum.

"Arkadaşlarım benimle dalga geçiyor ve bu yüzden okulu sevmiyorum" ifadesine "Evet" ve "Hayır" diyenler arasında "okula isteklilik" açısından, anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakmak için t testi yapılmış ve bir fark olduğu bulunmuştur. Bu ifadeye "Evet" diyen kişilerin okul ile ilgili istekliliklerinin aritmetik ortalaması hayır diyenlerin aritmetik ortalamasından daha az olup "evet" diyenler daha isteksiz, hayır diyenler daha isteklidir. Buna göre arkadaşlarıyla sorun yaşamayanların okula devam isteği daha yüksektir. Nitekim TUIK (Bulutay, 1995).tarafından yapılan bir araştırmaya göre çalışan veya yoksul çocukların okulu terk edişlerinde en önemli etkenlerden birinin, öğrencinin arkadaşları tarafından hor görülmesi olduğu belirtilmiştir. Aşağılayıcı sözler söyleme ve küçük görmenin yapılan çatışma doğurduğu (Türnüklü 2007: 147) bunun da okuldan uzaklaşma tutumuna dönüşebileceği söylenebilir.

64. Gelir getiren bir işte çalışma isteği ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

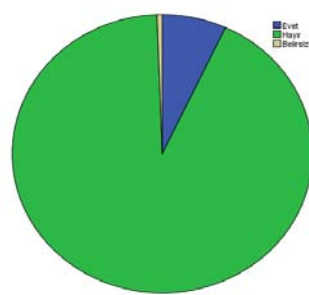
"Gelir getiren bir işte çalışmak zorundayım" maddesine ankete katılanların % 6,9' u "Evet" % 92,5' i "Hayır" demiştir. % 0,6's i ise bu ifadeye herhangi bir işaretlemeye bulunmamıştır. Çalışmak zorunda olduğunu düşünen veya çalışan öğrencilerin oranı küçümsenmeyecek bir orandır.

Gelir getiren bir işte çalışmak zorundayım	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	183	6,9	2445	92,5	15	,6

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	183	2,3169	,66966	-11,93	2612	,000
	Hayır	231	2,7540	,46032			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Gelir getiren bir işte çalışmak zorundayım

"Gelir getiren bir işte çalışmak zorundayım" ifadesine "Evet" ve "Hayır" diyenler arasında "okula isteklilik" açısından, anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakmak için t testi yapılmış ve bir fark olduğu bulunmuştur. Buna göre çalışma isteği içinde olan öğrencilerin "okul ile ilgili istekliliklerinin" aritmetik ortalaması, çalışmak zorunda olmayan aritmetik ortalamasından daha azdır. Gelir getiren bir işte çalışmak zorunda olan öğrenciler okullarına daha az isteklidir. Yapılan çalışmalar da (Gökşen vd., 2006: 6; Doğan vd., 2008: 23; İlhan Tunç, 2009: 254; Özbaş, 2010: 38) aileye destek sağlamak amaçlı işte veya evde çalışan çocukların okul bırakmaya daha eğilimli olduğu ve okula olan isteklerinin az olduğunu destekler niteliktedir.

65. Öğretmenin öğrencinin gayretini fark etmesi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

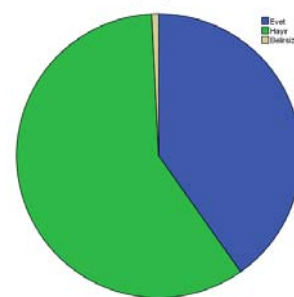
"Öğretmenlerimin benim gayretim farkında olmadıklarını düşünüyorum" sorusuna ankete katılanların % 40,2'si "Evet" %59,0'ı "Hayır" demiştir. % 0,8 si ise bu ifadeye herhangi bir işaretlemeye bulunmamıştır. İki öğrenciden biri, öğretmenlerinin kendisinin gayretinin farkında olmadığını belirtmektedir. Bu sonucun birkaç nedeni; öğretmenlerin yetersizliği, sınıfların kalabalıklık, yoğun müfredat vb. şeklinde ifade edilebilir.

Öğretmenlerimin benim gayretim farkında olmadıklarını düşünüyorum.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	1063	40,2	1559	59,0	21	,8

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	1058	2,6815	,5121	-3,575	2608	,000
	Hayır	1552	2,7513	,47095			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Öğretmenlerimin benim gayretim farkında olmadıklarını düşünüyorum.

"Öğretmenlerimin benim gayretim farkında olmadıklarını düşünüyorum" ifadesine "Evet" ve "Hayır" diyenler arasında "okula isteklilik" açısından, anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakmak için t testi yapılmış ve bir fark olduğu bulunmuştur. Evet" diyen öğrencilerin "okul ile ilgili istekliliklerinin" aritmetik ortalaması "Hayır" diyenlerin aritmetik ortalamasından daha azdır. Buna göre, öğretmenleri kendilerinin gayretinin farkında olmayan çocuklar, farkında olanlara göre, okullarına daha az isteklidir. Yani bu öğrencilerin devamsızlığı veya okul terk potansiyeli daha fazladır. Öğretmenin, öğrenciden başarı beklentisi yoksa o öğrenciyle fazla ilgilenmeyip kendi haline bırakmasıyla öğrenci başarısızlığı benimseyip gayret göstermeyecektir (Yılmaz, 2005: 16). Böylece öğrencinin okula istekliliği azalacak ve okulu bırakmaya daha eğilimli olacaktır.

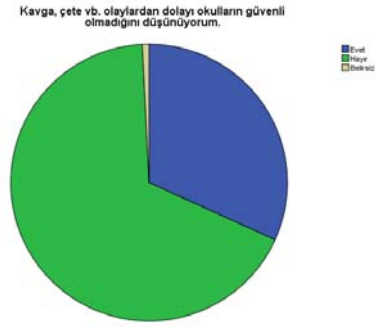
66. Öğrencinin okula güvenmesi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Kavga, çete vb. olaylardan dolayı okulların güvenli olmadığını düşünüyorum" sorusuna ankete katılanların %31,8'si "Evet" %67,4'i "Hayır" demmiştir. % 0,8 si ise bu ifadeyi boş bırakmıştır. Üç öğrenciden ikisi okulu güvenli bulmamaktadır. Çeşitli araştırmalarla yapılan tespitler (Dönmez 2001; Baldry 2003; Işık 2004) ışığında, okul güvenliğinin, son zamanların en önemli eğitsel sorun olduğu söylenebilir

Kavga, çete vb. olaylardan dolayı okulların güvenli olmadığını düşünüyorum.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	840	31,8	1782	67,4	21	,8

	N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?						
Evet	834	2,6990	,50858	-1,693	2606	,09
Hayır	1774	2,7339	,48230			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

"Kavga, çete vb. olaylardan dolayı okulların güvenli olmadığını düşünüyorum." ifadesine "Evet" ve "Hayır" diyenler arasında "okula isteklilikleri" açısından bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için yapılan t testi karşılaştırmasında anlamlı farklılık görülmüştür. "Evet" diyen öğrencilerin "okul ile ilgili istekliliklerinin" aritmetik ortalaması "Hayır" diyenlerin aritmetik ortalamasından daha azdır. Bu sonuca göre, okulunun güvenli olduğunu düşünmeyen öğrencilerin okullarını daha az sevdikleri ve bu özellikleriyle potansiyel devamsız veya okulu terk eden olabilecekleri söylenebilir. Güvenlik insanın temel gereksinimlerinden biridir. Güvenlik gereksinimini henüz karşılamamış, her türlü tehdit ve tehlikeye karşı kendini güvende hissetmeyen bireyler, eğitim öğretim sürecinden yeterince yararlanamazlar (Öğülmüş, 2007: 16). Gökşen vd. (2006: 10) yapmış oldukları çalışmalarında özellikle kız çocuklarının okula devamında okul güvenliğinin belirleyici bir etken olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca tüm Türkiye'de etkisi giderek artan "çeteleşme" olayları okulların güvensizliğini artırmakta, çocukların okula gitmeye olan istekliliğini azaltmaktadır (Gökşen vd., 2006: 30).

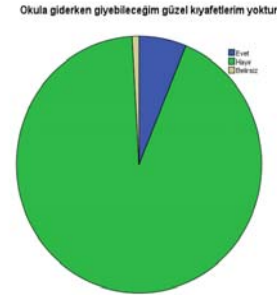
67. Öğrencinin okulda giyebileceği kıyafet ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Okula giderken giyebileceğim güzel kıyafetlerim yoktur" sorusuna ankete katılanların %6,3 'i evet ,%92,8 'i hayır demmiştir. % 0,9 si ise bu ifadeyi belirsiz bırakmıştır. Kıyafet yetersizliğinden dolayı okula gitmekten çekinen öğrencilerin oranı küçümsenmeyecek bir rakamdır. Üstelik bu oran özellikle şehirdeki okullara gidildikçe (% 8.3) artmaktadır.

Okula giderken giyebileceğim güzel kıyafetlerim yoktur	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	165	6,3	2454	92,8	24	,9

	N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Ok l ile ilgili olarak endinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?						
Evet	165	2,642	,55603	-2,668	2603	,008
Hayır	2440	2,7295	,48574			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

"Okula giderken giyebileceğim güzel kıyafetlerim yoktur" ifadesine "Evet" ve "Hayır" diyen öğrenciler arasında, "okula isteklilikleri" açısından farklılık olup olmadığını anlamak için yapılan t testi karşılaştırmasında anlamlı farklılık görülmüştür. Buna göre, bu ifadeye "Evet" diyen öğrencilerin "okula isteklilikleri" Hayır" diyenlerin aritmetik istekliliğinden daha düşüktür. Yani, öğrencinin okulda giyebileceği kıyafetin olmaması okula istekliliği azaltmaktadır. Bu sonuca bakarak, son zamanlarda öğrencileri daha fazla mutlu edeceği düşüncesi temelinde gerçekleştirilen serbest kıyafet uygulamasının gözden geçirilmesi gerektiği hatırlanabilir. Kıran' ın (2001) araştırmasındaki bulgular da tek tip kıyafet uygulamasını destekler mahiyettedir. Denizli ilinde gerçekleştiren araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin ve velilerin, sosyo-ekonomik farklılıkların yaratacağı sorunlardan dolayı serbest kıyafet uygulamasına karşı çıktığı görülmüştür. "Kaliforniya'da Long Beach bölgesinde yapılan bir araştırmada, zorunlu kıyafet uygulamasına, başlanan ilk yılın sonunda devamsızlıkta %32, okul suçlarında %36, kavgalarda %51, şiddette ise %18'lik bir azalma görülmüştür. Diğer bir zorunlu kıyafet uygulama sonucunda da, ilköğretim okulunda devam oranının %96'ya ulaştığı, tespitinde bulunulmuştur.. Yine ABD'ndeki 7 eyalette öğretmen ve okul yöneticilerinin tek tip kıyafet uygulamasının disiplin problemlerini azalttığı ve iftihar listesine giren öğrenci sayısını artırdığını ifade ettiklerini saptanmıştır. Başka bir araştırmada da tek tip kıyafet sonrası aynı şekilde disiplin suçlarında azalma, iftihar listesine giren öğrencilerde artış gözlenmiştir." (Erkan, 2003: 271).

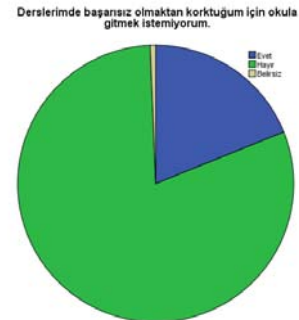
68. Öğrencinin okulda başarısız olma korkusu ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Derslerimde başarısız olmaktan korkuyorum" ifadesine ankete katılanların %18,9 'i evet ,%80,4 'i hayır demmiştir. % 0,6 si ise bu ifadeyi cevaplamamıştır. Başarısızlık korkusu olan öğrencilerin sayısı neredeyse beş öğrenciden bir kişidir. Bu oran, bu soruna ilgilenilmesi gerektiği anlamına gelebilir. Bu sorunun bir nedeni çocuklar üzerindeki, başta ailelerin sonra toplumun diğer kesimlerinin başarılı olmaları gerektiği yönündeki sürekli baskıları (Yıldız 2007) olabilir.

Derslerimde başarısız olmaktan korkuyorum	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	500	18,9	2126	80,4	17	,6

	N	AO	SS	t	SD	An am düzeyi*
Ok l ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görü rsunuz?						
Evet	496	2,5081	,60297	-11,098	2610	,000
Hayır	2116	2,7736	,44593			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Yapılan t testi sonucunda, "Derslerimde başarısız olmaktan korkuyorum" ifadesine "Evet" ve "Hayır" diyenler arasında "okula isteklilikleri" açısından anlamlı bir farklılık görülmüştür. Buna göre, "okula isteklilik" açısından derslerinde başarısız olmaktan korkan çocukların durumu, bu korkusu olmayanlara göre daha kötüdür. Bir başka deyişle, derslerinde başarısız olmaktan korkan çocuklar okulu daha az istemektedirler. Alanyazında bu korkunun en yaygın hali olan, sınav kaygısı ile ilgili oldukça fazla sayıda çalışma vardır. Tutar (2002) ve Özbaş (2010) tarafından yapılan araştırmalarda, öğrencilerin kendilerinden kaynaklanan en önemli devamsızlık nedenleri arasında dersleriyle ilgili sınavlardan düşük not alma korkusunun yer aldığı belirtilmiştir. Derslerde başarısız olma korkusu öğrencilerin %95'inde değişik düzeyde stres yaptığı görülmektedir (Ardıç,2009:28). Öğrencilerin "düşük not alabilecekleri endişesi, öğretmenleri karşısında zor durumda kalabilecekleri düşüncesi, sorumluluklarını yerine getirememenin verebileceği üzüntü vb. nedenlerle ders devamsızlığı yaptıkları" (Özbaş,2010:38) söylenebilir.

69. Öğrencinin ailesinin okula karşı tutumu ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

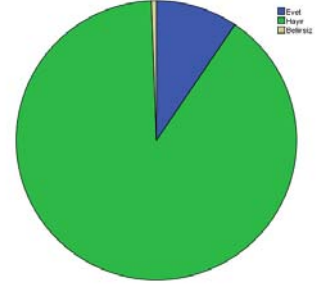
“Ailemin benim okula gitmemi istemeyeceğini düşünüyorum” maddesine ankete katılanların %9,5’si “Evet”, %90,0’i “Hayır” demiştir. % 0,5 si ise kararsız kalmıştır. Sivas ta, her on öğrenciden birinin ailesi çocuğunun okula gitmesini istemediği ortaya çıkmıştır. Bu bulgu, okul terki ve devamsızlığı önlemeye çalışırken ailenin öneminin farkında olunması gerektiği anlamına gelebilir.

Ailemin benim okula gitmemi istemeyeceğini düşünüyorum.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	250	9,5	2378	90,0	15	,5

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	248	2,6411	,55856	-2,766	2612	,006
	Hayır	2366	2,7316	,48249			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Ailemin benim okula gitmemi istemeyeceğini düşünüyorum.

“Ailemin benim okula gitmemi istemeyeceğini düşünüyorum” maddesine “Evet” ve “Hayır” diyen çocuklar arasında, “okula isteklilikleri” açısından bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için t testi yapılmış ve anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. “Evet” diyen kişilerin “okul ile ilgili istekliliklerinin” “Hayır” diyenlerden daha az olduğu saptanmıştır. Buna göre, ailesi okula olumlu bakmayan çocukların kendilerinin de okula karşı olumsuz oldukları söylenebilir. Ailelerin okula ilişkin önyargıları, olumsuz tutumları çocuğun devamına engel oluyorsa, aile ile okul arasında etkili iletişim ve işbirliği yolları geliştirilmelidir. (Özbaş,2010:34). Türkiye’de birçok aile, çocuklarının eğitimine gereken önemi vermemekte ve eğitimin gerekliliğine inanmamaktadır. Bu durum genel olarak okullaşma oranlarının düşmesinin ve okul terkinin bir nedeni olarak görülmektedir. Bu nedenle çocukların okullaşmasını sağlamak öncelikle ailelerin eğitim konusunda bilinçlenmesiyle mümkün olacaktır.

70. Öğrencilerin gruplaşmaları (kikleşmeler) ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

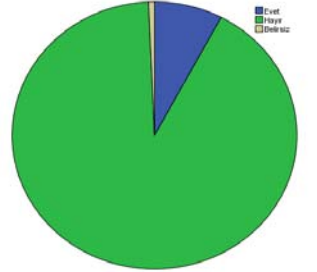
“Okulda herkesin bir arkadaş grubu var ve beni aralarına almıyorlar” maddesine ankete katılanların %7,8’si “Evet”, %91,6’i “Hayır” demiştir. % 0,7 si ise işaretlessiz bırakmıştır. Öğrencilerin %8’i okulda kendisini yalnız ve dışlanmış hissetmektedir. Bu oran şehir merkezi okullarında %11’lere kadar çıkmaktadır.

Okulda herkesin bir arkadaş grubu var ve beni aralarına almıyorlar	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	205	7,8	2420	91,6	18	,7

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	205	2,5000	,61588	-6,849	2609	,000
	Hayır	2420	2,7428	,47367			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Okulda herkesin bir arkadaş grubu var ve beni aralarına almıyorlar.

“Okulda herkesin bir arkadaş grubu var ve beni aralarına almıyorlar” maddesine. “Evet” ve “Hayır” diyen çocuklar arasında, “okula isteklilikleri” açısından bir farklılık olup olmadığını anlamak için t testi yapılmış ve anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. “Evet” diyen kişilerin “okul ile ilgili istekliliklerinin” “Hayır” diyenlerden daha az olduğu saptanmıştır. Buna göre, okulda kendilerini yalnız ve dışlanmış hisseden çocukların okula karşı olumsuz oldukları söylenebilir. Bir öğrencinin arkadaş çevresinden dışlanması da yine onun eğitimi üzerinde olumsuz etki yapmakta ve eğitimlerinin devam etmemesine yol açmaktadır. Arkadaşları tarafından dışlanan ve reddedilen öğrencilerin daha çok devamsızlık yaptığı ve daha az başarılı olduklarını çeşitli araştırmalarla ortaya konmuştur (Uysal, 2008:147). Okulda arkadaş sahibi olamama, okula gitmek için bir nedeni olmama ve okul içinde sosyal olarak yalnız kalma da okuldan kaçma nedenleri arasında gösterilmektedir (De Kalb, 1999)

71. Evlenip aile kurmak isteyen öğrenciler ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

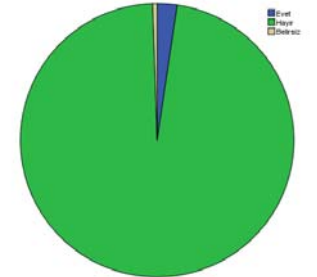
“Erkenden evlenip aile kurmak ve anne/baba olmak istiyorum” sorusuna ankete katılanların %2,3’si evet, %97,1’i hayır demiştir. % 0,5 si ise bu ifadeyi cevapsız bırakmıştır. Bu ifadenin ankete yerleştirilme nedeni, daha önce proje gereği çocuklarla yapılan görüşmeler idi. Bu anlamda çocukların kendilerinde evliliğe ilişkin bir heves, bir istek gözlemlenmiş, olmasıydı, oranın bu kadar fazla olabileceği düşünülmemişti. Özellikle köylerdeki kız çocukları bu oranın çoğunluk kısmını temsil etmektedirler. Bir ilköğretim son sınıf kız çocuğunun böyle düşünmesi oldukça anormal bir durum iken, ortaöğretimdeki kız çocuklarının evliliği düşünmesi de üzerinde çalışılması gereken bir sonuç gibi durmaktadır.

Erkenden evlenip aile kurmak ve anne/baba olmak istiyorum.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	62	2,3	2 67	97,1	14	,5

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	62	2,3871	,61016	-5,487	2613	,000
	Hayır	2553	2,7313	,48475			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Erkenden evlenip aile kurmak ve anne/baba olmak istiyorum.

“Erkenden evlenip aile kurmak ve anne/baba olmak istiyorum” ifadesine. “Evet” ve “Hayır” diyen çocuklar arasında, “okula isteklilikleri” açısından bir farklılık olup olmadığını anlamak için t testi yapılmış ve anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. “Evet” diyen kişilerin “okul ile ilgili istekliliklerinin” “Hayır” diyenlerden daha az olduğu saptanmıştır. Buna göre, erkenden evlenmek isteyen çocukların okula karşı olumsuz oldukları söylenebilir. Köy değer yargıları içinde şekillenen çocuk eğitiminde, kızlara uygulanan değer eğitimi onların okullaşmasını olumsuz etkilemektedir. Bazı bölgelerde kız çocuklarının geleneksel yaklaşımla erken evlendirilmesi, annelerinin küçük yaşta beri kız çocuklarına eliş, çeyiz hazırlama konusunda psikolojik baskısı gibi geleneksel nedenler arasında sıralanabilir. (Doğan ve diğerleri,2008:41).

72. Öğrencinin meslek hedefi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

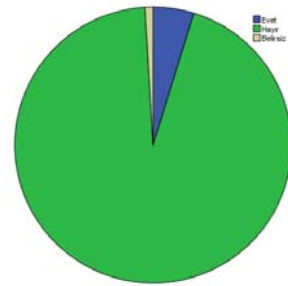
“Şu an gelecek için herhangi bir meslek düşünmüyorum” ifadesine ankete katılanların % 4,8 i evet, % 94,3 ü hayır demiştir. % 0,9 u ise bu ifadeye herhangi bir işaretlemeye bulunmamıştır.

Şu an gelecek için herhangi bir meslek düşünmüyorum.	Evet		Hayır		Beli siz	
	F	%	F	%	F	%
	126	4,8	2492	94,3	25	,9

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Eve	124	2,3145	,67915	-9,690	2602	,000
	Hayır	2480	2,7444	47013			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Şu an gelecek için herhangi bir meslek düşünmüyorum

Mesleki bir hedefi olmayan çocukların okula istekliliği ile onların istekliliği arasında bir fark olup olmadığına bakmak için t testi yapılmıştır. Testin sonucunda anlaşılmıştır ki, mesleki hedefi olan çocuklar, olmayanlara göre daha çok okula gitmek istemektedirler. Bunun yanında öğrencilerin hedef belirleyememiş olmaları ve öğrenime devam etmeleri durumunda ulaşabilecekleri bir amacın olmaması, okul devamlılığının gerekliliği konusunda fikre sahip olmamaları durumunu ortaya çıkarmaktadır. Üst öğrenim kurumuna devam ederse hangi türde okullara gidebileceği, üniversitede hangi bölümlerde okuyabileceği, hangi mesleklere sahip olabileceği gibi konularda bilgilerinin olmaması, öğrencilerde bu türden hedefsizlikler doğurabilmektedir. Bu da mesleki rehberliğin önemine işaret etmektedir.

73. Okul dışındaki faaliyetlere ilgi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

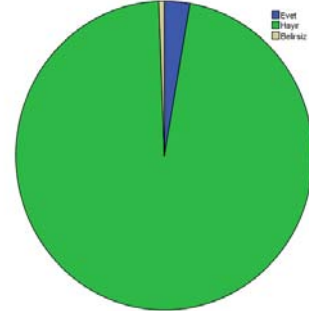
“Okula gidip ders çalışmak yerine tarlada çalışmak, hayvanlarla ilgilenmek, gezmek vb. gibi işleri yapmayı daha çok seviyorum” ifadesine ankete katılanların % 2,8 i “Evet”, % 96,6’sı “Hayır” demiştir. %0,6’sı ise görüş belirtmemiştir. Bu ifadeye, “Evet” diyenlerin neredeyse tümü (% 2.65) kırsaldaki (köylerdeki) okullarda okuyan öğrencilerdir.

Okula gidip ders çalışmak yerine tarlada çalışmak, hayvanlarla ilgilenmek vb. gibi işleri yapmayı daha çok seviyorum.	Evet		Hayır		Be irsiz	
	F	%	F	%	F	%
	73	2,8	2554	96,6	16	,6

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	73	2,1644	,64579	-10,047	2611	,000
	Hayır	2540	2,7390	,47627			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Okula gidip ders çalışmak yerine tarlada çalışmak, hayvanlarla ilgilenmek vb. gibi işleri yapmayı daha çok seviyorum.

“Okula gidip ders çalışmak yerine tarlada çalışmak, hayvanlarla ilgilenmek vb. gibi işleri yapmayı daha çok seviyorum” ifadesine, “Evet” ve “Hayır” diyenler arasında yapılan t testi karşılaştırmasında anlamlı farklılık görülmüştür. “Evet” diyen kişilerin “okul ile ilgili istekliliklerinin” aritmetik ortalaması “Hayır” diyenlerin aritmetik ortalamasından daha az olup “Evet” diyenler daha isteksiz, “Hayır” diyenler daha isteklidir. Ailelerin okula ilişkin olumsuz tutum ve davranışlarını çocuklarına yansıtması çocukların da okula ve eğitimin gerekliliğine ilişkin olumsuz tutum geliştirmelerine neden olmaktadır. Örneğin kız çocuklarının evlenmeye, erkek çocukların çalışıp para kazanma ve meslek edinmeye motive edilmesi, çocukların eğitimin gerekliliğine ilişkin inançlarını olumsuz etkilemektedir (Doğan ve diğerleri,2008:42).

74. Okul tercihi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

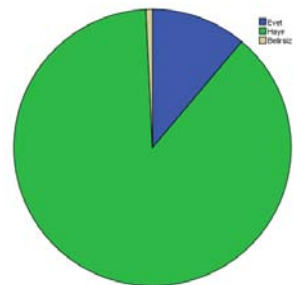
“Okulumu seçmek istiyorum” sorusuna ankete katılanların %11,1’i Evet, % 88,1’i Hayır demiştir. % 0,8’i ise belirsiz bırakmıştır. Her on öğrenciden biri, istediği okul olmazsa gelecekteki okula devam etmeyeceğini belirtmektedir.

Okulumu seçmek istiyorum	Eve		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	294	11,1	2329	88,1	20	,8

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	294	2,5137	,59478	-7,885	2608	,000
	Hayır	2318	2,7506	,46818			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Okulumu seçmek istiyorum

“Okulumu seçmek istiyorum” ifadesine “Evet” ve “Hayır” diyenler arasında yapılan t testi karşılaştırmasında anlamlı farklılık görülmüştür. “Evet” diyen kişilerin “okul ile ilgili istekliliklerinin” aritmetik ortalaması “Hayır” diyenlerin aritmetik ortalamasından daha az olup evet diyenler daha isteksiz, hayır diyenler daha isteklidir. Bu maddeye verilen cevap ile mesleki hedefi olma veya olmama sorusuna verilen cevaplar birleştirildiğinde öğrencilerin istençlerinin (irade) önemi ortaya çıkmaktadır. Bu istencin bilinçli bir hale getirilebilmesi adına nitelikli mesleki rehberlik uygulamalarına gerek olduğu oldukça açıktır.

75. Ekonomik durum ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

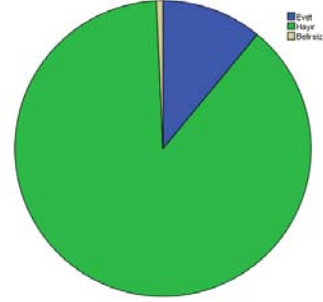
“Parasal nedenler okulda güçlükler yaşamama neden oluyor” ifadesine ankete katılanların %11,0’ı “Evet” %88,3’ü “Hayır” demıştır. % 0,7 si ise işaretlemde bulunmamıştır. Bu bulguya göre, Sivas’ta her on kişiden biri okulda parasal nedenlerden dolayı sıkıntılar yaşamaktadır.

Parasal nedenler okulda güçlükler yaşamama neden oluyor	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	290	11,0	2334	88,3	19	,7

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	288	2,6632	,53 60	-2 324	2608	,020
	Hayır	2322	2,7339	,48 34			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Parasal nedenler okulda güçlükler yaşamama neden oluyor

“Parasal nedenler okulda güçlükler yaşamama neden oluyor” ifadesine katılan öğrenciler ile katılmayanlar arasında yapılan t testi karşılaştırmasında anlamlı farklılık görülmüştür. Parasal nedenlerle okulda güçlük yaşadığını söyleyenlerin “okul ile ilgili isteklilikleri” böyle bir sıkıntısı olmayanlara göre daha az olup, parasal sıkıntısı olanlar daha isteksizdir. Tunç (2009:238)’a göre, okul terkinde en önemli sorun ailenin maddi durumunun yetersizliğidir. Alanyazında benzer tespitle bulunan başka çalışmalar da (Rosenthal ve Sawyers, 1996; Kadı, 2000) mevcuttur. Ekonomik durumun iyi olması eğitim açısından ciddi avantajlar sağlamaktadır. Daha az sosyal sorunlar yaşayan bir çevredeki okula gidebilmesi, okuması için gerekli standart harcamalarını daha rahat karşılayabilmesi ve eğitime yardımcı olacak ansiklopedi ve bilgisayar gibi teknik imkanlara daha kolay sahip olabilmeleri, bireylerin eğitim şansını ve başarısını il doğrudan ilgilidir. (Uysal, 2008:141)

76. Karma eğitim ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

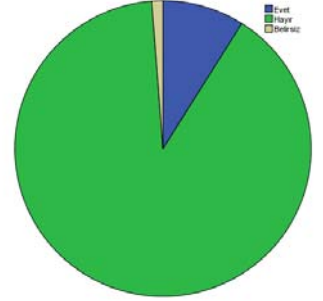
“Ailem için karma eğitim (kız ve erkek öğrencilerin bir arada eğitim görmesi) bir sorundur” sorusuna ankete katılanların % 8,9’u “Evet” % 89,9’u “Hayır” demıştır. % 1,2’si ise bu ifadeye karşılığı belirsiz bırakmıştır. Okullar, karma eğitim yoluyla, Cumhuriyet’in en önemli kazanımlarından biri olan cinsiyet eşitliğinin uygulandığı veya prova edildiği ilk yerlerdir. Bu açıdan her on kişiden neredeyse birinin ailesinin karma eğitime sıcaklık olarak bakması, oldukça sıkıntılı bir durumdur.

Ailem için karma eğitim (kız ve erkek öğrencilerin bir arada eğitim görmesi) bir sorundur	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	236	8,9	2375	89,9	32	1,2

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	236	2,5297	,59356	-6,397	2596	,000
	Hayır	2362	2,7422	,47468			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Ailem için karma eğitim (kız ve erkek öğrencilerin bir arada eğitim görmesi) bir sorundur

“Ailem için karma eğitim (kız ve erkek öğrencilerin bir arada eğitim görmesi) bir sorundur” ifadesine “Evet” ve “Hayır” diyenler arasında yapılan t testi karşılaştırmasında anlamlı farklılık görülmüştür. “Evet” diyen kişilerin “okul ile ilgili istekliliklerinin” aritmetik ortalaması “Hayır” diyenlerin aritmetik ortalamasından daha az olup “Evet” diyenler daha isteksiz, “Hayır” diyenler daha isteklidir. Başka bir deyişle ailesi karma eğitime sıcak bakmayan çocuklar, okula gitmek istememektedirler. Ailelerin kız çocuklarının karma eğitim yapılan okullarda erkeklerle birlikte okumalarını istememeleri de kız çocuklarının okullaşmasında bir engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı aileler, karma eğitimin kendi inanç ve ilkeleri ile bağdaşmadığı ve özellikle kızların ergenlik dönemine ulaşması ile erkek öğrencilerle aynı ortamları paylaşmasının sakinçalara yol açabileceği gibi düşüncelerle kızlarını okula göndermek istememektedirler (Tunç,2009:255)

77. Okul dışı kuruluşlardan eğitimsel destek almak ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

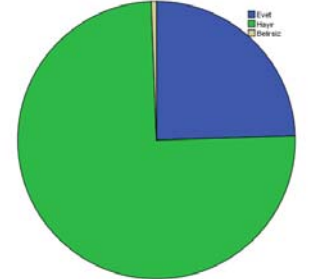
“Okulda ve sınavlarda başarıyı artırmak için kursa, dershaneye gidiyorum” ifadesine, ankete katılanların %24,5’i “Evet”, % 74,9’u “Hayır” demıştır. Kalan diğer kısım ise (%0,6) bu ifadeyi cevapsız bırakmıştır. Sivas’ta her dört öğrenciden biri eğitimsel destek almak için kurs, etüt, dersane vb. yerlere gitmektedir. Bu sonuç, okulların yeniden gözden geçirilmesi gerektiği anlamına gelebilir.

Okulda ve sınavlarda başarıyı artırmak için kursa, dershaneye gidiyorum.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	648	24,5	1979	74,9	16	,6

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	648	2,7299	,47461	,442	2611	,658
	Hayır	1965	2,7201	,49645			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Okulda ve sınavlarda başarıyı artırmak için kursa, dershaneye gidiyorum.

“Okulda ve sınavlarda başarıyı artırmak için kursa, dershaneye gidiyorum” ifadesine “Evet” ve “Hayır” diyenler arasında yapılan t testi karşılaştırmasında anlamlı farklılık görülmemiştir. Yani, okul dışı kuruluşlardan eğitimsel destek alın, alması çocuklar okula gitmede aynı düzeyde isteklidir.

78. Derslerle ilgili etrafta yardım edecek birinin varlığı ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Derslerle ilgili ödev vb. gibi durumlarda etrafta (aile, yurt vb.) bana yardım edecek kimse yoktur" ifadesine ankete katılanların % 29,4'ü "Evet" % 69,9'u "Hayır" derken. % 0,6'sı ise herhangi bir işaretlemeye bulunmamıştır. Bu sonuca bakarak öğrencilerin onda üçünün yardım alacak birine ihtiyaç duydukları yorumu yapılabilir.

Derslerle ilgili ödev vb. gibi durumlarda etrafta (aile, yurt vb.) bana yardım edecek kimse yoktur.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	778	29,4	1848	69,9	17	,6

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	773	2,6856	,50722	-2,546	2611	,011
	Hayır	1840	2,739	,48287			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

"Derslerle ilgili ödev vb. gibi durumlarda etrafta (aile, yurt vb.) bana yardım edecek kimse yoktur" ifadesine "Evet" ve "Hayır" diyen öğrenciler arasında yapılan t testi karşılaştırmasında anlamlı farklılık görülmüştür. Bu ifadeye "Evet" diyen öğrencilerin "okul ile ilgili istekliliklerinin" "Hayır" diyen öğrencilere göre daha azdır. Buna göre, etrafta eğitsel yardım alacağı bir kimseye sahip olmayan öğrencilerin okulu bırakma eğiliminde olacağı söylenebilir. Aileler öğrencinin okul hayatının en önemli ve gerekli destekçileridir. Öğrencinin derslerine yardımcı olma yanında, onun derslerini ve okul faaliyetlerini izleme noktasında ailenin eğitime olumlu katkı yapan boyutu göz önüne alındığında, kırsal kesimdeki aileler yetersiz kalmaktadırlar. Roscigno & Crowley tarafından bu paralele yapılan araştırmalarda, köylü çocuklarının okulda daha az başarılı oldukları ve daha çok okulu bırakma eğilimi gösterdiklerini ortaya konmuştur (Uysal, 2008: 141).

79. Aile dışındaki kaynaklardan parasal destek alma ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Ailem beni (varsa kardeşlerimi) okula göndermek için çeşitli kişi veya kurumlardan (devlet, vakıf, dernek vb.) parasal destek almaktadır" sorusuna ankete katılanların %7,6'sı evet % 91,5'i hayır demiştir. % 0,9 si ise kararsız kalmıştır.

Ailem beni (varsa kardeşlerimi) okula göndermek için çeşitli kişi veya kurumlardan (devlet, vakıf, dernek vb) parasal destek almaktadır.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	200	,6	2419	91,5	24	,9

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	200	2,6700	,50236	-1,564	2604	,118
	Hayır	2406	2,7265	,49026			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Dış kaynaklardan destek alan aileler ile almayanlar arasında, okula devam etmede isteklilik açısından yapılan t testi karşılaştırmasında, anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Buna rağmen "Evet" diyen kişilerin "okul ile ilgili istekliliklerinin" aritmetik ortalaması "Hayır" diyenlerin aritmetik ortalamasından daha azdır. Buna göre, ailesi dışarıdan destek alan ailelerin çocukları, okula devam açısından daha isteksizdir.

80. Eğitim masraflarının karşılanamaması ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Ailem eğitim masraflarını karşılamadığı için beni okula göndermek konusunda isteksiz." sorusuna ankete katılanların %7,2'si evet % 92,0'i hayır demiştir. % 0,8'i ise kararsız kalmıştır.

Ailem eğitim masraflarını karşılamadığı için beni okula göndermek konusunda isteksiz.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	189	7,2	2432	92,0	22	,8

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	18	2,6402	,52356	-2,414	2606	,016
	Hayır	2419	2,7296	,48773			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Eğitim masraflarını karşılamadığı için öğrenciyi okula göndermede isteksiz ve istekli olan ailelerin çocukları arasında yapılan t testi karşılaştırmasında, aralarında okula devam etmede isteklilik açısından anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Buna göre ailesi masraflar karşılamadığı için kendisini okula göndermede isteksiz olan ailelerin çocukları "okula gitme isteği" ailesi istekli olan çocuklara göre daha düşüktür. Alanyazında, eğitimin maliyetinin görece yoksul aileler için oldukça yüksek olduğundan kız çocuklarının okula gönderilmesi açısından engelleyici (Müftü 2001) bir rol oynadığı yapılan tespitler arasındadır.

81. Okul sonrasında çalışan çocuklar ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Okuldan çıktıktan sonra aileme destek olmak için çalışmak zorundayım." sorusuna ankete katılanların %8,9'u evet % 90,4'ü hayır demiştir. % 0,8'i ise kararsız kalmıştır.

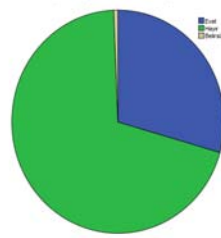
Okuldan çıktıktan sonra aileme destek olmak için çalışmak zorundayım.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	235	8,9	2388	90,4	20	,8

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	234	2,632	,54179	-2,920	2608	,004
	Hayır	2376	2,730	,48541			

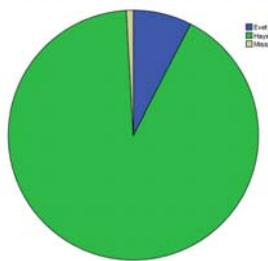
*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Okuldan çıktıktan sonra ailelerine destek olmak üzere çalışan öğrenciler ile çalışmayan öğrenciler arasında yapılan t karşılaştırmasının sonucuna göre; çalışmayan öğrenciler, çalışanlara göre okula daha isteklidir. Masraflarını karşılamak için çalışmak zorunda olan öğrencilerin okula karşı daha olumsuz olmaları, çalışmalarının meydana getirebileceği yorgunluk, ilgisizlik ve kopuklukla açıklanabilir. Çalışan çocuklar çoğu zaman okula devam edememekte, hem çalışıp hem okula giden çocuklar ise okulda yeterli kadar başarı gösteremeyerek zorunlu eğitimlerini yarıda bırakmakta ve ileriki çalışma yaşamları için gerekli olan donanımdan yoksun kalmaktadırlar. Maddi sıkıntılar çocuk işgücüne duyulan ihtiyacı artırarak okullulaşmayı olumsuz yönde etkilemektedir. Aileler yoksulluk nedeniyle çocuklarını çalıştırarak onların aile bütçesine katkı sağlamlarını beklemektedir. Ayrıca çalışan ebeveynler de çocukların evde anne-baba görevlerini yerine getirmesini istemektedirler. Ev işlerinde çalışma olarak tanımlanan bu beklenti kız çocuklarının okullulaşmasının önünde önemli bir engel oluşturmaktadır (Doğan ve diğerleri, 2008:23-41)

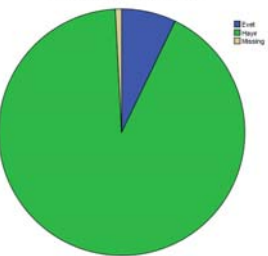
Derslerle ilgili ödev vb. gibi durumlarda etrafta (aile, yurt vb.) bana yardım edecek kimse yoktur.

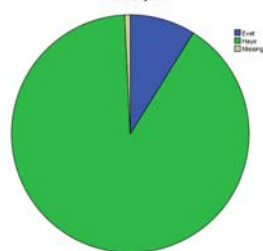
Ailem beni (varsa kardeşlerimi) okula göndermek için çeşitli kişi veya kurumlardan (devlet, vakıf, dernek vb) parasal destek almaktadır.

Ailem eğitim masraflarını karşılamadığı için beni okula göndermek konusunda isteksiz.

Okuldan çıktıktan sonra aileme destek olmak için çalışmak zorundayım.

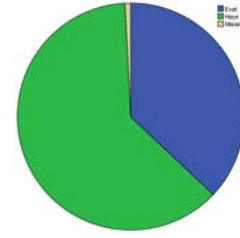

82. Ailelerin, okulu güvenli bulmaması ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Ailem her zaman benim okulda güvenli olmadığını düşünür ve başıma bir şey geleceğinden endişelenir." sorusuna ankete katılanların %37,0'si evet % 62,1'i hayır demiştir. % 0,8'i ise kararsız kalmıştır. Sivas'ta her on aileden dördü okula güvenmemektedir. Bu oldukça yüksek bir orandır. Güven oluşturmak adına okul yönetimine ciddi roller düşüyor açıktır.

Ailem her zaman benim okulda güvenli olmadığını düşünür ve başıma bir şey geleceğinden endişelenir.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	979	37,0	1642	62,1	22	,8

Ailem her zaman benim okulda güvenli olmadığını düşünür ve başıma bir şey geleceğinden endişelenir.

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	970	2,6979	,5149	1,903	2607	,048
	Hayır	163	2,7358	,47695			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

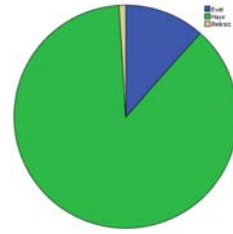
Okulu güvenli bulmayan ailelerin çocukları ile güvenli bulan ailelerin çocukları arasında okula gitmede isteklilik açısından fark olup olmadığını anlamak için yapılan t testinde, bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, okula güvenen ailelerin çocukları güvenmeyenlerin ailelerin çocuklarına göre, okula daha isteklidir. "Okul güvenliği tam olarak sağlandığı zaman ailelerin daha bir istekle çocuklarını okula gönderecekleri söylenebilir (Ozan ve Korkmaz, 2009:128). Ancak bu güvenliğin polisiye tedbirler şeklinde olması hiç te eğitsel bir netlik taşınamaması açısından sorun çözümü bir uygulama olamamaktadır (Toprakçı, 2008)

83. Okulun, kızların ahlakını bozacağını düşünülmesi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Ailem okuyan kız çocuğunun ahlakını bozacağını düşünüyor." sorusuna ankete katılanların %11,6'sı evet % 87,4'ü hayır demiştir. % 1,0'i ise kararsız kalmıştır. Her on çocuktan birinin ailesi ile ilgili olarak yaptığı bu tespit, kızların eğitimi açısından öncelikle erkeklerin zihniyetlerinin değişmesi gerektiği gerçeğinin altını çizmektedir. Nitelikli ve insancıl bir cinsellik anlayışının özellikle erkeklerin bilincine yerleşmesinin/yerleştirilmesinin bu türden soruların çözümünün anahtarı olacağı açıktır.

Ailem okuyan kız çocuğunun ahlakını bozacağını düşünüyor.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	306	11,6	2311	87,4	26	1,0

Ailem okuyan kız çocuğunun ahlakını bozacağını düşünüyor.

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	306	2,6536	,52878	-2,656	2601	,008
	Hayır	2297	2,7327	,48401			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

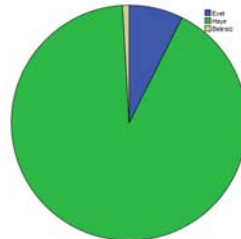
Yapılan t testi sonucunda anlaşılmıştır ki; kızlarının okula giderse ahlakını bozacağını düşünen ailelerin çocukları ile tam tersi düşünen ailelerin çocukları, okula isteklilik açısından birbirinden farklı düşünülmektedirler. Bu soruya "Evet" diyenlerin, "Hayır" diyenlere göre okula istekliliği daha azdır. Bu azalma şehirden ilçeye ve köye doğru daha bir azalmaktadır. Okuyan kız çocuğunun yoldan çıkacağı tespiti başka araştırmalarla da desteklenmektedir. "Kızların ahlak eğitimi daha fazla önemseyen fakat erkekleri daha önemli-değerli kabul eden, dini ve din dışı unsurların iç içe geçtiği geleneksel anlayış yüzünden kız çocuklarının eğitim hakkı engellenmektedir. Kız öğrenciler yapılan bir çalışmaya verdikleri cevaplarında ailelerinin kendilerini sorun çıkarabilecek yapıda gördüklerini, bir erkeğin veya kötü bir arkadaşın arkasına takılıp gidecek gözüyle baktıklarını ifade etmektedirler" (Tunç 2009:262).

84. Ailelerin, öğrencinin başarılarıyla ilgilenmesi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Okulda elde ettiğim bir başarı ailemi ilgilendirmez ve etkilemez." sorusuna ankete katılanların %7,4'ü evet % 91,7'si hayır demiştir. % 0,9'u ise kararsız kalmıştır. Sivas'ta on çocuktan biri okulunun ailesi tarafından önemsenmediğini belirtmektedir. Bu sonuç ailelere yapılacak bilgilendirme çalışmalarına bu konunun da ilave edilmesi gerektiğini hatırlatabilir.

Okulda elde ettiğim bir başarı ailemi ilgilendirmez ve etkilemez.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	196	7,4	2423	91,7	24	,9

Okulda elde ettiğim bir başarı ailemi ilgilendirmez ve etkilemez.

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	196	2,5000	,61185	-6,641	2605	,000
	Hayır	2411	2,7404	,47575			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

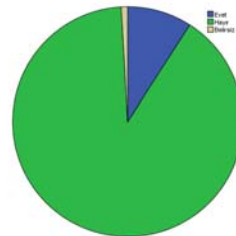
Öğrencilerinin okuldaki performanslarıyla ilgilenen ailelerin çocukları ile ilgilenmeyen ailelerin çocuklarının okula isteklilik açısından farklılık gösterip göstermediğini anlamak için yapılan t testi neticesinde, bir fark olduğu görülmüştür. Farkın yönü incelendiğinde; "Evet" diyen ailelerin çocuklarının okul ile ilgili istekliliklerinin, "Hayır" diyenlerden daha az olduğu görülmüştür. Buna göre aileleri okuldaki faaliyetlerini takip eden ailelerin çocuklarının okula daha fazla devam istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Baltaş'a (2001, 161) göre, öğrencilerin başarısını yükseltmek için okul-aile işbirliğinden önce, aileler ile çocukların işbirliği yapması gerekmektedir.

85. Ailelerin çocuklarının evde ders çalışmalarıyla ilgilenmeleri ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Ailem evde ders çalışmam ile ilgilenmez." sorusuna ankete katılanların %9,1'i evet % 90,0'i hayır demiştir. % 0,9'u ise kararsız kalmıştır. Ailenin çocuklarının okuldaki başarılarıyla ilgilenmemeleri kadar bir oran, bu soruya verilen cevaplarda da ortaya çıkmaktadır. Oysa ailenin çocuğa eğitsel desteği oldukça önemlidir.

Ailem evde ders çalışmam ile ilgilenmez.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	240	9,1	2379	90,0	24	,9

Ailem evde ders çalışmam ile ilgilenmez.

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	238	2,5168	,6212	-6,866	2604	,000
	Hayır	2368	2,7437	,47024			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Ailelerin çocuklarının evde ders çalışmalarıyla ilgilenmesi ya da ilgilenmesinin, öğrencilerin okula istekliliklerinde bir faktör olup olmadığını anlamak için yapılan t testi, anlamlı bir faktör olduğunu göstermiştir. "Ailem evde ders çalışmam ile ilgilenmez" sorusuna "Evet" diyen öğrencilerin, "Hayır" diyen öğrencilerden daha fazla okula istekli olduğu anlaşılmıştır. Ailelerin çocuklarıyla ilgilenmelerinin eğitim adına önemine değinen birçok çalışma (Gillmore, 1985; Crozier, 1999; Balkar, 2009; Özbaş, 2010) mevcuttur. Satır (1996)'ın yaptığı bir araştırmada; çocuğuna yakın ilgi gösteren, çocuğunun çalışma ortamını düzenleyen ve planlayan, çocuğunun başarısını övücü sözlerle destekleyen, çocuğunun başarısızlığında onu çalışırsa başarılı olursun sözleriyle yüreklendiren anne-babaların çocuklarının akademik başarılarının yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.(Çelenek,2003:29)

86. Erken yaşta evliliği destekleme ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

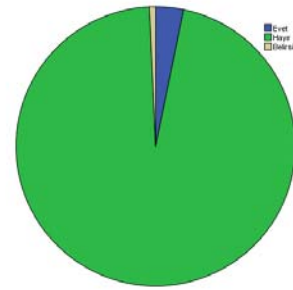
Aşağıda da görülebileceği üzere, “Ailem kızların çok erken yaşta evlilik yapmasını destekler” sorusuna ankete katılanların %3,2’si “Evet”, % 96,1’i “Hayır” demiş, son olarak % 0,7 si ise bu maddeyi işaretlememiştir.

Ailem kızların çok erken yaşta evlilik yapmasını destekler	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	85	3,2	2539	96,1	19	,7

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	85	2,4588	,58864	-5,040	2608	,000
	Hayır	2525	2,7307	,48547			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığı işaret etmektedir

Ailem kızların çok erken yaşta evlilik yapmasını destekler

Erken yaşta evliliği olumlu bakan ailelerin çocukları ile olumsuz bakan ailelerin çocukları arasında okula isteklilikte bir fark olup olmadığına bakmak için t testi yapılmış ve bir fark olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, “Ailem kızların çok erken yaşta evlilik yapmasını destekler” sorusuna, “Hayır” diyen öğrenciler, “Evet” diyen öğrencilerden daha fazla okul istekliliği içindedir. Aileler öğrencinin okul hayatının en önemli ve gerekli destekçileridir (Uysal, 2008: 141). 14-19 yaş aralığında evlenmenin kız çocukları üzerindeki, evlilik sonrasında, arkadaşlarından kopma, özgüven eksikliği, toplumsal faaliyetlere katılmadan uzaklaşma gibi sonuçlar doğurduğu (Çakmak, 2009: 3-4) göz önüne alındığında, ailenin okuması için kız çocuğuna destek olmasının, onun hem okula devamlı ilgili tutumu hem de gelecekte sağlıklı bir kişilik oluşturmaya açısından önemli olduğu görülmektedir.

87. Babaya göre kızların okuması ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

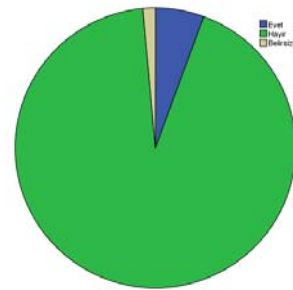
“Babama göre kızlar okumaz” sorusuna ankete katılanların %5,6’si evet % 93,0’ü hayır demiştir. % 1.4’ü ise bu soruyu cevaplamamıştır. Bu konudaki ilginç bir tespit anneler (Bak: 122) ile babalar arasındaki farktır. Buna göre, anneler ile karşılaştırıldığında, daha çok babalar kızlarını, okutmak istememektedirler. Bunun bir nedeni, özellikle kırsal kültürde varlığını sürdüren “başına bir şey gelir” anlayışı olabilir.

Babama göre kızlar okumaz.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	148	5,6	2457	93,0	38	1,4

		N	A	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	148	2,6216	,5138	-2,614	2590	,009
	Hayır	2444	2,7300	,48799			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığı işaret etmektedir

Babama göre kızlar okumaz.

Yapılan t testiyle, kızlarının okumasından yana tavır gösteren babaların çocukları ile bu konuya olumsuz bakan babaların çocukları arasında “okula isteklilik” açısından anlamlı bir farklılık görülmüştür. Kızlarının okumasını istemeyen babaların çocukları okul için daha az isteklilik duymaktadır. Ana babalar; özellikle kırsal bölgelerde çocuk okutma konusunda tercihlerini, erkek çocukların lehine kullanmaktadır (Tunc, 2009: 241). Babanın olumsuz tutumunun çocukta “ona rağmen zor” şeklinde sonuçlanabilecek yığınla dayalı bir isteksizlik doğurması söz konusu olabilir. Çünkü okulu bırakma kararı babanın etkisi büyüktür. Gökşen, Cemalcılar ve Gürlesel (2006)’ın yaptığı araştırma sonucuna göre okul terk çoğunlukla babanın kararıdır. Bunun yanında (Bak:122), anneleri bu konudaki olumsuz tutuma sahip çocukların isteklilik puanı (AO=2,5946) ile babaları olumsuz tutuma sahip çocukların isteklilik puanı (AO=2,6216) arasındaki, babalar lehine olan farklılık da bu yorumu desteklemektedir.

88. Anneye göre kızların okuması ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

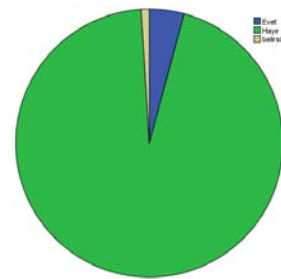
“Anneme göre kızlar okumaz” sorusuna ankete katılanların % 4,2’si evet, % 94,8’i hayır derken % 1’i de fikir beyanında bulunmamıştır. 121 numaralı başlık ve ilgili tablo incelendiğinde, annelerin kızlarını, babalarından daha fazla, okutmak istedikleri ortaya çıkmaktadır. Bunun bir nedeni, hem cinslerinin kendileriyle aynı kaderi paylaşmalarını engellemek isteği, olabilir.

Anneme göre kızlar okumaz.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	111	4,2	2506	94,8	26	1,0

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	111	2,5946	,52878	-2,72	2601	,005
	Hayır	2492	2,7275	,48914			

*0,05’den küçük düzey anlamlı farklılığı işaret etmektedir

Anneme göre kızlar okumaz.

Tutumları çocuklarının okumasından yana olan annelerin çocukları ile bunun aksi olan annelerin çocukları arasında “okula isteklilik” açısından anlamlı bir farklılık vardır. Kızlarının okumasını istemeyen annelerin çocukları okul için daha az isteklilik duyarken; kızlarının okumasını isteyen annelerin çocukları okula daha isteklidir. Öğrencinin okula devamıyla ilgili sorunun kökeninde ailesi varsa, çözümü, ailenin özelliklerinde aramak gerekir. Araştırma bulguları, öğrencilerin ailelerinden kaynaklanan özelliklerin, onların okula devamlarını, akademik başarılarını etkilediğini göstermektedir (Özbaş, 2010: 34). Bu konuda ebeveyn olarak şüphesiz annenin düşüncesi ve tutumu çok önemlidir. Gökşen, Cemalcılar ve Gürlesel (2006:32) kız çocuklarının okula devamıyla ilgili annenin eğitime bakışı ve bilinci üzerinde durmuşlardır. Onlara göre annelerin bilinci kız çocuklarının okumasını destekleyecek düzeyde değildir. Bu da kız çocuklarının okul bırakma oranını etkilemektedir.

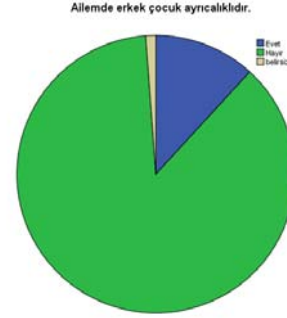
89.Ailede erkek çocuk ayrıcalığı ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Ailede erkek çocuk ayrıcalıklıdır" sorusuna ankete katılanların %11,8'i evet, % 87'si hayır derken, % 1,2 si ise bu soruya herhangi bir cevap vermemiştir. Görüldüğü gibi, erkek çocukları, kızlara oranla daha ayrıcalıklı değerlendirilen aile sayısı oldukça yüksektir. Bunun bir nedeni, "soyun devamını sağlayacak olan erkektir" anlayışı olabilir. Şehirdeki çocukların bu soruya daha az puan vermeleri ve köye doğru gidildikçe puanlamının artması bu anlayışın kırsal kültüre özgü olduğu sonucuna götürülebilir.

Ailede erkek çocuk ayrıcalıklıdır.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	312	1 ,8	2300	87,0	31	1,2

		N	AO	SS	t	SD	nlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	308	2,6494	,53579	-2,822	2596	,005
	Hayır	2290	2,733	,48299			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

"Ailede erkek çocuk ayrıcalıklıdır" diyen çocuklar ile "değildir" diyen çocukların okula istekliliği arasında, yapılan t testi sonucuna göre, anlamlı bir farklılık vardır. Bu soruya "Evet" diyen kişilerin "okul ile ilgili istekliliklerinin" "Hayır" diyenlere göre, daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre ailelerinde erkek çocuklarının ayrıcalıklı olmadığını düşünen öğrenciler okula gitmeye daha isteklidir. Toprakçı (2008, 425)'ya göre 'az gelişmiş toplumlarda okuldan veya sınıftan alınması gereken ilk kesim kızlar olmaktadır.' Anne babalar özellikle kırsal bölgelerde çocuğu okula gönderme konusunda tercihlerini erkek çocuklardan yana kullanmaktadırlar (Tunç, 2009). Bu durum da öğrencinin okula istekliliğini etkilemektedir. Ayrıca geliri kısıtlı haneler erkek çocuğun eğitime devam etmesinden yana tercih kullanarak, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin yeniden üretilmesine neden olmaktadır. Bu noktada eşitliğin sağlanabilmesi için kamu müdahalesi gereklidir (ERG, 2009: 15).

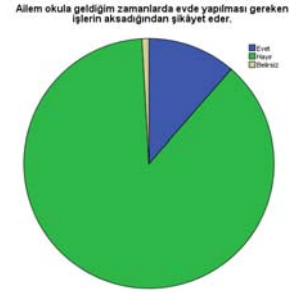
90.Ailenin, okulu, evde yapılması gereken işlerin bir engeli olarak görmesi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Ailem okula geldiğim zamanlarda evde yapılması gereken işlerin aksadığından şikâyet eder" sorusuna ankete katılanların %11,4'ü "Evet" ve % 87,7'si "Hayır" demiştir. % 0,9'u ise görüş belirtmemiştir. "Evet" diyenlerin oranı, özellikle kız çocuklarında daha fazladır. Bunun bir nedeni kırsal evde "ev işi adına" verilen görevlerin fazla olduğu olabilir. Nitekim, 125 numaralı başlık ve ilgili tablo bu tespiti desteklemektedir. Zira "Annem işlere yetişemediği için yardım etmek zorundayım" diyen çocukların oranı % 36,8'dir.

Ailem okula geldiğim zamanlarda evde yapılması gereken işlerin aksadığından şikâyet eder.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	302	11,4	2317	87,7	24	,9

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	299	2,6087	,55929	-4,270	263	,000
	Hayır	2306	2,7372	,47985			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

"Ailem okula geldiğim zamanlarda evde yapılması gereken işlerin aksadığından şikâyet eder" sorusuna "Evet" diyen çocukların okula isteklilik puanları ile "Hayır" diyenlerin puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Buna göre, "Evet" diyen kişilerin "okul ile ilgili isteklilikleri" "Hayır" diyenlerin istekliliğinden daha azdır. Yani, evde iş yapma zorunluluğu (şikâyet ederek, dayatma) olan çocuklar okuldan soğumaktadır. Geleneksel yapının bir uzantısı olarak kız çocukları daha çok evde, anneye yardımcı olacak biçimde, ev işlerinde veya kardeş bakımında çalışmaktadır (Gökşen, Cemalcılar ve Gürlesel, 2006: 29). Ailelerin kız çocuklarının eğitime kaynak ayırmaları, kardeş bakımı ve ev işlerinde çalıştırılma kız çocuklarının eğitim haklarından yararlanma oranlarını düşürmektedir. Bunun için kız çocuklarının okula devamlarını sağlayacak ve eğitimlerini sürekli kılacak eğitim politikalarına ve olanaklarına ihtiyaç duyulmaktadır (İlklık, 2004: 26).

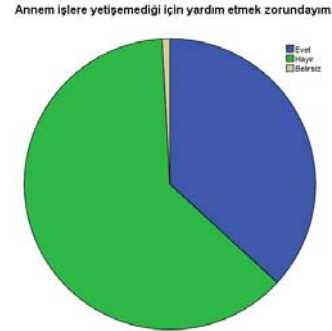
91.Anneye yardım etme sorumluluğu taşıma ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

"Annem işlere yetişemediği için yardım etmek zorundayım" sorusuna ankete katılanların %36,8'i "Evet" ve % 62,3'ü "Hayır" demiş, kalan % 0,9'u ise herhangi bir işaretlemeye bulunmamıştır.

Annem işlere yetişemediği için yardım etmek zorundayım.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	973	36,8	1647	62,3	23	,9

		N	AO	SS	t	SD	nlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	965	2,7233	,48965	,029	2604	,976
	Hayır	1641	2,7227	,49067			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Annesine yardım etmek zorunluluğu hisseden çocukların okula isteklilikleri ile böyle bir zorunluluk hissetmeyen çocukların istekliliği arasında, yapılan t testine göre, herhangi bir farklılık yoktur. Hatta fark anlamlı çıkmasa da, annesine yardım zorunluluğu hisseden çocukların istekliliği (AO=2,7233), olmayanlardan (AO=2,7227) daha fazla çıkmıştır. 123 numaralı başlık ve ilgili tablodan anlaşılabileceği üzere, ev işi "dayatma" olduğunda (yapılmadığında şikâyetçi olunmaktadır) okula isteklilik azalmakta (AO=2,6087) ama "içten gelen (zorundayım)" olarak algılandığında (AO=2, 2,7233) ise artmaktadır. Kızların eğitimi engelleyen nedenlerden birisi de kardeşlerine bakma ve ev işlerine yardım etme beklentisidir. Oysa kızların eğitimi sağlıklı toplumlar yaratmakta önemli etmenlerden biridir. Eğitim almış bir kadın, kendi sağlığı ile çocuklarının sağlığı ve eğitimi konusunda daha bilinçli ve duyarlı davranacaktır. Böylece, eğitim alan kadın fiziksel ve psikolojik açıdan daha sağlıklı ve mutlu çocuklar yetiştirebilecektir (Yalın Vd., 2005:16-17).

92. Kardeşlere bakma sorumluluğu ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

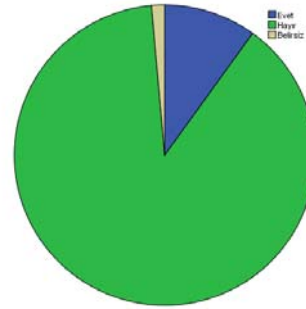
"Kardeşlerimin sorumluluğu benim üzerimdir" sorusuna ankete katılanların %10'u "Evet" ve % 88,6'sı "Hayır" demiştir. % 1.4 ü ise bu soruyu cevaplamamıştır. Özellikle kızlarda olan bu sorumluluğun oranı % 10 olarak hiç de düşük değildir. Bu oran şehirden kırsala gidildikçe daha bir artmaktadır.

Kardeşlerimin sorumluluğu benim üzerimdir.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	263	10,0	2343	88,6	37	1,4

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	261	2,6820	,49848	-1,461	2591	,144
	Hayır	2332	2,7286	,48715			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Kardeşlerimin sorumluluğu benim üzerimdir.

Yapılan t testi, okula istek duyma açısından, evde kardeşlerine bakma sorumluluğunda olan ya da olmayan çocuklar arasında bir fark olmadığını ortaya koymaktadır. Gerçi, kardeşlerine bakma sorumluluğu olan çocukların okula istekliliği, olmayan çocuklara göre daha düşük çıkmıştır, ama bu anlamlı değildir. Nitekim bu sonuç, alanyazın, ya da genel anlayış ile uyumludur, yani, kardeşlere bakma sorumluluğu, okula devam ve bırakma üzerinde olumsuz bir etkindir (Rotahaber 2011; UNICEF 2011).

93. Aile bireylerinden birinin sakat, hasta vb. olması ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

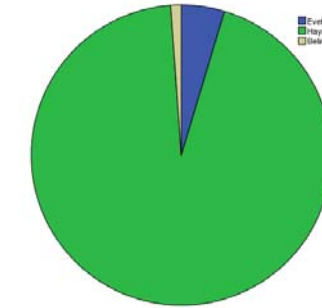
Ankete katılan öğrencilerden % 4,7'si yani 123 öğrenci aile bireylerinden birinin hasta, sakat vb. olduğunu ve bunun da okul ile ilgili işlerini aksattığını belirtirken; % 94,2'si yani 2490 öğrenci böyle bir sorunla karşı karşıya olmadığını belirtmiştir. Diğer yandan bu soruya cevap vermeyen öğrencilerin oranı %1,1'dir.

Ailemde annem (babam, kardeşim vb.) hasta (sakat, akıl hastası, kanser vb.) olduğundan okul ile ilgili işlerim aksıyor.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	123	4,7	2490	94,2	30	1,1

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	123	2,6267	,49034	-1,945	2597	,179
	Hayır	2476	2,7274	,48865			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Ailemde annem (babam, kardeşim vb.) hasta (sakat, akıl hastası, kanser vb.) olduğundan okul ile ilgili işlerim aksıyor.

Yapılan t testi, Ailesinde annesi (babası, kardeşi vb.) hasta (sakat, akıl hastası, kanser vb.) olduğunu ve bunun okul ile ilgili işlerini aksattığını belirten çocuklarla, aksini belirten çocuklar arasında "okula istek duyma açısından" bir fark olmadığını ortaya koymaktadır. Fark anlamlı çıkmasa da, bu soruya "Hayır" diyenlerin aritmetik ortalamaları yüksektir. Yani, ailesinde bir hasta olan çocukların okula isteklilikleri düşüktür. Söz konusu hastanın hastalığının niteliğine bağlı olarak, evde karamsar bir havanın varlığına, ona gösterilmesi gereken ilgiye, ona harcanması gereken bir emek ve bir zamanın olması gerektiğine binaen okula giden çocuğun bunlardan etkilenmesi kaçınılmaz olabilir.

94. Aile içinde sorun çözme biçimi olarak şiddet ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

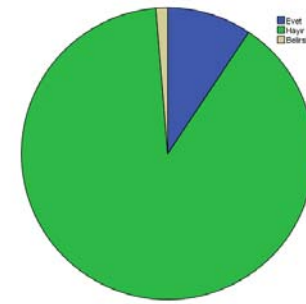
Ankete katılan öğrencilerden % 9,3'ü yani 247 öğrenci aile içi sorunlarının şiddet yoluyla çözülmeye çalışıldığını belirtirken % 89,4'ü yani 2362 öğrenci aile içi sorunlarının şiddet yoluyla çözümlenmeye çalışılmadığını belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerden %1,3'ü yani 34 öğrenci bu maddeyi cevaplamamıştır. Ailelerinde, sorun çözmede şiddetin kullanıldığını söyleyen öğrencilerin oranı oldukça yüksektir. Bu oran neredeyse on aileden birinin böyle olduğu anlamına gelmektedir.

Aile içinde sorunlar şiddet (kavga, didişme, hakaret, bağırma, dayak vb.) yoluyla çözümlenmeye çalışılır.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	247	9,3	2362	89,4	34	1,3

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	247	,6194	,54930	-3,495	593	,000
	Hayır	2348	2, 338	,48261			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Aile içinde sorunlar şiddet (kavga, didişme, hakaret, bağırma, dayak vb.) yoluyla çözümlenmeye çalışılır.

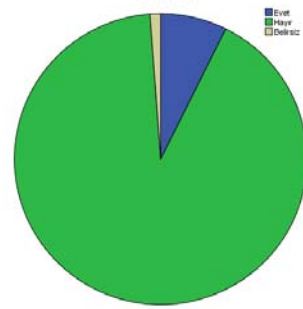
"Aile içinde sorunlar şiddet (kavga, didişme, hakaret, bağırma, dayak vb.) yoluyla çözümlenmeye çalışılır." sorusuna "Evet" diyen çocukların okula isteklilik puanları ile "Hayır" diyenlerin puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Buna göre, "Evet" diyen kişilerin "okul ile ilgili isteklilikleri" "Hayır" diyenlerin istekliliğinden daha azdır. Yani, evde sorunların şiddet yoluyla çözümlendiğini belirten çocuklar okula karşı daha az isteklilik duymaktadırlar. Aile içi şiddetin çocuklar üzerinde pek çok olumsuz etkisi vardır. Şiddete uğrayan çocukta düşmanca tavırlar, korku, anksiyete, içe kapanma, depresyon, zayıf sosyal ilişkiler, düşük benlik saygısı, düşük okul başarısı, problem çözme becerisizlik, cinsiyet ayrımcılığına yönelik tutumlar gelişmektedir (Kitiş ve Bilgici, 2007: 8).

95. Aile içinde öğrencinin okula devamı açısından görüş farklılığı olması ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

Ankete katılan öğrencilerden % 7,3'ü yani 194 öğrenci anne ve babalarının okula gitme konusunda sürekli tartıştığını % 91,5'i yani 2418 öğrenci ise ailesinin tartışma yaşamadığını belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerden %1,2'si bu maddeyi cevaplamamıştır.

Annem ve babam benim okula gitmem konusunda (gitmemi isteyen ve istemeyen olarak) sürekli tartışır...	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	194	7,3	2418	91,5	31	1,2

Annem ve babam beni okula gitmem konusunda sürekli tartışır.

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Ev t	194	2,2894	,56348	-2,807	2597	,005
	Hayır	2405	2,7314	,48285			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

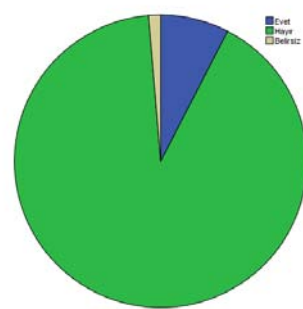
Yapılan t testinin sonucuna göre, ailesinde çocuğun okula gitmesini isteyen ve istemeyenlerin varlığı ve bunların çatışmaları, çocuğun okula gitmek istemesi konusunda etkili bir değişkendir. Yani ailesinde bu türden tartışmalar yaşandığını belirten çocuklar, olmayanlara göre daha çok "okula gitmek istememek" eğilimindedirler. Ailenin çocuk eğitiminde anlaşamaması (Özpolat, 2010), bunun nedenlerinden biri olarak değerlendirilebilir. Çocuktan beklentinin farklılığı anlaşamama olgusunu doğuran bir etken olabilir.

96. Ailede (istemeyen birileri olduğundan) gizli ders çalışma ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

Ankete katılan öğrencilerden % 7,6'sı yani 200 öğrenci ailesinden gizli ders çalıştığını belirtirken;% 91,1'i yani 2408 öğrenci ailesinden gizli ders çalışmadığını belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerden %1,3'ü yani 35 öğrenci bu maddeyi cevaplamamıştır.

Ailemden gizli (okumamı istemeyen birileri olduğundan) ders çalışıyorum.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	200	7,6	2408	91,1	35	1,3

Ailemden gizli (ya da onlara rağmen) ders çalışıyorum.

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	200	2,6700	,48193	-1,589	25 3	,112
	Hayır	2395	2,7273	,49092			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

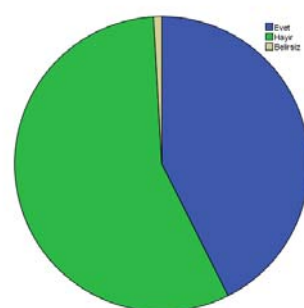
Ailesinde okumasını istemeyen birilerinin varlığından dolayı gizlice ders çalışmak durumunda olduklarını belirten çocuklarla, böyle bir problemi olmadığını belirten çocuklar arasında, "okula isteklilik" açısından bir farklılık olup olmadığını anlamak için yapılan t testi neticesinde, olmadığı bulunmuştur. Bu soruya "Hayır" diyenlerin aritmetik ortalamaları "Evet" diyenlere göre daha yüksek olsa da bu fark anlamlı değildir. Yani, ailesinden gizli ders çalışan çocukların okula istekliliği, fark anlamlı çıkmasa da, bu konuda ailesi içinde rahat olana göre düşüktür.

97. Çevrede okuma adına örnek alınabilecek kimselerin olması ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

Ankete katılan öğrencilerden % 42,6'sı yani 1125 öğrenci çevresinde okuyup meslek sahibi olan kişi sayısının çok az olduğunu belirtirken;% 56,5'i yani 1494 öğrenci çevresinde okuyup meslek sahibi olan kişi sayısının çok az olduğu görüşüne katılmamıştır. Ankete katılan öğrencilerden % 0,9'u (24 öğrenci) bu maddeyi cevaplamamıştır. Yüz çocukta neredeyse ellisi etrafında, örnek alınabilecek kimsenin olmadığını beyan etmiştir. Bu oldukça ilginç bir sonuçtur. Bu sonuca bakarak, Sivas'ta öğrencilerin eğitimsel çevrelerinin hiç de olumlu bir nitelik göstermediği söylenebilir. Altınkurt (2008:138) öğrencinin okulu bitirdiğinde iş bulacağına inanmamasının devamsızlık yapmasında ara sıra veya daha üst düzeyde etkili olduğunu bulmuştur.

Çevremde okuyup meslek sahibi olan kişi sayısı çok azdır.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	1125	42,6	1494	56,5	24	,9

Çevremde okuyup meslek sahibi olan kişi sayısı çok azdır.

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	1122	2,7282	,48903	,413	2603	,680
	Hayır	1483	2,7202	,49071			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

"Çevremde okuyup meslek sahibi olan kişi sayısı çok azdır" ifadesine "Evet" diyenler ile "Hayır" diyenlerin "okula isteklilik açısından" farklı olup olmadıkları için yapılan t testi, aynı şekilde baktıkları tespiti ile sonuçlanmıştır. Ancak özellikle kırsal kesimde yaşayan ailelerin ve çocukların eğitime bakışını biçimlendiren önemli bir nokta yerel düzeyde olumlu rol modellerinin azlığıdır. Kız çocuklar açısından değerlendirildiğinde, en güçlü rol modeli anneler ve kadın öğretmenlerdir. Nitekim okula gitmiş ya da okuryazarlık eğitimi almış annelerin kızları okula daha yüksek oranda devam etmektedirler. Aynı nedenle okullarda kadın öğretmenlerin varlığı büyük önem taşımaktadır (Gökşen, Cemalcılar ve Gürlelel, 2006: 32). Bunun yanında her ne kadar bireyin bugünkü davranışıyla içinde yetiştiği ortamın özellikleri arasında bir ilişki olduğu düşüncesi genel kabul gören bir olgu ise de (Cüceloğlu, 1998), çevredeki olumsuz örnekler, bugünün çocuklarının okula yönelmeleri üzerinde bir etken değildir. Bu sonuç, okuldan "meslek sahibi olma" şeklinde ifade edilebilecek beklentinin azalması olabileceği yorumu ile de açıklanabilir.

98 Ailenin çevre baskısından ailenin okula göndermek istememesi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

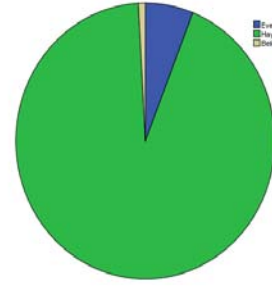
Ankete katılan öğrencilerden % 6,0'ı yani 158 öğrenci ailesin kendisini okula göndermek istemediğini belirtirken; % 93,2'si yani 2462 öğrenci çevresinde ailesinin kendisini okula gönderme konusunda soru çıkarmadığını belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerden % 0,9'u yani 23 öğrenci bu maddeyi cevaplamamıştır. Çevre baskısına boyun eğerek çocuklarını okula göndermek istemeyen ailelerin oranı azımsanamayacak bir orandadır ve bu oran kırsala gildikçe (% 11) artmaktadır. .

Ailem (çevre baskısından dolayı) beni okula göndermek istemiyor.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	158	6,0	2462	93,2	23	,9

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	158	2,5253	,58320	-5,250	2606	,000
	Hayır	2450	2,7355	,48100			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Ailem akraba (veya komşu) ayrılması ve kinasından dolayı (çevre baskısından dolayı) beni okula göndermek istemiyor.

Çevre baskısı altında kalarak çocuklarını okula göndermek istemeyenlerin çocukları ile bu konuda herhangi bir baskı yaşamayanların çocukları arasında "okula gitmek istemek" açısından farklılık olup olmadığını anlamak için yapılan t testi, olduğunu göstermiştir. Yani içinde bulunduğu çevrede kız çocuklarının okula gönderilmesini ayıplayan bir kültürel ortamda olduğunu düşünen ve bu nedenle ailesinin kendisini okula göndermek istemediğini söyleyen öğrencilerin okula isteklilikleri, tam tersi bir kültürde olan çocuklara göre oldukça düşüktür. Bir yerde bu durumdaki çocuklar adeta durumu kabullenmiş gibidirler. Bir başka deyişle, "nasıl olsa çevrenin etkisinde olan beni okula göndermeyecek" düşüncesi, "okula gitmek istemiyorum"a dönüşmüş olabilir.

99. Ailenin ilkököl zorunlu olmasaydı okula göndermek istememesi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

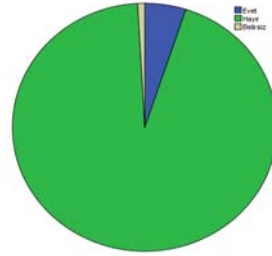
Ankete katılan öğrencilerden % 5,0'ı yani 133 öğrenci ailesinin "eğer ilkököl zorunlu olmasaydı kendisini okula göndermeyeceğini" belirtirken; % 94,1'i yani 2487 öğrenci ailesinin "ilkököl zorunlu olmasa da kendisini okula göndereceğini" belirtmiştir. Öğrencilerden %0,9'u (23 öğrenci) bu maddeyi cevaplamamıştır. "Evet" diyenlerin bu oranı, ilköğretimde okullaşmanın neden bir türlü çağ nüfusunun tümüne ulaşamadığına dair bir ipucu verebilir.

Ailem eğer ilkököl zorunlu olmasaydı ailem beni okula göndermezdi.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	133	5,0	2487	94,1	23	,9

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	132	2,5758	,56786	-3,586	2604	,000
	Hayır	2474	2,7320	,48317			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Eğer ilkököl zorunlu olmasaydı ailem beni okula göndermezdi.

"Eğer ilkököl zorunlu olmasaydı ailem beni okula göndermezdi" ifadesine. "Evet" diyenler ile "Hayır" diyenler arasında "okula isteklilik" açısından bir fark olup olmadığını anlamak için t testi yapılmıştır. Elde edilen sonuç, "Evet" diyenlerin okula gitme isteklerinin düşük olduğu şeklindedir. Yani yine ailesi okula göndermek konusunda isteksiz olan çocukların okula isteklilikleri, böyle bir sıkıntı olmayan öğrencilere göre, düşüktür.

100. Öğrencilerin sınıf arkadaşları ile anlaşamamaları ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

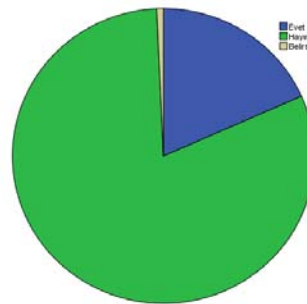
Ankete katılan öğrencilerden %18,4'ü yani 485 öğrenci sınıf arkadaşları ile iyi anlaşamadığını belirtirken ; %80,9'u yani 2139 öğrenci sınıf arkadaşları ile iyi anlaşabildiğini belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerden %0,7'si yani 19 öğrenci ise bu maddeyi cevaplamamıştır. Sivas'ta her beş öğrenciden biri sınıf arkadaşlarıyla anlaşamadığını söylemiştir. Bu sonuç, sınıfta gün boyu geçen zamanın çoğu ve öğrenme faaliyetinin işbirliği ile gerçekleştirilmesi gerekliliği göz önüne alındığında, üzerinde özellikle durulması gereken bir nitelik göstermektedir..

Sınıf arkadaşlarımla anlaşamıyorum.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	485	18,4	2139	80,9	19	,7

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	481	2,6154	,55122	-5,309	2608	,000
	Hayır	2129	2,7464	,47347			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Sınıf arkadaşlarımla iyi anlaşamıyorum

Yapılan t testinin sonucuna göre, sınıf arkadaşlarıyla anlaşamayan öğrencilerin okula istekliliği ile anlaşan öğrencilerin istekliliği anlamlı bir biçimde farklı çıkmıştır. Buna göre, bu ifadeye "Hayır" diyenlerin okula istekliliği, "Evet" diyenlerden daha fazladır. Yani, arkadaşlarıyla anlaşan öğrenciler okula gitme konusunda daha bir isteklidir. Brown ve arkadaşları (1990), ergenlerin, ana-babaları veya diğer yetişkinlerle geçirdikleri zamanın yaklaşık iki katını akranları ile geçirdiklerini belirtmektedir. Akranlarınca kabul edilme, beğenilme ve onlara uyum sağlama ergenler için çok önemlidir (Pehlivan, 2006). Bu duyguları taşıyan öğrenciler de sınıf ortamında arkadaşları tarafından kabul gördüğünü düşünerek, yalnızlık duygusu yaşamaz, dolayısıyla okul bağlılığı da artar. Aksi halde, sınıftaki arkadaşlarıyla iyi arkadaşlık ilişkileri kuramayan çocuklar bir süre sonra dersten ve okuldan soğumaktadır.

101.Öğrencilerin başarılarına öğretmenlerinin duyarsızlığı ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

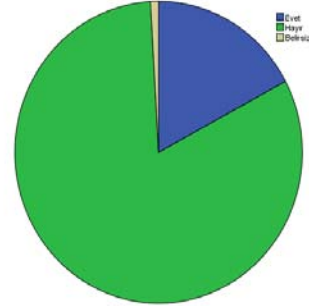
Ankete katılan öğrencilerden %17,2' si yani 455 öğrenci başarılı olmasının öğretmeni için önemli olmadığını belirtirken ; % 81,9'u yani 2164 öğrenci başarılı olmasının öğretmeni için önemli olduğunu belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerden % 0,9'u yani 24 öğrenci ise bu maddeyi cevaplamamıştır.

Başarılı olamam öğretmenlerim için önemli değildir	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	455	17,2	2164	81,9	24	,9

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	451	2,5521	,59540	-8,229	2604	,000
	Hayır	2155	2,7587	,45835			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Başarılı olamam öğretmenim için önemli değil

"Başarılı olamam öğretmenlerim için önemli değildir" ifadesine "Evet" diyen öğrenciler ile "Hayır" diyenler arasında, okula isteklilik açısından farklılık olup olmadığına bakılmış ve anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, başarılarıyla ilgilenen öğretmenlerin öğrencileri "okula isteklilikte" ilgilenmeyen öğretmenlerin öğrencilerine göre daha öndedir. Bir başka deyişle, öğretmenin, öğrencilerin başarılarıyla ilgilenip ilgilenmemesi, öğrencilerin okula devam etmek istemelerinde önemli bir etkidir. Oysa bir öğretmenin sınıfındaki öğrencilerin her birinin fizyolojik, psikolojik, sosyal ve zihinsel yönden gelişimlerini kolaylaştırıcı bir yaklaşım içinde olması beklenir (Kılıççı 1999). Öğrencinin başarılı olmasında, okulu sevmesinde öğretmenlere önemli görev düşmektedir. Öğrencilere bilgi kazandırmaları gibi, model olmaları ve verdikleri destek dolayısıyla eğitime yönelik öğrencilerin beklenti ve isteklerini artırmakta ve motive etmede öğretmenler önemli yere sahiptir. Brewster ve Bowen'in (2004) kendi araştırmalarından ve başkalarınınkinden ortaya koyduğuna göre, öğretmen desteği, öğretmenlerin öğrencileri dinlemesi, cesaretlendirmesi ve onlara saygılı olması olarak tanımlanabilir ve öğrencilerin akademik başarılarıyla yakından ilgilidir. Kendisi ile ilgili beklentisi yüksek ve destekleyici öğretmenler, öğrenciler üzerinde kritik bir etki oluşturmaktadır (Uysal, 2008: 145).

102.Öğretmenlerin öğrencilere karşı tutumu ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

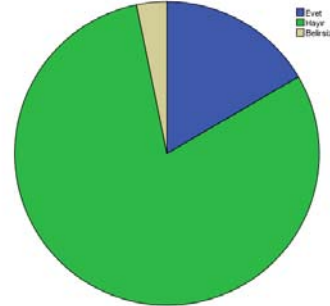
Ankete katılan öğrencilerden %16,6'sı yani 438 öğrenci öğretmenlerinin tutum ve davranışını beğenmediğini belirtirken; %80,2'si yani 2120 öğrenci bu ifadeye "Hayır" demiştir. Öğrencilerin %3,2'si (85 öğrenci) ise bu maddeyi cevaplamamıştır. Öğrenci merkezli eğitim anlayışının ön plana çıktığı bugünlerde Sivas'ta öğretmenlerle ilgili yapılan bu tespitin oranı dikkat çekicidir.

Öğretmenlerimizin bize karşı gösterdiği tutum ve davranışları beğenmiyorum	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	438	16,6	2120	80,2	85	3,2

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	436	2,5940	,56557	-6,092	2546	,000
	Hayır	2112	2,7500	,46883			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Öğretmenlerimizin bize karşı gösterdiği tutum ve davranışları beğenmiyorum

Öğretmenlerinin tutum ve davranışlarını beğenmediklerini belirten çocukların, okula isteklilikleriyle, bu ifadeye "Hayır" diyen öğrencilerin okula isteklilikleri, yapılan t testi sonucuna göre, anlamlı bir şekilde farklı çıkmıştır. Buna göre, öğretmenlerinin tutum ve davranışlarını beğenmediklerini söyleyen öğrenciler okula daha az gitmek istemektedirler. Öğretmenlerin aynı zamanda çocukların kişiliklerini de şekillendirdikleri (Özden 1997) göz önüne alındığında, öğrencilere sevgi, saygı, hoşgörü vb. içinde olmayan öğretmenlerin, okul açısından ne kadar istenmeyen sonuçlar doğurabileceği gerçeği de ortadadır. TUIK (Bulutay, 1995).tarafından yapılan bir araştırmaya göre çalışan veya yoksul çocukların okulu terk edişlerinde en önemli etkenlerden birinin okulda öğretmenleri tarafından hor görülmesi belirtilmiştir. Öğretmenlerin ve okul personelinin öğrencilere karşı tutumu ve yardımı öğrenciler tarafından önemsenmektedir ve okulu bırakan öğrencilerin önemli bir kısmı (% 23) okulda kendilerine yardımcı olan kimsenin bulunmadığını belirtmişlerdir. Özellikle kritik çağlardaki öğrenciler için bu destek daha önemli hale gelmektedir. Öğretmenlerin dersi sevdirmeleri kadar öğrencilere gönüllü rehberlik yapmaları ve yol gösterici olmaları önemlidir.

103.Öğrencilerin öğretmenlerine ilişkin tutumları ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

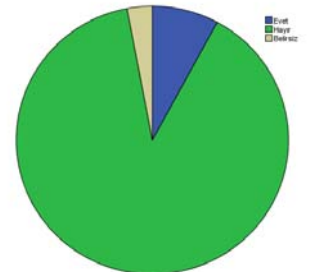
Ankete katılan öğrencilerden % 7,9'u yani 209 öğrenci öğretmenlerini sevmediğini için okula gitmek istemediğini belirtirken; % 89,1'i yani 2355 öğrenci öğretmenlerini sevmemesinin okula gitmesini etkilemediğini belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerden %3,0'ı yani 79 öğrenci ise bu maddeyi cevaplamamıştır.

Öğretmenlerimi sevmediğim için okula gitmek istemiyorum	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	209	7,9	2355	89,1	79	3,0

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	208	2,4279	,62523	-9,103	2552	,000
	Hayır	2346	2,7472	,47050			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Öğretmenlerimi sevmediğim için okula gitmek istemiyorum.

Yapılan t testinin sonucuna göre, "öğretmenlerimi sevmediğim için okula gitmek istemiyorum" ifadesine "Evet" diyenlerle, "Hayır" diyenlerin aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Buna göre, öğretmene yönelik tutumlarının okula devamda bir etken olmadığını belirten çocukların aritmetik ortalaması, bundan etkilendiğini belirtenlerden daha yüksektir. Yani, öğretmenlerini sevmeyen öğrenciler, sevenlere göre okula gitmeyi daha az istemektedirler.

104.Öğrencilerin sınıfta yapılan etkinliklerden zevk almaları ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

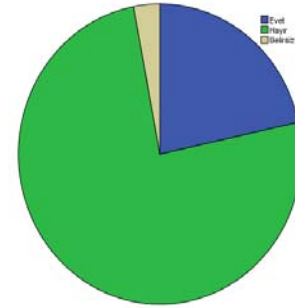
Ankete katılan öğrencilerden % 21,6'sı yani 571 öğrenci sınıfta yapılan etkinliklere katılmaktan zevk almadığını belirtirken; % 75,4'ü yani 1993 öğrenci sınıfta yapılan etkinliklere katılmaktan zevk aldığını belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerden % 3,0'ı yani 79 öğrenci ise bu maddeyi cevaplamamıştır. Bu sonuca göre, Sivas'ta her beş öğrenciden biri sınıftaki etkinliklere katılmaktan hoşlanmadığını belirtmiştir.

Sınıfta yapılan etkinliklere katılmaktan zevk alıyorum.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	571	21,6	1993	75,4	79	3,0

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	570	2,6018	,56958	-6,575	2552	,000
	Hayır	1984	2,7545	,46320			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Sınıfta yapılan etkinliklere katılmaktan zevk alıyorum.

"Sınıfta yapılan etkinliklere katılmaktan zevk alıyorum" ifadesine "Evet" diyen öğrenciler ile "Hayır" diyenler arasında, okula isteklilik açısından farklılık olup olmadığına bakılmış ve anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, sınıftaki etkinliklerden zevk alan öğrenciler, zevk almayan öğrencilere göre, daha çok okula gitmek istemektedirler. Farklı bir anlatımla, öğrencilerin sınıflarındaki etkinliklerden zevk alması, öğrencilerin okula devam etmek istemelerinde önemli bir etkidir. Nitekim Toprakçı (2008: 426) da sınıfın sıklığının devamsızlık ve okul terkini artırdığından söz etmektedir. Ayrıca Taylı (2008: 99) okulu bırakan öğrencilerin büyük bir kısmının, okulu bırakmalarının en önemli nedenlerinden biri olarak okulu sevmemelerini ve okulu sıkıcı bulmalarını göstermektedir. Okulu bırakma ile okuldaki etkinlik sayısının azlığı, ya da okuldaki etkinliklere katılımın azlığı arasında anlamlı bir bağlantı olduğunun anlaşılması, program dışı etkinliklere daha çok yer verilmesine zemin hazırlayabilir. Nitekim program dışı etkinliklere daha çok katılım, okulu bırakma olasılığı yüksek olan öğrenciler açısından fark oluşturmaktadır. Eğitimciler okulda ders dışındaki etkinlikleri planlarken bu bilgileri dikkate alabilirler (Taylı, 2008: 99).

105.Öğrencinin sınıfta kendini güvende hissetmesi ve okula isteklilik üzerindeki etkisi

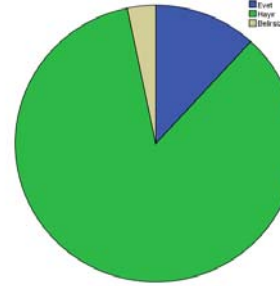
Ankete katılan öğrencilerden % 11,8'i yani 312 öğrenci sınıfta kendini güvende hissetmediğini belirtirken ; % 84,9'u yani 2245 öğrenci sınıfta kendini güvende hissettiğini belirtmiştir. Yine ankete katılan öğrencilerden % 3,3'ü yani 86 öğrenci ise bu maddeyi cevaplamamıştır. Her on öğrenciden biri kendini okulunda güvende hissetmemektedir. Birincil gereksinimlerden kabul edilen "güvenlik gereksinimi" karşılanmadan, ikincil gereksinim olarak yorumlanabilecek "öğrenmeye" nasıl geçileceği tartışılabilir bir durumdur.

Sınıfta (okulda) kendini güvende hissetmiyorum.	Evet		Hayır		Belirsiz	
	F	%	F	%	F	%
	312	11,8	2245	84,9	86	3,3

		N	AO	SS	t	SD	Anlam düzeyi*
Okul ile ilgili olarak kendinizi ne kadar istekli görüyorsunuz?	Evet	311	2,5852	,56652	-5,228	2546	,000
	Hayır	2237	2,7403	,47857			

*0,05'den küçük düzey anlamlı farklılığa işaret etmektedir

Sınıfta kendini güvende hissetmiyorum.

Yapılan t testi sonucunda, okulunda kendini güvende hissetmeyen çocukların okula bakışlarıyla, güvende hissedenerin okula bakışları aynı çıkmamıştır. Buna göre, bu ifadeye "Hayır" diyenler, "Evet" diyenlere göre okula daha çok gitmek istemektedirler. Bu sonuca göre, kendilerinin okulda güvende olduğunu düşünen öğrenciler, okula gitmede daha bir güdüldüdür. Çocuğun okulda kendini güvende hissetmemesine neden olan etmenlerin başında okulda öğretmen, öğrenci ya da yönetici kaynaklı şiddet, istismar ve zorbalık gelmektedir. Şiddet ve zorbalık bir okulda meydana gelen okuldan ayrılmaya için çok önemli bir neden olarak görülmektedir. Ayrıca okul devamsızlığı için evrensel bir nedendir (Reid, 1999'dan Akt. Pehlivan, 2006).

BÖLÜM III: ÖNERİLER

ÖĞRENCİNİN AİLESİ İLE İLGİLİ ÖNERİLER

Toprakçı (2011-a) okul bırakma olgusunu etkileyen veya meydana getiren önemli bir faktör olarak öğrencinin ailesinin etkisini ortadan kaldıracak ya da olumluştıracak şu önerilerde bulunmaktadır:

- ✓ Aile planlaması yapılması ile ilgili faaliyetler düzenlenmesi
- ✓ Ailenin fiziksel mekânının yeterli ve bireylerin özelliklerine uyumlu hale getirilmesi
- ✓ Ailenin özellikle sürekli ve istikrarlı bir gelire kavuşturulması
- ✓ Ailenin gelirinin bilinçli kullanımı ile ilgili aile bireylerinin eğitilmesi
- ✓ Aile bireylerinin işbirliğine yatkın ve ailenin birliğinden yana tutum ve davranışlara eğilimli hale getirilmesi
- ✓ Aile bireylerinin gerektiğinde tıbbi (psikolojik, bedensel vb.) yardım almaları
- ✓ Aile bireylerinin eğitim seviyelerinin yükseltilmesi, kadınların eğitime daha fazla önem vermelerini sağlayacak düzenlemeler yapılması
- ✓ Kadının çalışma hayatına dâhil edilmesi ile ilgili pozitif ayrımcılık yapılması
- ✓ Çocukların iş yaşamından çekilmesini sağlayacak önlemler alınması
- ✓ Düzenli bir geliri olmayan veya düşük gelire sahip ailelerin çocuklarına eğitim masraflarını karşılamak üzere hibe, burs, kredi vb. katkılarda bulunacak düzenlemelere gidilmesi
- ✓ Sorunlu ailelerin çocuklarının eğitimi için ekonomik, barınma vb. olanaklar sağlanması
- ✓ Boşanmaları, kaza, hastalık vb. azaltacak koruyucu önlemler alınmasına katkı sağlayacak aile bilinçlendirme programları düzenlenmesi
- ✓ Aile yöneticilerinin aileyi daha nitelikli yönetebilmesi için bir eğitimden geçirilmesi

Öğrencinin ailesi değişkeni ile ilgili başka şu öneriler de getirilebilir: Öğrencilerin burslu sınavlara hazırlanıp bu sınavlarda başarı göstermeleri sağlanabilir; Aileleri de kapsayıcı bir şekilde, okulu bırakmayı önleme programların düzenlenebilir; Öğrenciler ve veliler öğretmenler tarafından rehberlik ve araştırma merkezlerine yönlendirilebilir; Aile öğrenci ile birlikte çevreye uyum sağlamalarını kolaylaştıracak etkinliklere katılabilir (düğün, tören, festival vs.); Aile öğrencinin okulda ve çevresinde yeni arkadaşlar edinmesi konusunda öğrenciyi gerekli desteği sağlayabilir; Aile, çocukları üzerindeki etkileri ile ilgili olarak öğretmen tarafından bilinçlendirilebilir; Ailelerin eğitime ilişkin olumlu tutum geliştirmeleri veya bunu sağlayacak düzenlemeler yapılabilir; Anne ve babanın çocuğa karşı davranışları tutarlı olmalıdır; Çocuğa gereğinden fazla ilgisiz veya ilgili olunmamalıdır; Ailenin çocuğa karşı gösterdiği tutum aşırı serbest bırakıcı veya baskıcı olmamalıdır; Çocukların yapıcı, yaratıcı, kendine ve çevresine karşı hoşgörülü, kendine güveni yüksek, sorumluluklarının bilincinde olan bir kişilik geliştirmesi için ailelerden çocuklarına karşı anlayışlı ve demokratik bir tutum sergilemeleri istenebilir.

ÖĞRENCİNİN KENDİSİ İLE İLGİLİ ÖNERİLER

Toprakçı (2011-b) okul bırakma olgusunu etkileyen veya meydana getiren önemli bir faktör olarak öğrencinin kendisinin etkisini ortadan kaldıracak ya da olumluştıracak şu önerilerde bulunmaktadır:

- ✓ Koruyucu sağlık tedbirleri almak, aldırarak
- ✓ Gerektiğinde, tıbbi tedavi almak, aldırarak
- ✓ Kendi özelliklerine uygun bir eğitim ortamını (okul) tercih etmek, ettirmek
- ✓ Aile ve Öğrencinin psikolojik yardım almak, aldırarak
- ✓ Okulu ve öğrencinin yaşadığı yeri ona uygun hale getirecek önlemlerin alınması
- ✓ Sevgi, şefkat vb. duygular temelinde iletişim kurmak, kurdurmak
- ✓ Öğrencinin özgüvenini tesis etme
- ✓ Üzüntü, keder, korku, heyecan, kaygı, stres, nefret, sevgi vb. gibi tutum ve davranışları ona öğretmek

- ✓ Kendini rahatça ifade etmek ve edebileceği ortam, olanak vb. durumlar yaratmak
- ✓ Kritik (ergenlik vb.) dönemlerde daha dikkatli olmak
- ✓ Toplumdaki bütün rollerini (evlat, kardeş, arkadaş vb.) etkili oynamak, oynamasını sağlayacak önlemler almak
- ✓ Kendisi olmak veya olmasını sağlayacak düzenlemelerde bulunmak (bu anlamda geleneklerin eskiyenlerinin değişmesi gerektiğine dönük bir anlayışta olmak)
- ✓ Okulu ve onunla ilişkili olabilecek diğer yaşantılarını sürdürmesini sağlayabilecek ideal (ne fazla ne az) geliri sunmak (harçlık, burs vb.) ve onu kullanmayı bilmek (tutumluluk vb.) veya öğretmek
- ✓ Eksik, sorunlu vb. geçmiş öğrenmelerini tamamlamak veya tamamlamasını sağlayacak düzenlemeler yapmak

Öğrencinin kendisi değişkeni ile ilgili başka şu öneriler de getirilebilir: Dersleriyle ilgili faaliyetler için kendilerine uygun ortamlar bulmak veya onlar için bu tür ortamlar hazırlamak; Başarısızlık korkusunu yenmek veya bunun için onlara destek vermek; Sosyal ya da doğal çevrelerine ilişkin korkularını yenmek ya da bunun için yardım sağlamak; Aktivitelere (gezi, spor, piknik) katılmak ve düzenlenmesini sağlamak; Dersten sıkılmamak, sınavlardan, öğretmenden korkmamak veya böyle bir durum yaratacak ortamlar oluşturmamak; Fiziksel, psikolojik vb. türden hastalıklara karşı dikkatli olmak, çocukları bu anlamda sürekli izlemek; Görev ve sorumluluklar almak veya vermek; Bilinçli ders çalışmak veya çalıştırmak; Çalışma ortamlarında dikkat dağıtacak gereksiz şeyler bulundurmamak; Zararlı alışkanlıklarından korunmak ya da korunmasını sağlamak; İçinde yaşanılan bölgenin kültürüne dikkat etmek veya bu konuda bilinçlendirmek; Harçlıklarını dikkatli kullanmak veya bunun için bilinçlendirmek.

ÖĞRENCİNİN OKULU İLE İLGİLİ ÖNERİLER

Toprakçı (2011-c) okul bırakma olgusunu etkileyen veya meydana getiren önemli bir faktör olarak öğrencinin okulunun etkisini ortadan kaldıracak ya da olumluşturacak şu önerilerde bulunmaktadır:

- ✓ Okul yönetim ekibinin niteliğinin artırılması ve okul yöneticiliğinin bir meslek olarak görülmesi
- ✓ Okulun sosyal-kültürel anlamda kaynaşmasını sağlayacak önlemlerin alınması
- ✓ Okulun bina, tesisler, derslik, yönetim, personel, öğretmen, öğrenci ve araç-gereç açısından birbirleriyle daha uyumlu hale getirilmesi
- ✓ Okulun düzenli ve istikrarlı bir gelire kavuşturulması; Öğretmenlerin ve öğrencilerin işbirliğine yatkın ve örgütsel tutum ve davranışlara eğilimli hale getirilmesi
- ✓ Okul yönetiminin daha bağımsız kararlar alabilecek bir yönetsel özerkliğe kavuşturulması
- ✓ Okuldaki insansal değişkenlerden (öğrenci, öğretmen vb.) okulun niteliğini olumsuz etkileyenlerinin kendilerine uygun bir okula (özel eğitim, e-okul vb.) transfer edilmesi
- ✓ Okulun yönetici, personel, öğrenci ve öğretmenlerinin gerektiğinde tıbbi (psikolojik, bedensel vb.) yardım almaları
- ✓ Okulların gerek insansal değişkenleri gerekse fiziksel yönleriyle «öğrencinin ayrılmak istemeyeceği» yapılar haline dönüştürülmesi
- ✓ Okulların birbirleriyle rekabet yerine dayanışma ve işbirliği adına ilişki içinde olmalarının sağlanması

Okul değişkeni ile ilgili başka şu öneriler de getirilebilir: Okullara gönüllü veli yardımları (nakit, hizmet vb.) teşvik edilebilir; Okula ekonomik kaynak sağlamak amacıyla okul velileri tarafından organize edilen kermesler düzenlenebilir; Okula ekonomik kaynak sağlamak amacıyla gerekli kurumlardan (belediyeler, muhtarlıklar, yardım kuruluşları vb.) yardım istenebilir. Okulun fiziksel özelliklerinden kaynaklanan problemler veya eksikliklerin çözümlenmesi için velilerin niteliklerine göre yardım istenebilir (Örneğin, Elektrik ustası vb.); Okul velilerinin katılacağı, okul kütüphanesinin oluşturulması vb. gibi kampanyalar düzenlenebilir; Çevre belediyelerden ulaşım sorununu ortadan kaldırmak için vasıta, yol yapımı vb. yardımı istenebilir; Öğrencilerin sınıfı temizlemesi teşvik edilebilir. (En temiz sınıf yarışması düzenlenebilir.); Velilerle sıcak ilişkiler kurularak velilerin eğitime dahil edilmeleri ile ilgili faaliyetler düzenlenebilir; Gürültüyü engellemek için belediyelere başvurarak okul çevresine “sessiz geç” işaret levhası konması sağlanabilir; Öğrencilerin güvenliğini sağlamak için önlemler alınması sağlanabilir; Şikâyetleri dikkate alıp gereği yapılabilir; Uzman kişiler (üniversiteler vb.) eksenli öğrenci-öğretmen-aile ağırlıklı konferans, panel vb. düzenlenebilir; Sık sık veli toplantıları düzenlenebilir; Okulda sportif, eğitsel, kültürel vb. gibi oyun ve faaliyetler düzenlenebilir.

ÖĞRENCİNİN SINIFI İLE İLGİLİ ÖNERİLER

Toprakçı (2011-d) okul bırakma olgusunu etkileyen veya meydana getiren önemli bir faktör olarak öğrencinin sınıfının etkisini ortadan kaldıracak ya da olumlulaştıracak şu önerilerde bulunmaktadır:

- ✓ Sınıfın sosyal-kültürel anlamda kaynaşmasını sağlayacak önlemlerin alınması;
- ✓ Sınıfın derslik, öğretmen, öğrenci ve araç-gereç açısından daha uyumlu hale getirilmesi;
- ✓ Sınıfın ekonomik özelliklerinin derslik, öğretmen, öğrenci ve araç-gereç açısından daha uyumlu hale getirilmesi;
- ✓ Öğretmenlerin ve öğrencilerin işbirliğine yatkın ve örgütsel tutum ve davranışlara eğilimli hale getirilmesi;
- ✓ Sınıftaki öğrencilerden sınıfın niteliğini olumsuz etkileyenlerinin kendilerine uygun bir sınıfa transfer edilmesi;
- ✓ Sınıfın öğrenci ve öğretmenlerinin gerektiğinde tıbbi (psikolojik, bedensel vb.) yardım almaları;
- ✓ Sınıfı fiziksel yapısı, diğer öğrencileri ve öğretmenleri ile öğrencinin yaşadığı yeri ona uygun hale getirecek önlemlerin alınması;

Sınıf değişkeni ile ilgili başka şu öneriler de getirilebilir: Ders esnasında konuşarak arkadaşlarını rahatsız eden öğrenciler, bir oturma planı dahilinde, kontrol altına alınabilir; Başarı düzeyi farklı öğrencilerin birlikte çalışmaları sağlanarak derse yönlendirilebilir; Öğretmenlerin, öğrencilerin öğretimsel olmayan diğer sorunlarıyla da ilgilenmesi sağlanabilir; Öğretmenler, öğrenciyi arkadaşlarıyla uyumlu olması ve birbirlerinin fikirlerine saygılı olması konusunda izleyebilir; Sınıfın sosyal aktiviteleri artırılarak öğrencilerin kaynaşması sağlanabilir. Öğrencilerin birbirleriyle kaynaşması amacıyla grup çalışmaları yaptırılabilir; Öğretmenler ve okul yönetimi bütün öğrencilere eşit davranmaya çalışabilir; Öğrenciler bütün özellikleriyle tanınmalı ve portfolyuları oluşturulmalıdır; Sınıf disiplininin sağlanabilmesi için; öğretmen öğrencileriyle birlikte ortak, kısa, anlaşılır ve uyulabilecek düzeyde sınıf kuralları oluşturulabilir; Sınıfın fiziksel eksikliklerini gidermek için okul-aile birliği ile görüşmeler yapılarak sınıf ve ailenin birlikte hareket etmesi, yardımlaşması sağlanabilir; Öğretmen ve veliler tarafından öğrenciye okul araç gereçlerini düzgün kullanılması bilincinin kazandırılması sağlanabilir; Sınıf temizliğinin eksikliği nedeniyle karşılaşılabilecek hastalıklar konusunda önlem almak amacıyla okul müdürünün, ilgili yerel sağlık birimine, başvurarak öğrencileri sağlık taramasından geçirmesi sağlanabilir; Öğretmen öğrencinin sosyal, psikolojik ve kültürel özelliklerini bilmelidir; Sorun çözülemediği takdirde sorun çıkaran öğrenci ile ilgili yasal, yapısal, yönetsel önlemler de uygulanabilmelidir.

ÖĞRENCİNİN ÇEVRESİ İLE İLGİLİ ÖNERİLER

Toprakçı (2011-e) okul bırakma olgusunu etkileyen veya meydana getiren önemli bir faktör olarak çevrenin etkisini ortadan kaldıracak ya da olumlulaştıracak şu önerilerde bulunmaktadır:

- ✓ Öğrencinin içinde yaşadığı sosyal çevredeki bireylerin sosyal-kültürel kaynaşmasını sağlayacak önlemlerin alınması
- ✓ Nüfus planlaması yapılmasının sağlanması ile ilgili faaliyetler düzenlenmesi
- ✓ Öğrencinin içinde yaşadığı doğal-yapay çevrenin bireylerin özelliklerine uyumlu hale getirilmesi
- ✓ Öğrencinin içinde yaşadığı sosyal çevrenin sürekli ve istikrarlı bir gelire kavuşturulması
- ✓ Öğrencinin içinde yaşadığı sosyal çevrenin gelirinin bilinçli kullanımı ile ilgili eğitimler verilmesi
- ✓ Öğrencinin içinde yaşadığı sosyal çevredeki bireylerinin işbirliğine yatkın ve ailenin birliğinden yana tutum ve davranışlara eğilimli hale getirilmesi
- ✓ Öğrencinin içinde yaşadığı sosyal çevredeki bireylerinin gerektiğinde tıbbi (psikolojik, bedensel vb.) yardım almaları
- ✓ Öğrencinin içinde yaşadığı sosyal çevredeki bireylerin eğitim seviyelerinin yükseltilmesi, kadınların eğitime daha fazla önem veren düzenlemeler yapılması
- ✓ Öğrencinin içinde yaşadığı sosyal çevredeki bireylerin, kadının çalışma hayatına dâhil edilmesi ile ilgili pozitif ayrımcı olmalarını sağlayacak eğitimler verilmesi
- ✓ Çocukların iş yaşamından çekilmesini sağlayacak önlemler alınması
- ✓ Öğrencinin içinde yaşadığı çevreyi yönetenlerin daha profesyonellerden seçilmesini sağlayacak önlemlerin alınması, var olanların eğitiminde geçirilmeleri
- ✓ Yurtta ve dünyada barışı tesis edecek önlemlerin alınması ve eğitim programlarında bunlara yer verilmesi
- ✓ Genel ve yerel yönetimin kentsel ve kırsal dönüşümü sağlayacak önlemleri alması ve öğrencinin içinde yaşadığı sosyal çevredeki bireylerin bu konuda eğitilmeleri
- ✓ Doğal-yapay çevre olanak ve kaynaklarının bilinçli kullanımını sağlayacak önlemlerin alınması ve öğrencinin içinde yaşadığı sosyal çevredeki bireylerin bu konuda bilinçlendirilmeleri
- ✓ Suç ve kazalar (trafik kazası, hastalık vb.) ortadan kaldıracak -azaltacak koruyucu önlemler alınması için bilinçlendirme eğitimleri düzenlemek devletin etkin ve denetleyici olmasını sağlamak

Çevre değişkeni ile ilgili başka şu öneriler de getirilebilir: Öğrenciler üzerinde etkili olabilecek iklim etkilerine karşı en üst (Devlet) ve en alt (aile-okul-yerel yönetim vb.) düzeyde koruyucu ve tedavi edici önlemler alınmalıdır; Öğrenciler üzerinde etkili olabilecek doğal çevre etkilerine (deprem, sel vb.) karşı en üst (Devlet) ve en alt (aile-okul-yerel yönetim vb.) düzeyde koruyucu ve tedavi edici önlemler alınmalıdır; Öğrenciler üzerinde etkili olabilecek yapay çevre etkilerine (trafik, yol, bina, zararlı alışkanlıklar vb.) karşı en üst (Devlet) ve en alt (aile-okul-yerel yönetim vb.) düzeyde koruyucu ve tedavi edici önlemler alınmalıdır; Aileler öğretmen tarafından çocuklarını iklime uygun

giydirmesi konusunda uyarılmalıdır; Okul servis araçları ile ilgili önlemler alınabilir; Özellikle yatılı ve pansiyonlu ilköğretim gibi uygulamalara ağırlık verilebilir; Veliler tarafından belediyelere okulun yerleşim yerine otobüs seferlerinin düzenlenmesi talep edilir; Okul aile birliğinin ve velilerin yurt müdürlükleriyle görüşüp barınma imkanı sağlanması; Velilere ücretsiz barınma imkânlarının olduğu anlatılıp, öğrenciler için ücretsiz barınmaya başvuruları sağlanmalıdır; Veliler öğrencilerin okul dışı zamanlarda çalıştırılmaması konusunda ikna edilmelidir; Öğrenciyi kötü arkadaş çevresinden uzaklaştırmak için öğrenciye farklı uğraşlar (Müzik, resim kursları vb.) edindirilebilir Çocuk çevresel etkenlerden kaynaklanan sorun yaşarsa, yeni sezon başlarken okul ve arkadaş ortamı değiştirilebilir; Milli Eğitim tarafından gönderilecek olan uzman kişiler tarafından çağımızda artık bir birey için okuma yazmanın yeterli olmadığı konusunda seminer verilerek çevre bilinçlendirmeleri yapılabilir; Kız çocuklarını erken yaşta evlendirilmesinin yanlış olduğu, kızlarında eğitim hakkına sahip olduğu, okula gitmelerinin kınanmasının yanlış olduğu konusunda aileler ve çevre halkı uzman kişiler tarafından bilinçlendirilmelidir.

ÖĞRENCİNİN VE KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI ETKİLEŞİMİ İLE İLGİLİ ÖNERİLER

Toprakçı (2011-f) okul bırakma olgusunu etkileyen veya meydana getiren önemli bir faktör olarak çevrenin etkisini ortadan kaldıracak ya da olumlulaştıracak şu önerilerde bulunmaktadır:

- ✓ Kitle İletişimin araçlarının Devletçe denetlenmesi
- ✓ Kitle İletişim araçları yetkilileri, öğrenci üzerinde olası olumsuz etkileri konusunda dikkatli olmalı
- ✓ Kitle İletişim araçlarının içeriği ile ilgili olarak eğitim uzmanı istihdam edilmeli
- ✓ Kitle İletişim araçlarının öğrencinin sağlığı üzerinde etkili olabilecek olumsuz etkileri için önlemler alınmalı
- ✓ Kitle İletişim araçlarının öğrencinin psikolojisine olumsuz yansiyabilecek etkileri için çözümler geliştirilmeli
- ✓ Aileler ya da öğrencinin bulunduğu yerdeki yetkililer "Kitle İletişim araçlarının etkileri" konusunda bilinçlendirilmeleri
- ✓ Kitle İletişim araçlarının içerikleri ve biçimleriyle öğrencilerin kullanımına uygun nitel ve nicel özellikte üretilmesi
- ✓ Kitle İletişim araçlarının kullanımının kolaylaştırılması için önlemler alınmalı
- ✓ Kitle İletişim araçlarının öğrencinin sosyalleşmesini engelleyici yanları için çözümler geliştirilmeli
- ✓ Kitle İletişim araçlarının doğurabileceği olası sorunları önlemek adına yasal düzenlemelere başvurulması
- ✓ Eğitim sorumluları Kitle İletişim araçlarının olası etkileri ile ilgili olarak bilinçlendirilmeli

Kitle iletişim araçları değişkeni ile ilgili başka şu öneriler de getirilebilir: Öğrencinin çalışma odasında televizyon bulundurulmamalı, ortak televizyon izleme alanlarında ise televizyon izleme saatleri aileler tarafından kontrol edilmelidir; Cep telefonunun öğrencilerin üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için aileler çocuklarına ses ve görüntü bakımından daha az fonksiyonlu telefonlar alabilir; Öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamayan bilgisayar ve internet kullanımları kısıtlanmalıdır; İnternet kafelerin daha işlevsel ve yararlı bir duruma gelmeleri sağlanmalıdır; Öğrencilerin yaşına uygun olmayan (şiddet içeren programlar diziler, magazin, eğlence programları, reklam) televizyon programları aileler tarafından izletilmemelidir; Çocuklara ve ailelere boş zamanı değerlendirme konusunda bilinçlendirme faaliyetleri yapılmalıdır; Öğrencilerin, kitle iletişim araçlarını yararları adına kullanmaları ile ilgili bilinçlendirme faaliyetleri düzenlenmelidir; Aileler tarafından öğrencinin televizyonu çok yakından izlemesi engellenmelidir; Televizyonun, kullanılmadığı durumlarda radyasyon yaydığı için fişi çekilmelidir. Bu konu da öğrenciler aileler tarafından bilinçlendirilmelidir; Çocukların televizyonu yüksek sesle izlemeleri konusunda aileler dikkatli olmalıdırlar; Öğrenciler televizyon karşısında uzun süre aynı pozisyonda durmamaları konusunda aileler tarafından bilinçlendirilmelidir; Beyine elektromanyetik dalgalar ve radyasyon yayan elektronik cihazların gerekmedikçe kullanılmaması sağlanmalıdır.(örneğin cep telefonunda kulaklık kullanımı teşvik edilebilir); Öğrencilerin uzun süre bilgisayar başında kalmaları önlenmelidir; Öğrencilere, arkadaşlarıyla sanal ortam dışında daha fazla kültürel etkileşimde bulunabileceği ortamlar sağlanmalıdır. (Öğretmen tarafından düzenlenen gezi, piknik vs.); Öğrenci ödevlerini sadece internette araştırmak yerine öğretmen ve aileleri tarafından kütüphanelere yönlendirilmelidir; Televizyon programları, reklamlar RTÜK'ce (burada eğitim uzmanları istihdam edilmeli) denetlenmeli ve aileler, öğretmenler zararlı program ve reklamları şikâyet etmelidir.

KAYNAKÇA

- Acemoğlu, D. ve Pischke, J. S. (2000). Changes in the Wage Structure, Family Income, and Children's Education.. Paper prepared for the European Economic Association Meeting 2000, Bolzano, Italy. [İnternet-05.12.2011: <http://econ.lse.ac.uk/staff/spischke/nels5.pdf>]
- Akbaş, A. (2006). Köy Çocuklarının Ortaöğretime Geçiş Sürecinde Yaşadıkları Sorunların Toplumsal Cinsiyet Açısından Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Akman, Y. (2010). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Şiddet ve Okul İklimi Algıları Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aktaş, E., Balkan, B. ve Karapınar, K. (2009) Biga'da Bilişim Teknolojileri Kullanımının Öğrencilerin Başarı ve Harcama Düzeylerine Olası Etkileri Kocaeli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Yıl: 5, Sayı: 7, 39-48.
- Altınkurt, Y. (2008). Öğrenci Devamsızlığının Nedenleri ve Devamsızlığın Akademik Başarıya Olan Etkisi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 20, 129-142
- Arastaman, G. (2006). Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Bağlılık Durumlarına İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri (Ankara İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ardıç, A. (2009). Öğrencilerde strese neden olan etkenler ve başa çıkma davranışları. Ankara:MEB.
- Arı, A. (2002). İlköğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Normal, Taşınabilir ve Yatılı İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması). *Milli Eğitim Dergisi*, 153-154.
- Arıbaş, S. ve Ersoy, M. (2011). Kitle İletişim Araçları Öğrencilerimizi Nasıl Etkiliyor?. (Yayınlanmamış araştırma).
- Aslanargun, E. (2007). Okul-aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışması. Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18, 119–135.
- Avrupa Birliği (2009) Özellikle kız çocuklarının Okullaşmasının artırılması Hibe programı, Hibe Başvuru Rehberi, EuropeAid/128752/D/ACT/TR İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı IPA 4. Bileşen Bütçe kalemi: 04.0601 Tablo: Eğitim Seviyesine göre İş Gücü, 2006
- Balkar, B. (2009) Okul-Aile İşbirliği Sürecine İlişkin Veli ve Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Bir Çalışma, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi-Cilt:03 No:36 Syf 105-123
- Baldry, C. A. (2003). Bullying in schools and exposure to domestic violence, Child Abuse & Neglect, S. 27, SS.713–732.
- Baltaş, A. (2001). Ana-Baba Okulu. 9. Basım. İstanbul: Renzi Kitabevi.
- BM-Birleşmiş Milletler (2008) İnsani Gelişme Raporu Türkiye 2008 Türkiye de Gençlik. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye Temsilciliği, BM Binası, Birlik Mahallesi, 2. Cadde, No 11, Çankaya, Ankara [İnternet-04.09.2009:http://www.undp.org.tr/publicationsDocuments/NHDR_Tr.pdf s 35-42]
- Battin-Pearson, S.; Newcomb, M. D.; Abbott, R. D.; Hill, K. G.; Catalano, R. F.; Hawkins, J. D. (2000). Predictors of Early High School Dropout. A Test of Five Theories. *Journal of Educational Psychology*, 92 (3), 568-582.
- Büyükkaragöz, S. (1990). Okula Uyumsuzluk ve Başarısızlıkta Ailenin Rolü Din Öğretimi Dergisi, 23, 33-40.
- Cernkovich, S. A. & Giordano, P. C. (1992). School bonding, race, and delinquency. *Criminology*, 40, 261–291.
- CPPP (1999). Parental Involvement in Education, <http://www.cppp.org/files/10/Microsoft%20Word%20-%20Parental%20Involvement.pdf>Bulutay, T.(1995) Türkiye'de Çalışan Çocuklar, Child Labour in Turkey, DİE-UÇB Ortak Yayını, Ankara, 1995, 97 s.
- Crozier, G. (1999). Parental Involvement: who wants it? *International Studies in Sociology of Education*. 9 (3). 219-238.
- Cüceloğlu, D.(1998) İnsan ve Davranış- Psikolojinin Temel Kavramları, Remzi Yayınevi, 8. Baskı, İstanbul.
- Çakmak, D. (2009) "Türkiye'de Çocuk Gelinler", *Birinci Hukukun Gençleri Sempozyumu-Hukuk Devletinde Kişisel Güvenlik*, Bildiri Tam Metinler E-Kitabı (www.umut.org.tr/HukukunGencleri/TamMetinlerSunular/DirenCakmak.pdf), 20-21 Mart 2009, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ankara, Türkiye
- Çelenk, S. (2003) Okul Başarısının On Koshu: Okul Aile Dayanışması İlköğretim-Online 2 (2), 2003 sf. 28-34 [İnternet-27.11.2011 <http://ilkogretim-online.org.tr/vol2say2/v02s02d.pdf>]
- Çerik, Ş. (2002) Ailelerin Gençlere Karşı Tutumları ve Gençlerin Ailelerinin Tutumlarını Algılayışlarına Yönelik Üniversite Gençliği Üzerinde Bir Araştırma, Ege Akademik Bakış Dergisi Cilt: 2 Sayı1. [İnternet-12.11.2011 http://eab.ege.edu.tr/pdf/2_1/C2-S1-M3.pdf]
- Çetin, F. (1992) "2000'li Yıllar Öncesinde Türkiye'de Kadın Eğitimi [İnternet-29.11.2011: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/cetin.htm>]
- Çolak, N. (2009). Eğitim coğrafyası bakımından Doğu Anadolu bölgesi illerinde okullaşma oranları (1980-2000). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Davis, L., Ajzen, I., Saunders, J. & Williams, T. (2002). The Decision of African American Students to Complete High School: An Application of the Theory of Planned Behavior. *Journal of Educational Psychology*
- De Kalb, J. (1999) Student Truancy. ERIC Digest. Number:125. [İnternet-05.12.2011: <http://eric.uoregon.edu/pdf/digests/digest125.pdf>]
- Doğan, N., Atıcı Arıcan, H., Ay, M., Topçu, K. ve Zayımoğlu Öztürk, F. (2008). Yetiştirici sınıf öğretim programı öğretmen el kitabı. Ankara: MEB Yayınları.
- Doruk, D. (2007). Öğrenme isteksizliğinin internet kullanımıyla ilişkilendirilmesi (Ergen boyutunda). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dönmez, B. (2001). Okul güvenliği sorunu ve okul yöneticisinin rolü, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, S.25, SS. 63-74.
- DPT- (2009) BUMKO- Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü-2009, Stratejik Çerçeve Belgesi, IPA III ve IV. Bileşenleri, Bölgesel Kalkınma ve İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi [İnternet: 09.09.2009: http://www.bumko.gov.tr/TR/Genel/DosyaGoster.aspx?BELGEANA=14689&DIL=1&DOSYASIM=Kopya_ipa_6_tr.doc]
- Dünya Bankası (2008), Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası,Uluslararası Finans Kurumu, Çok Taraflı Yatırım Garanti Kurumu'nun Türkiye cumhuriyeti ile 2008 – 2011 mali yıl dönemi için Ülke işbirliği stratejisi, 25 Ocak 2008, Rapor No. 42026-TR,
- EĞİTİMSİZ (2009) 2008–2009 Eğitim-Öğretim Yılı Sonunda Eğitimin Durumu Ankara: Haziran 2009,
- ERG-Eğitim Reformu Girişimi (2009) Eğitimde Eşitlik Politika Analizi ve Öneriler. Bu rapor, Açık Toplum Enstitüsü tarafından desteklenen "Türkiye'de Eğitimde Eğitimin Geliştirilmesi için Verilere Dayalı Savunu" Projesi kapsamında yayımlanmıştır. [İnternet-11.11.2011: http://www.aciktoplumvakfi.org.tr/pdf/Egitimde_Esitlik_Politika_Analizi_ve_Oneriler.pdf].
- Erkan, S (2003). Okulda tek tip ya da serbest kıyafet. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, S.34, 268-279.
- Esen, K. B., (2003) Akran baskısı, akademik başarı ve yaş değişkenlerine göre lise öğrencilerinin risk alma davranışlarının yordanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 24, 79-85
- EU (2011) Early school leavers [İnternet: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/488&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=fr>]
- French, D.C. ve Conrad, J. (2001). School Dropout as Predicted by Peer Rejection and Antisocial Behavior. *Journal of Research on Adolescence*. Vol:11. No:3, SS. 225-244.
- Gaviria, A., & Raphael, S.(2001). School-Based Peer Effects And Juvenile Behavior. *Review of Economics & Statistics*, 83(2),257-268
- Gillmore, J. (1985). Improving the attendance of primary children by involving parents in their education. Distributed by ERIC Clearinghouse, 1985. 96 p. mc 2253 ED264941
- Gökşen F., Cemalcılar Z. ve Gürlesel C. F. (2006). Türkiye'de ilköğretim okullarında okulu terk ve izlenmesi ile önlenmesine yönelik politikalar. [İnternet- : 22.04.2011: [http://erg.sabanciuniv.edu/sites/erg.sabanciuniv.edu/files/A%C3%87EV_Okulu%20Terk%20Raporu_0.pdf]

- Gürol, A., ve Dilli C. (2007). Zorunlu Eğitim Çağında Bulunan Kız Çocuklarının Okula Gitmeme Sebepleri (Şırmak İli örneği), XVI: Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 5-7 Eylül 2007, Gaziosmanpaşa Üniversitesi TOKAT. www.pegem.net/akademi/kongrebildirir_detay.asp. Erişim tarihi: 20 Ocak 2008.
- Hill, L. G. & Werner, N. E. (2006). Affiliative Motivation, School Attachment, And Aggression In School. *Psychology in the Schools*, Vol. 43(2), 231-246.
- Hussong, A.M. (2000) Distinguishing Mean and Structural Sex Differences in Adolescent Friendship Quality *Journal of Social and Personal Relationships* April 2000 17: 223-243,
- İşık H.(2004) "Okul Güvenliği: Kavramsal Bir Çözümleme", *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 164, Güz 2004 [İnternet-12.10.2011: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/164/isik.htm>]
- İlkkı, S. (2004). 1980 Sonrasında Eğitimde Cinsiyet Eşitsizlikleri. Eğitimde Reform Ders Ödevi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. Eğitim Yönetimi Teftişi, Ekonomisi ve Planlaması Ana Bilim Dalı. Ankara.
- İpek, C. (2011) Velilerin Okul Tutumu ve Eğitime Katılım Düzeyleri ile Aileye Bağlı Bazı Faktörlerin İlköğretim Öğrencilerinin Seviye Belirleme Sınavları (SBS) Üzerindeki Etkisi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi* / 2011 Cilt: 1, Sayı: 2
- Jenkins, P.H. (1997) School Delinquency and the School Social Bond *Journal of Research in Crime and Delinquency* August 1997 vol. 34 no. 3, 337-367
- Kadı, Z. (2000). "Adana İl Merkezindeki İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Sürekli Devamsızlık Nedenleri." Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Malatya.
- Karadağ, İ. (2007). İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Sosyal Destek Kaynakları Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Kapıkıran, Ş. ve Kıran, H. (1999). Ev Ödevinin Öğrencinin Akademik Başarısına Etkisi. PAÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi. 5, 54
- Kavak, Yüksel (2010) 2050'ye Doğru Nüfusbilim ve Yönetim: Eğitim Sistemine Bakış TUSİAD-T/2010/11/506
- Kılıççı, Y. (1999). İlköğretimde Rehberlik. (Yıldız Kuzgun, Editör). "6-15 Yaş Öğrencilerinin Gelişimsel Güçleri Ve Kişilik Gelişimlerini Kolaylaştırma" Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kıran, H. (2001). İlköğretimde öğrenci kıyafetine ilişkin tutumlar. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 1, Sayı:5, 79-84.
- Kitiş, Y. Ve Bilgici, S.Ş. (2007). Bir Aile İçin Şiddet Olgusu; Sır Tutma İlkesi ile Şiddeti İhbar Etme Yükümlülüğü Arasındaki Etik İkilem. *Aile ve Toplum*. 3 (11). 7-12.
- Küçükahmet, L. (2001). Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Küçükahmet L. (1987) Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yay. No: 53 Ankara.
- Mcneal, R. B. (1995). "Extracurricular activities and high school dropouts", *Sociology of Education*, c.68, 62-81.
- McNeely, C. A., Nonnemaker, J. M., & Blum, R. W. (2002). Promoting School Connectedness: Evidence from the National Longitudinal Study of Adolescent Health, *Journal of School Health*, 72, 4,138-146.
- MEB-Milli Eğitim Bakanlığı-(2009) Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim Ankara: MEB Resmi İstatistik Programı
- MEB (2011). İlköğretime erişim ve devamın izlenmesi çalışmalarında kurumlar arası işbirliği protokolü.
- MEB (2011) Milli Eğitim Bakanlığı 2011 Mali Yılı Performans Programı, GAZİ MEM Matbaası, 2011
- Mengi, S. (2011) Ortaöğretim 10. Ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Destek ve Özyeterlik Düzeylerinin Okula Bağlılıklarıyla ilişkisi.(Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr Murat İskender.) TC. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi
- Müftü, G. (2001) Çocukların Hakları Milli Eğitim Dergisi Sayı 151 [İnternet-12.11.2011: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/151/muftu.htm>]
- Newmann, F. (1992) Higher-Order Thinking and Prospects for Classroom Thoughtfulness. Student Engagement and Achievement In American Secondary Schools, Teachers College press, New York.
- OECD (2007) Education at a Glance 2007, OECD Indicators
- Özan Boydak, M. Ve Korkmaz, C. (2009) Öğrencilerin devam ettikleri ilköğretim okullarına güven düzeyinin veli görüşlerine göre incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.19, S.2,ss.127-148.
- Öğülmüş, S.(2006). Okullarda şiddet ve alınabilecek önlemler. *Eğitime Bakış*, 2 (7), 16-24.
- Önder, N. (2007). 5-15 Yaş Arası Astım Bronşiyaleli Çocukların Sosyodemografik Özellikleri ve Risk Faktörleri. Uzmanlık Tezi. İstanbul: Sağlık Bakanlığı Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim Ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Koordinatörü Ve Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Klinik Şefi Uzm. Dr. Sami Hatipoğlu.
- Özden, Y. (1997) Öğrenme ve Öğretme. Pegem Yayınları. Birinci Baskı. Ankara
- Özpolat, Ş.T. (2010) Ebeveynlere Evde Davranış Önerileri, Kanal 32 [İnternet 29.11.2011: <http://www.kanal32.com.tr/HaberlerDetay.aspx?hid=867>]
- Özbaş, M. (2010). İlköğretim Okullarında Öğrenci Devamsızlığının Nedenleri. *Eğitim ve Bilim*, 35 (156), 32-44.
- Öztürk, S.(2011) Arkadaşlarını Beni Sevmiyor [İnternet-14.11.2011: <http://www.ekipnormarazon.com/makaleler/62-arkadaslarim-beni-sevmiyor?catid=14%3Adigerleri>]
- Paschal A.R. Weinstein T. Walberg. H.J. (1984)The Effects of Homework on Learning: A Quantitative Synthesis. *Journal of Educational Research*, 78. 97-104
- Pehlivan, Z. (2006). Resmi genel liselerde öğrenci devamsızlığı ve buna dönük okul yönetimi politikaları (Ankara ili örneği). Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Rotahaber (2011) Çalışan çocuklar okullarını kullanmıyor [İnternet-29.11.2011: http://www.rotahaber.com/calis-an-cocuklar-okullarini-kullanmiyor_98235.html]
- Rosenthal, D. M. ve Sawyers, I. Y. (1996). Building successful home / school partnership. *Childhood Education*, 72 (4), 194-200.
- Razon, N. (2011) Çalışan Anne ve Çocuk [İnternet-06.12.2011: <http://www.ekipnormarazon.com/makaleler/13-calis-anne/56-calis-anne-ve-cocuk>]
- Satır, S. (1996). Özel Tevfik Fikret Lisesi Öğrencilerinin Akademik Başarılarıyla İlgili Anne-Baba Davranışları ve Akademik Başarıyı Artırmaya Yönelik Anne-Baba Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi. A.Ü Sos. Bilim. Enst. Yayınlanmamış. Yüksek Lisans Tezi.
- Savi, Firdavs. (2011) "Çocuk ve Ergenler İçin Okula Bağlanma Ölçeği: Geçerlik ve Güvenlilik Çalışması." İlköğretim Online, 10(1), 80-90, 2011. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Taşpınar M. ve Gümüş Ç.(2004). Öğrenmeyi Öğrenme Kapsamında İnternet Kafelerin Eğitsel Bir Araç Olarak Kullanımı, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Taylı, A. (2008). Okulu Bırakmanın Önlenmesi ve Önlemeye Yönelik Uygulamalar. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 8(1),91-104.
- TİB (2011) "Çocukların Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanım Alışkanlıkları raporu" Türkiye, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı [İnternet-12.12.2011: <http://www.internetkurulu.org.tr/RaporDosya.aspx?D=OH5HN01aU1JUSDZN>]
- Toprakçı, E. (2002) Sınıf Öğretiminin Yönetimi, Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Toprakçı,E.(2007) Üniversite Öğrencilerinin İnterneti Ders amaçlı Kullanım Profilleri(İnterneti Ders Amaçlı Kullanım Modeli)The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET July 2007 ISSN: 1303-6521 volume 6 ISSue 3 Article 13 [İnternet-01.7.2011:<http://www.tojet.net/articles/6313.htm>]
- Toprakçı, E. (2008) Sınıfa Dayalı Yönetim PegemA Yayınları
- Toprakçı, E. (2008-b) "Eğitimde Disiplin (veya Ders/lik/in/te Disiplin/i değil Sınıfın Disiplini) Üzerine" İlköğretim Dergisi ISSN: 1307-1238 Sayı: 23, Kasım 2008, ss.21-25 [İnternet-12.12.2011: <http://public.cumhuriyet.edu.tr/etoprakci/turkishweb/webpup/disiplin.pdf>]

- Toprakçı, Erdal (2011-a) Okul Terkinde Önemli Bir Faktör Olarak Öğrencinin Ailesinin Özellikleri ve Çözüm Önerileri. AB Hibe Projeleri (Özellikle Kız Çocuklarının Okullaşmasının Artırılması) Prensesim Projesi Sunumu, Sivas [Internet-10.12.2011: <http://prensesimprojesi.com/sunumlar/files/aile.pptx>]
- Toprakçı, Erdal (2011-b) Okul Terkinde Önemli Bir Faktör Olarak Öğrencinin Kendisinin Özellikleri ve Çözüm Önerileri. AB Hibe Projeleri (Özellikle Kız Çocuklarının Okullaşmasının Artırılması) Prensesim Projesi Sunumu, Sivas [Internet-10.12.2011: <http://prensesimprojesi.com/sunumlar/files/ogrenci.pptx>]
- Toprakçı, Erdal (2011-c) Okul Terkinde Önemli Bir Faktör Olarak Öğrencinin Okulunun Özellikleri ve Çözüm Önerileri. AB Hibe Projeleri (Özellikle Kız Çocuklarının Okullaşmasının Artırılması) Prensesim Projesi Sunumu, Sivas [Internet-10.12.2011: <http://prensesimprojesi.com/sunumlar/files/sinif.pptx>]
- Toprakçı, Erdal (2011-d) Okul Terkinde Önemli Bir Faktör Olarak Öğrencinin Sınıfının Özellikleri ve Çözüm Önerileri. AB Hibe Projeleri (Özellikle Kız Çocuklarının Okullaşmasının Artırılması) Prensesim Projesi Sunumu, Sivas [Internet-10.12.2011: <http://prensesimprojesi.com/sunumlar/files/sinif.pptx>]
- Toprakçı, Erdal (2011-e) Okul Terkinde Önemli Bir Faktör Olarak «Çevrenin Özellikleri» ve Çözüm Önerileri. AB Hibe Projeleri (Özellikle Kız Çocuklarının Okullaşmasının Artırılması) Prensesim Projesi Sunumu, Sivas [Internet-10.12.2011: <http://prensesimprojesi.com/sunumlar/files/cevre.pptx>]
- Toprakçı, Erdal (2011-f) Okul Terkinde Önemli Bir Faktör Olarak Kitle-İletişim araçlarının Özellikleri ve Çözüm Önerileri. AB Hibe Projeleri (Özellikle Kız Çocuklarının Okullaşmasının Artırılması) Prensesim Projesi Sunumu, Sivas [Internet-10.12.2011: <http://prensesimprojesi.com/sunumlar/files/kitle-iletisim.pptx>]
- Töremen, F., Çankaya, İ. ve Avanoğlu, Y. (2008). Okul Anneliği: Okul Güvenliğine Yönelik Bir Model Önerisi. D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi. 10, 56-69
- TUIK (2002). Türkiye Eğitim Harcamalarının Finansman Kaynaklarına Göre Miktarı ve Dağılımı. [Internet-10.10.2011: http://www.tuik.gov.tr/PrelstatistikTablo.do?istab_id=149]
- TUIK (2011). Kurumsal Olmayan Nüfusun Yıllar ve Cinsiyete göre İşgücü Durumu. . [Internet-10.10.2011: http://www.tuik.gov.tr/PrelstatistikTablo.do?istab_id=1323. Erişim Tarihi: 23.04.2011]
- Tunç, A.İ. (2009) Kız Çocuklarının Okula Gitmeme Nedenleri-Van İli Örneği, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Haziran 2009. Cilt:VI, Sayı:1, 237-269
- Tutar, H. (2002). "Türk cumhuriyetleri ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin başarısızlık nedenleri." Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Kırıkkale.
- Türnüklü, A.(2007) Liselerde Öğrenci Çatışmaları, Nedenleri, Çözüm Stratejileri ve Taktikleri. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Kış 2007, Sayı 49, SS: 129-166
- Türkay, T. Akin, R., Söhmen, G., Söhmen, T. (1998) "Aile Tutumları ve Çocuk Gelişimi Üzerine Etkileri" [Internet-12.11.2011: <http://www.benimyuvam.com/yazilar.asp?id=5&y=128>]
- UNICEF (2011) Türkiye İlköğretim Zamanında kaydolmama: Nedenleri ve Önlenmesi İçin Öneriler. (Tanju Gürkan ve diğerleri) Ankara: Nisan 2011, 1.Baskı
- UNICEF (2011) Önce Çocuklar: Kız Çocuklarının Eğitimi [Internet-29.11.2011:http://www.unicef.org/turkey/dn_2006/_ge75.html]
- UYŞAL, A. (2008). "Okulu Bırakma Üzerine Tartışmalar: Çevresel Faktörler" Milli Eğitim Dergisi, Vol. XXXVII, 178, 139-150
- Ünal, İ. (1996) Eğitim ve Yetiştirme Ekonomisi. Ankara. EPAR yayınları
- Ward, McNeal (1995). "Extracurricular activities and high school dropouts", Sociology of Education, c.68, s. 62-81
- Willis, S. and Tranter, B. 2006. Beyond the digital divide: internet diffusion and inequality in Australia. Journal of Sociology, 42(1); 43-59
- Williams, S. & McGee, R. (1991). Adolescent's self-perceptions of their strengths. Journal of Youth and Adolescence, 20, 325-337.
- Yalın, A., Levent, B., Eroğlu, Ç.Y., Cerrah, N. ve Sundur, Y.T. (2005). Haydi Kızlar Okula Kız Çocuklarının Okullaşmasına Destek Kampanyası Öğretmen El Kitabı. 2. Baskı. UNICEF.
- Yıldız, H.Y. (2007) Sınav Kaygısı Ana-Baba Tutumları ve Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, EBE
- Yılmaz, B. (2005). Öğretmenlik nasıl bir meslektir? *Öğretmenin Dünyası*. (Ed. Ali Murat SÜNBÜL). Ankara: Mikro Yayıncılık
- Yılmaz, S. (2006). İnternet ve internet kafelerin ilk ve orta öğretim öğrencilerine etkileri (İstanbul örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yörükoğlu, A. (1998) Çocuk Ruh Sağlığı, 23. Basım, İstanbul: Özgür Yayıncılık.
- Yücel, N. (2009) Ergenlerin akran ilişkileri ve yalnızlık düzeylerinde evde internet kullanımının etkisinin incelenmesi AÜ Fen Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez
- Zaman Gazetesi(2011) "Adana'da okul önünde gasp" [Internet-27.11.2011: <http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=1198108&title=adanada-okul-onunde-gasp>.]

